

HOLLANNINPAIMENKOIRIEN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA 2026 – 2030



Kuva: Kimmon Galleria

Hyväksytty rotuyhdistyksen kokouksessa **23.02.2025**

Hyväksytty rotujärjestön (Suomen Palveluskoiraliitto ry) yleiskokouksessa **XX.XX.XXXX**

SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt **XX.XX.XXXX**

SISÄLLYS

1. YHTEENVETO	... 5
2. RODUN TAUSTA	... 6
2.1 Rodun historia Hollannissa	... 8
2.1.1 Rodun alkuperäinen käyttötarkoitus	...8
2.1.2 Karkeakarvaisen muunnoksen historia	... 9
2.1.3 Lyhytkarvaisen muunnoksen historia	... 9
2.1.4 Pitkäkarvaisen muunnoksen historia	... 10
2.2 Rodun historia Suomessa	... 11
2.2.1 Karkeakarvaisen muunnoksen historia Suomessa	... 11
2.2.2 Lyhytkarvaisen muunnoksen historia Suomessa	... 12
2.2.3 Pitkäkarvaisen muunnoksen historia Suomessa	... 12
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA	... 13
3.1 Hallitus	... 14
3.2 Jalostustoimikunta	... 14
3.3 Muut toimikunnat ja toimihenkilöt	... 15
4. RODUN NYKYTILANNE	... 16
4.1 Populaation rakenne ja jalostuspohja	... 17
4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos	... 17
4.1.1.1 Karkeakarvainen muunnos	... 18
4.1.1.2 Lyhytkarvainen muunnos	... 19
4.1.1.3 Pitkäkarvainen muunnos	... 20
4.1.1.4 Muunnosten väliset risteytykset	... 21
4.1.2 Jalostuspohja	... 22
4.1.2.1 Karkeakarvainen muunnos	... 23

4.1.2.2 Lyhytkarvainen muunnos	... 25
4.1.2.3 Pitkäkarvainen muunnos	... 27
4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa	... 29
4.1.4 Yhteenvedo populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta	... 30
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttööminaisuudet	... 30
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta	... 30
4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin	... 31
4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttööminaisuuksien testaus ja/tai kuvaus	... 31
4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	... 31
4.2.4.1 Luonnetesti	... 32
4.2.4.2 MH-luonnekuvaus	... 35
4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet	... 42
4.2.5.1 Palveluskoirakokeet	... 42
4.2.5.2 Pelastuskoirakokeet	... 45
4.2.5.3 Toko ja rally-toko	... 46
4.2.5.4 Agility	... 48
4.2.5.5 Muut kilpailulajit	... 59
4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen	... 50
4.2.7 Yhteenvedo rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista sekä niiden korjaamisesta	... 50
4.3 Terveys ja lisääntyminen	... 51
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet	... 51
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet	... 51
4.3.2.1 Lonkanivelen kasvuhäiriö	... 51
4.3.2.2 Kyynärvälikäivelen kasvuhäiriö	... 55
4.3.2.3 Olkanivelen kasvuhäiriö	... 58
4.3.2.4 Selkämuutokset	... 59

4.3.2.5 Silmäsairaudet	... 63
4.3.2.6 Autoimmuunisairaudet	... 67
4.3.2.7 Geenitestien löydökset	... 70
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt	... 71
4.3.4 Lisääntyminen	... 73
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	... 74
4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä	... 74
4.4 Ulkomuoto	... 75
4.4.1 Rotumääritelmä	... 75
4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset	... 79
4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus	... 83
4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista	... 83
5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA	... 84
5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso	... 84
5.1.1 Karkeakarvainen muunnos	... 85
5.1.2 Lyhytkarvainen muunnos	... 86
5.1.3 Pitkäkarvainen muunnos	... 88
5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen	... 89
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	... 90
6.1 Jalostuksen tavoitteet	... 90
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille	... 91
6.3 Rotuyhdistyksen toimenpiteet	... 94
6.4 Uhat ja mahdollisuudet	... 96
6.5 Varautuminen ongelmiin	... 97
6.6 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	... 97
7. LÄHTEET	... 99
8. LIITTEET	... 100

1. YHTEENVETO

Hollanninpaimenkoira on Alankomaista kotoisin oleva keskikokoinen, keskivoimakas ja sopusuhtainen koira, jonka alkuperäisenä käyttötarkoituksena oli toimia maaseudun yleiskoirana niin lammaspaimenena kuin muissakin tehtävissä. Sittemmin rodusta on sen erinomaisen koulutettavuutensa sekä sopeutuvaisuutensa ansiosta kehittynyt monipuolinen harrastus- ja seurakoira. Hollanninpaimenkoira rotuna jakaantuu kolmeen eri karvanmuunnokseen: karkeakarvaiseen, lyhytkarvaiseen ja pitkäkarvaiseen.

Ensimmäiset hollanninpaimenkoirat tuotiin Suomeen 1989. Tänä päivänä vuosittaiset rekisteröinnit ovat keskimäärin hieman yli 90 yksilöä. Suomeen rekisteröidyistä noin 2 500 yksilöstä karkeakarvaisia on n. 13 %, lyhytkarvaisia n. 43 % ja pitkäkarvaisia n. 44 %. Kaikkien karvamuunnosten populaatiot ovat pienet ja tehollinen populaatio alhainen. Rodun pienuuden takia kaikkien maiden populaatiot ovat keskimäärin yhtä läheistä sukua keskenään, kuin Suomen tämän hetkinen osapopulaatio on. Tämän vuoksi rodussa on vaikea löytää uutta jalostusmateriaalia edes ulkomailta.

Yksi keino rodun geneettisen monimuotoisuuden lisäämiseksi ovat karvamuunnosristeytykset. Lokakuussa 2014 rodun kotimaa loi uudet ohjeet karvamuunnosristeytyksistä. Suomessa vastaava poikkeuslupakäytäntö lisättiin rotukohtaisiin eritysehtoihin vuonna 2016. Lyhytkarvaista muunnosta voidaan käyttää karkeakarvaisen muunnoksen hyväksi. Lyhytkarva-pitkäkarvaristeytyksiä voidaan käyttää suunnitelmallisesti molempien muunnosten hyväksi. Karvamuunnosristeytysten harkitulla käytöllä pyritään parantamaan koko rodun elinvoimaisuutta ja varmistamaan kaikkien karvamuunnosten säilyminen. Karvamuunnosristeytyksistä käytetään tässä jalostuksen tavoiteohjelmassa (JTO) myöhemmin myös termiä intervariaatio.

Rodussa esiintyy luonteenpiirteiden ja käyttöominaisuuksien hajontaa niin sukulinjoittain kuin yksilötasollakin. Niin kasvattajien kuin rotua harrastavan yhdistyksenkin haaste on rodun uusien omistajien ohjaaminen niin, että oikea koira päätyy oikeaan kotiin. Rodun parissa toimii aktiivinen harrastajajoukko, ja rodun tunnettavuus on lisääntynyt kaikissa harrastuspiireissä. Vuoden 2019 lopulla kansainvälinen koiranjalostusliitto FCI lisäsi rodun kotimaan anomuksesta hollanninpaimenkoirien rotumääritelmään vaatimuksen käyttökoetuloksesta.

Noin 41 % Suomeen rekisteröidyistä hollanninpaimenkoirista on suorittanut suomalaisen luonnetestin. Luonnetestin valossa hermorakenteessa ja toimintakyvyssä olisi parantamisen varaa kaikissa muunnoksissa. Erityisesti pitkäkarvojen jalostuksessa tulee kiinnittää huomiota ampuma-alttiuteen ja taistelutahtoon. Karkeakarvaisessa muunnoksessa koirien vilkkaus, ja lyhytkarvaisessa muunnoksessa suuri terävyys ja puolustushalu voivat aiheuttaa haasteita arkielämään.

Rotumääritelmässä ei ole sellaisia vaatimuksia, jotka altistaisivat rodun hyvinvointiongelmille. Rodun terveystilanne on yleisesti ottaen hyvä, sillä rakenne on säilynyt liioittelemattomana ja rodun harrastajat tutkivat koiriaan aktiivisesti ja vapaaehtoisesti. Jokaisella muunnoksella on kuitenkin omat haasteensa, jotka on syytä huomioida jalostuksessa. Karkeakarvaisessa muunnoksessa esiintyy silmien kammiokulmien epänormaalia rakennetta (ICAA) sekä lonkkaniveldysplasiaa. Lyhytkarvaisella muunnoksella selkäsairaudet ovat edelleen merkittävä sairausryhmä. Pitkäkarvaisten haasteena on kilpirauhasen vajaatoiminta, joka luokitellaan autoimmuunisairaudeksi. Suomen hollanninpaimenkoirakanta on ulkomuodollisesti korkeatasoista. Vuosina 2020-2024 on noin 73 % näyttelyissä käyneistä hollanninpaimenkoirista on saanut

arvosanan ERI. Erityisesti lyhytkarvaisilla tulee kuitenkin kiinnittää huomiota, ettei rotutyyppi muutu liikaa käyttöpainotteisen jalostuksen seurauksena.

Jalostukseen käytettävien yksilöiden tulee olla ulkomuodoltaan ja luonteeltaan rodunomaisia ja terveitä. Jalostukseen ei suositella käytettäväksi alle 24 kk ikäistä koiraa. Rodun pienuudesta johtuen jalostukseen ei tule käyttää yksilöä, jolla on Suomessa yli 20 alle 5 vuoden ikäistä tai yli 10 alle vuoden ikäistä jälkeläistä. Karkeakarvaisilla suositus on yli 10 alle 5 vuoden ikäistä jälkeläistä.

Jalostukseen käytettävän koiran kyynärnivelet tulee olla terveet. Vanhempien lonkkien tulee olla A tai B. C-lonkkaisen saa yhdistää vain A-lonkkaiseen. Jalostukseen käytettävän koiran selkä tulee olla virallisesti kuvattu spondyloosin (SP) ja välimuotoisen lanne-ristinikaman (LTV) osalta terveeksi. SP1 tuloksen saanut koira voidaan yhdistää SP0 tuloksen saaneeseen koiran kanssa ja LTV1-LTV4 tuloksen saanut voidaan yhdistää vain LTV0 tuloksen saaneeseen koiraan. Molempien tulee olla virallisesti silmätarkastettuja.

Jalostukseen käytettävältä koiralta vaaditaan tulos jostakin seuraavista: Luonnetesti TAI MH luonnekuvaus sisältäen ampumaosion, keskeytettyjä ei hyväksytä. TAI Kennelliiton hyväksymä palveluskoirakoe sisältäen laukaisuvarmuuden osion.

SKL:n luonnetesti (loppupistemäärä vähintään +75 ja osiot terävyys, luoksepäästävyys, hermorakenne ja laukauspelottomuus positiivisia) TAI suoritettu MH-luonnekuvaus, jossa ampumisosiosta koiran tulee saada arvo 1-4 (5 ei hyväksytä) sekä kohdasta 1a 2-5 (1 ei hyväksytä) ja 1c 2-5 (1 ei hyväksytä).

Vanhemmilla tulee olla näyttelystä joko EH tai erikoisnäyttelystä H.

Sukusiitosasteen tulee olla alle 6 % viidellä sukupolvella laskettuna.

Lisäksi vaaditaan muunnoskohtaiset terveystutkimukset: pitkäkarvaisilla kilpirauhastutkimustulos sekä karkeakarvaisilla virallisen silmätarkastuksen yhteydessä tehtävä gonioskopiatutkimus.

2. RODUN TAUSTA

2.1 Rodun historia Hollannissa

Kaikkien mannermaisten paimenkoirien kantamuotona mainitaan mm. brabantinpaimenkoira. Siitä ovat kehittyneet niin belgian- kuin saksanpaimenkoirat, kuten myös hollanninpaimenkoirat, bouvierit ja pyreneittenpaimenkoirat.

1800-luvun lopulla Hollannissa heräsi kiinnostus kotimaiseen rotuun. Hollannissa paikallisesta paimenkoirasta puhuttiin aluksi 'kotimaisena paimenkoirana'. 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa rotumääritelmiä alettiin vasta kirjoittaa ja eri maissa alettiin etsiä erilaisia omia koirarotuja. Euroopassa levinneen kansallisaatteen myötä kotimainen rotu haluttiin selkeästi erottaa naapurimaiden samantyyppisistä paimenkoirista.

Vuonna 1874 esitettiin ensimmäinen koira näyttelyssä Amsterdamissa. (Helmers, Nauta & Prijs 2011.) Vuonna 1875 kirjoitettiin ensimmäinen rotumääritelmä ja 1878 näyttelyssä puhuttiin ensi kertaa hollanninpaimenkoirasta. Rotumääritelmä rakennettiin tunnettujen koirien perusteella ja siihen tehtiin tyyppiin, väriin tai kokoon liittyviä tarkennuksia useaan otteeseen vuosien varrella.

Vuonna 1906 rotumerkkejä muutettaessa urosten minimikorkeudeksi mainittiin 53 cm ja narttujen 50 cm. Karvamuunnoksia oli kolme; lyhyt, pitkä ja karkea. Tätä aikaisemmin oli puhuttu kuudesta karvamuunnoksesta. Erittäin harvalukuisiksi käyneet ”välikarvamuunnokset” yhdistettiin kukin sitä lähimpään muunnokseen eli puolipitkäkarvainen lyhytkarvoihin, pystyturkkinen (kuten keeshond) pitkäkarvaisiin ja harjaskarvainen karkeakarvaisiin. Tällöin isolla osalla koiria oli valkoinen rintamerkki, valkeat sukat ja suupielet.

Vuonna 1914 brindlestä väristä tehtiin rodun tuntomerkki erotuksena naapurimaiden rotuihin ja valkoisista merkeistä alettiin pyrkiä eroon. Turkin väri rajattiin lyhytkarvaisilla kulta- ja hopeajuovikkaiksi, pitkäkarvaisilla näiden lisäksi kastanjanruskeaksi ja karkeakarvaisille juovikkaiden lisäksi pippuri ja suola - värisiksi tai siniharmaiksi. Osa keltaisista koirista rekisteröitiin belgianpaimenkoiriksi, osa vääränvärisistä suljettiin jalostuksesta pois. Tämä johti usean työkäytössä erinomaiseksi osoittautuneen koiran hylkäämiseen jalostuksesta.

Vuoden 1935 rotumääritelmässä koirien koko on suurempi kuin aikaisemmin: urokset 58-63 cm ja nartut 55-62 cm. Pitkäkarvainen oli alun alkaen harvinaisin muunnos, minkä vuoksi esimerkiksi sen kokomääritelmä salli pitkään myös muita muunnoksia pienemmän koon, sillä koiria ei ollut mahdollista karsia liiaksi. Pitkäkarvoille sallittiin minimikorkeudeksi uroksille 55 cm ja nartuille 53 cm. Vuoden 1960 rotumääritelmässä päästiin nykyisiin mittoihin eli urokset 57-62 cm ja nartut 55-60 cm koskien myös pitkäkarvoja.

Nederlandse Herdershonden Club, oma rotuyhdistys, perustettiin 1898 huolehtimaan rodun säilymisestä. Vuoteen 1910 mennessä on dokumentoitu koiria sekä yhdistyksen rekisterissä (NHSB) että näyttelyluetteloissa ja näyttelyistä kertovissa lehtiartikkeleissa seuraavat määrät: lyhytkarvoja 374 (joista 74 NHSB-rekisteröityjä), karkeakarvoja 102 (35) ja pitkäkarvoja 33 (10).

Sota-aika oli pullonkaula-aikaa koiranjalostuksessa eikä siltä ajalta ole säilynyt täydellisiä tietoja rekisteröinneistä. Kuitenkin ensimmäiset kasvattajapäivät järjestettiin Hollannissa vuonna 1939. Ensimmäiset muotovaliot saatiin 1800-1900-lukujen taitteessa: 1899 syntynyt lyhytkarvauros Sheep ja 1895 syntynyt karkeakarvanarttu Sophie. Ensimmäinen valiopitkäkarva oli 1958 syntynyt narttu Trees. Ensimmäinen pelastuskoirasertifikaatin saavuttanut hollanninpaimenkoira oli karkeakarvainen Astah. Poliisikoirasertifikaatin (PH) saavutti samoin ensimmäisenä karkeakarvainen nimeltään Cedar.

Rotukirja oli avoin vuoteen 1954 saakka. Mikä tahansa koira, joka sai kahdelta eri tuomarilta laatumaininnan erittäin hyvä, voitiin ottaa rotuun. Vuoteen 1971 saakka oli mahdollista ottaa tuntemattomien vanhempien jälkeläisiä rotuun VR-rekisteriin, josta kolmas jälkeläispolvi voitiin jalostustarkastaa ja ottaa rotuun G-0-koiraksi. VR-rekisteriin otettu koira rekisteröitiin ”register 0”-liitteellä. Seuraava polvi oli ”register 1”, sitten tuli ”register 2”, josta jalostustarkastuksen kautta koira voitiin siirtää NHSB-G-0 -koiraksi. G-0 -koirien jälkeläiset olivat G-1 -koiria ja sitä seuraava polvi G-2 -koiria, joitten jälkeläiset sitten olivat jo ilman liitettä.

Lyhytkarvainen muunnos on kautta aikojen ollut rodun kotimaassa suosituin karvamuunnos. Karkeakarvainen on kotimaassaan ollut pitkään toiseksi suosituin muunnos, ja se on kenties muuttunut tyyppiltään kaikkein vähiten vuosien saatossa. Pitkäkarvainen on näihin päiviin saakka ollut vähiten tunnettu muunnos Hollannissa. Sukupuuttoon kuoleminenkin on ollut miltei täydellinen kahteen kertaan.

Vasta 1990-luvulla pitkäkarvojen suosio on noussut karkeakarvojen rinnalle ja sittemmin ohittanut karkeakarvaiset rekisteröintimäärissä.

	1920-37	1944-52	1953-60	1961-68	1970-79	1980-89	1990-99	2000-09	2010-18	2019-24
kk	340	342	363	357	927	733	636	407	222	127
lk	393	342	192	332	1581	1575	1571	1598	1372	882
pk	-	-	16	57	275	487	981	583	385	147

Taulukko 1. Rekisteröinnit Hollannissa 1920 - 2024 (Lähde: Allemaal Hollanders ja Raadvanbeheer.nl ja Hollannin rotuyhdistys)

Yllä olevassa taulukossa on esitetty rekisteröintimääriä Hollannista. Tässä listataan ainoastaan NHSB-rekisteröidyt koirat, Hollannissa syntyneet sekä tuontikoirat.

2.1.1 Rodun alkuperäinen käyttötarkoitus

Varhaisista ajoista lähtien hollantilaisen maatalouden yhtenä perustana oli lampaiden kasvatusta. Hollanninpaimenkoiran työnkuva on ollut alun perin juuri lammasmaumojen kuljettaminen tiloilta laidunalueille ja niiden vartioiminen päivän aikana. Hollanninpaimenkoira on ns. rajaa vartioiva koira, jonka työskentelytapana on lampaiden pitäminen teiden ja maastonmuotojen rajaaman laidunalueen sisäpuolella. Niiden keskeisenä ominaisuutena pidettiin yhteistyökykyä paimenen kanssa, mutta myös tiettyä itsenäisyyttä työskentelyssä. Hollanninpaimenkoiria on käytetty muihinkin maatilojen tehtäviin, kuten vetämään kevyitä kuormia ja vartioimaan talon pihapiiriä. Hollanninpaimenkoiran tuli olla vähään tyytyväinen, isännälleen uskollinen ja aulis työntekijä, mutta mieluummin luonteeltaan hieman pidättyväinen kuin yliystävällinen muiden kuin tuttujen seurassa. Koiran tuli olla keskikokoinen, ei liian kevyt tai vankka vaan sopusuhtainen rakenteeltaan, kestävä ja monipuoliseen työhön sopiva sekä turkiltaan säänkestävä. (Helmers, Nauta & Prijs 2011.)

Vuoden 1900 tienoilla lammasmaumat olivat jo suurelta osin historiaa, mutta koirankoulutus oli juuri noihin aikoihin nousemassa suosioon ja monipuolisuutensa ansiosta hollanninpaimenkoira soveltui hyvin koulutettavaksi. Näin rodulle löytyi uusia tehtäviä poliisikoirana, etsintä- ja jälkikoirana sekä sokeiden opaskoirana, mutta hollanninpaimenkoira kykenee kuitenkin yhä edelleen myös paimentamaan lampaita. Maailmansotien jälkeen ihmisten vaurastuminen toi koirille täysin uuden aseman; niitä voitiin pitää lemmikkeinä, ilman jatkuvaa työtaakkaa. Tämä muokkasi monen muun rodun ohella myös hollanninpaimenkoiran kasvatustoimintaa.

Kaiken kaikkiaan rotu on säilynyt hyvin muuttumattomana näihin päiviin saakka, mikä voidaan todeta yli sata vuotta vanhoista kuvista. Kuvien koirat menestyisivät ulkonäkönsä puolesta mainiosti myös tämän päivän näyttelykehissä.

2.1.2 Karkeakarvaisen muunnoksen historia

Ensimmäinen kirjallinen maininta karkeakarvaisista löytyy vuodelta 1905. Vuosien 1920 - 37 aikana syntyi 63 pentuetta, joissa oli yhteensä 340 pentua. Jalostukseen käytettyjä uroksia oli 23 ja narttuja 30. Kasvattajia oli 30. Aikavälillä 1940 - 45 syntyi 35 karkeakarvapentuetta. Koirakannan suppeuden vuoksi kaivattiin uutta verta, ja 1959 on käytetty belgianpaimenkoira laekenaisia rodun geenipohjan laajentamiseen. Kyseessä oli uros Albart, ja pentueesta yhtä narttua on käytetty edelleen jalostukseen, ja se löytyy useimpien Suomen koirien takaa. Bouvierkasvattajien nettisivuilla kerrotaan myös bouvierien käyttämisestä karkeakarvoin, mutta rekisteröinneissä sellaisesta ei ole näyttöä. Joskin ainoastaan karkeakarvaisella muunnoksella esiintyvä silmän kammiokulmien epänormaali rakenne (ICAA) voi olla todisteena bouvierien käytöstä, koska myös niillä esiintyy kyseistä silmäsairautta.

Tänä päivänä kaikista karvamuunnoksista Hollannissa on kasvattajia vähiten karkeakarvaisissa. Vuonna 2014 Hollannissa hyväksyttiin uudet ohjeet karvamuunnostenvälisiin risteytyksiin. Tämän tuloksena maailmalla on tehty 3 karkea-lyhytkarvaristeytystä, joista kaikki pennut on rekisteröity karkeakarvaisiksi; yksi Hollannissa, yksi Sveitsissä ja yksi Suomessa. Vaikka NHC:n jalostustoimikunnalla ei olekaan virallista kantaa roturisteytysten tekemiseen, on rodun kotimaassakin virinnyt keskustelua roturisteytysten tekemisestä. Keskusteluissa on mainittu mm. bouvier, picardienpaimenkoira ja belgianpaimenkoira laekenois.

Karkeakarvaisen vuosirekisteröinnit Hollannissa olivat vielä 1990-luvulla keskimäärin 50 koiraa, mutta ovat 2000-luvulle tultaessa pienentyneet huomattavasti. Matalimmillaan rekisteröintiluvut olivat vuonna 2008 kahdeksalla sekä vuonna 2020 seitsemällä koiralla. Vuonna 2024 ei Hollannissa syntynyt yhtään pentua. Myös tehollinen populaatio on valitettavasti pienentynyt, koska Hollannissa on käytetty samoja koiria useita kertoja jalostukseen. Takavuosina ei ollut mitenkään tavatonta, että samalla uroksella oli jälkeläisiä yli kymmenenkin pentuetta. Esimerkiksi vuosina 1999 - 2005 Hollannissa syntyi 332 pentua, 65 pentuetta, joilla oli 36 eri isää ja 46 eri emää. Viiden eniten käytetyn uroksen jälkeläisten määrä on yhteensä 102 kpl (30,7% ja kymmenen eniten käytetyn uroksen jälkeläisiä on 176 kpl (53%). Vastaavat luvut nartuilla ovat 80 kpl (24,1%) ja 140 kpl (42,2%). Onneksi tähän on herätty ja NHC on tiukentanut pentuemäärärajoituksia jalostussuosituksissaan.

Suomen ja Hollannin ohella muita maita, joissa karkeakarvaisia kasvatetaan/on kasvatettu, ovat mm. Sveitsi, Saksa, Ranska, Ruotsi, Belgia, Tsekki, Slovakia, Italia, Yhdysvallat sekä Iso-Britannia (pennut rekisteröity Saksaan)

2.1.3 Lyhytkarvaisen muunnoksen historia

Vanhimmat NHSB-rekisteröidyt lyhytkarvaiset löytyvät vuodelta 1896, ja niiden väriksi ilmoitetaan brindle. 1920-37 kerrotaan syntyneen 85 pentuetta, joissa oli yhteensä 393 pentua. Jalostukseen käytettyjä uroksia oli 31 ja narttuja 50. Kasvattajia kyseisellä aikavälillä oli 38. Aikavälillä 1940-45 syntyi 29 lyhytkarvapentuetta.

1900-luvun alkupuolella hollanninpaimenkoiria käytettiin muun muassa Alankomaiden poliisin työkoirina. Siksi olisi mieluusti haluttu koiria, joilla olisi reilumpi säkäkorkeus, joten kokeiltiin risteytyksiä saksanpaimenkoiran kanssa. Näistä syntyneitä pitkäkorvaisia ja -selkäisiä koiria ei ulkomuodollisesti

juurikaan arvostettu, ja näitä karsittiin seuraavina vuosina pois jalostuksesta. Koirien vähäinen määrä pakotti kasvattajat hakemaan uutta verta koiriensa jalostukseen, jolloin kokeiltiin käyttää belgianpaimenkoirista sekä malinoisia että tervuerenia.

1930-luvulle tultaessa halu kasvattaa koiria edelleen työkäyttöön ja sota-ajan taloudellinen niukkuus saivat työkoirakasvattajat kyseenalaistamaan rekisteröinnin tarpeellisuuden. Rekisteröityjen hollanninpaimenkoirien käyttäminen työkoirina väheni nopeasti, ja osa työkoirajalostuksesta ajautui FCI:n ulkopuolelle. FCI:n ulkopuolisten koirien polveutumistietoja pidetään yllä näiden nk. KNPV-linjaisten koirien (Koninklijke Nederlandse Politiehond Vereniging, Hollannin kuninkaallinen poliisikoirayhdistys) kasvattajien keskuudessa.

2000-luvulle tultaessa lyhytkarvaisten jalostustyötä on hankaloittanut FCI rekisterin ulkopuolella olevien koirien käyttäminen jalostukseen. Kyseessä on ilmiö, jossa rekisteröimätöntä koiraa käytetään jalostukseen, mutta vanhemmaksi ilmoitetaan toinen, FCI-rekisterissä oleva koira. FCI rekisterin ulkopuolisia koiria on siten käytetty jalostukseen ilman FCI:n sääntöjen mukaista poikkeuslupa- tai rotuunottomenettelyä. Lyhytkarvaisten hollanninpaimenkoirien sukutauluja lukiessa tulee huomioida niiden epäluotettavuus, sillä koirat eivät aina polveudu rekisteritodistuksen mukaisista vanhemmista.

Lyhytkarvaisten vuosirekisteröinnit Hollannissa ovat viimeisen kymmenen vuoden aikana vaihdelleet välillä 55 - 199. Suomen ohella muita maita, joissa lyhytkarvoja kasvatetaan, ovat mm. Belgia, Ranska, Saksa, Sveitsi, Itävalta, Italia, Tsekki, Ruotsi, Tanska, Slovakia, Norja, Espanja, Kreikka, Romania, Kroatia, Luxemburg, Puola, Ukraina, Unkari, Yhdysvallat ja Viro.

2.1.4 Pitkäkarvaisen muunnoksen historia

Pitkäkarvainen oli 1990-luvulle asti Hollannissa harvinaisin muunnos, aika-ajoin jopa käytännöllisesti katsoen sukupuuttoon kuollut. Ensimmäiset säilyneet tiedot rekisteröinnistä löytyvät vuodelta 1888. Aikavälillä 1888-1940 (52 vuotta) löytyy vain 87 rekisteröityä koiraa, joista suurin osa rotuunotettuja koiria. Vuosien 1929-1939 välillä ei rekisteröity ainuttakaan pentuetta. Tämä kuitenkin todistaa vain, että pentueita ei viety kantakirjaan, eivätkä lyhytkarvaisista vanhemmista syntyneet pitkäkarvaiset myöskään näy tilastoissa. Aikavälillä 1940-45 rekisteröitiin yksi pitkäkarvainen pentue. Toisen Maailmansodan jälkeen eläinlääkäri W. v.d. Akker pelasti rodun keräämällä rotutyypillisiä koiria maaseudulta ja aloittamalla niillä jalostustyön uudelleen. Hän käytti tiukkaa sisäsiitosta (isä-tytär / poika-äiti / veli-sisko) rotutyypin uudelleen vakiinnuttamiseen.

Geenipohjan laajentamiseksi pitkäkarvaisten jalostukseen käytettiin 1960-luvulla lyhytkarvaisia, urosta Albert v.h. Kootwijkse Zand 1966 ja narttua Petra v.d. Zuidloorn 1968, molempia yhden pentueen verran. Kaikki jälkeläiset rekisteröitiin ilmiasusta riippumatta pitkäkarvaisiksi. Kannan pienuuden vuoksi kaikkien tämän päivän pitkäkarvaisten takaa voidaan löytää joko toinen tai molemmat em. lyhytkarvaiset, ja useiden pentueiden kohdalla moneenkin kertaan.

Vuonna 1984 tehtiin kaksi pentuetta risteytyksenä belgianpaimenkoira tervuerenin kanssa. Tämä tehtiin pitkäkarvaisten geenipoolin laajentamiseksi. Risteytyksissä ensimmäinen polvi (tervueren x pitkäkarvainen hollanninpaimenkoira) rekisteröitiin VR-rekisteriin liitteellä F-1, sitten tuli F-2 ja F-3 ja vasta F-4 -polven koiria alettiin jalostustarkastaa ja siirtää NHSB-rekisteriin G-0 liitteellä, jonka jälkeen tarvittiin vielä G-1 ja G-

2 –polvet ennen puhtaaseen NHSB-rekisteriin pääsyä. Jalostustarkastuksia on järjestetty Hollannissa neljä ja Suomessa yksi. Kaikki Hollannissa tarkastetut koirat eivät ole saaneet siirtoa NHSB-rekisteriin, mutta kaikki Suomessa tarkastetut koirat hyväksyttiin. Kuitenkaan näiden koirien kohdalla ei tehty mitään merkintää rekisteröintiin, koska Suomen Kennelliitto ei ole rekisteröinyt ensimmäisiä pentueita liitemerkinnällä. Ensimmäinen pentue ilman bijlagea näistä nk. F-linjalaisista koirista syntyi vuonna 2001 Hollannissa.

Hollannissa jalostukseen on käytetty paljon matadoruroksia, eli yksi uros on saattanut 2-3 vuodessa astua kymmenen narttua – miltei yhden vuoden kaikkien pentueitten verran. Suomessa kasvatustoiminta on ollut monitahoisempaa ja Suomessa onkin melko eriytynyt kanta Hollannin koiriin verrattuna. Hollannissa on 1990-luvun jälkeen käytetty harkitusti jalostukseen koiria Pohjoismaista (Ruotsi, Norja, Suomi) sekä muutamista muista Euroopan maista.

Jo 1960-luvun lopulla pitkäkarvaisia pentueita syntyi Hollannissa enemmän kuin yksi vuodessa, mutta vasta vuonna 1987 saavutettiin kymmenen pentueen maaginen raja ensimmäisen kerran. Rekisteröintien tähänastisena huippuvuonna 1992 Hollannissa rekisteröitiin 19 pentuetta ja 131 koiraa. 1990-luvun lopussa ja 2000-luvun alussa rekisteröinnit tuntuvat Hollannissa vakiintuneen n. 70 yksilöön ja viimeisen kymmenen vuoden aikana n. 30 yksilöön vuodessa. Suomen ohella muita maita, joissa on syntynyt pitkäkarvapentueita, ovat mm. Itävalta, Ranska, Saksa, Sveitsi, Ruotsi, Norja, Tanska, Belgia, Tsekki, Viro, Unkari ja Yhdysvallat.

2.2 Rodun historia Suomessa

Suomeen ensimmäinen hollanninpaimenkoira tuotiin vuonna 1989. Kyseessä oli pitkäkarvainen urospentu nimeltään Conan, joka saapui Minanthe's -kenneliin. Tuohon aikaan Hollannista sai pennun rekisteripaperit aikaisintaan pennun ollessa n. 6 kk iässä, joten tämä koira on rekisteröity Suomeen vuoden 1990 puolella. Ensimmäinen Suomeen muuttanut karkeakarvainen oli narttu Dwarrel Afke v.'t Lookerland, joka tuotiin vuonna 1990 astutettuna Stemma's -kenneliin. Maamme ensimmäinen lyhytkarva saapui vuonna 1991 Stemma's -kenneliin; narttu nimeltään Tineke v.d.'s-Gravenschans. Kaikkien karvamuunnosten ensimmäiset pentueet ovat syntyneet Stemma's -kennelissä.

Kiinnostus hollanninpaimenkoiria kohtaan on koko ajan kasvanut. Kaiken kaikkiaan hollanninpaimenkoiria on rekisteröity Suomeen vuoden 2024 loppuun mennessä 2556 kpl: karkeakarvaisia 344, lyhytkarvaisia 1100 ja pitkäkarvaisia 1112.

2.2.1 Karkeakarvaisen muunnoksen historia Suomessa

Karkeakarvaisia hollanninpaimenkoiria kasvatti alkuvuosina Suomessa vain Stemma's -kennel, yhteensä viisi pentuetta vuosina 1990 - 1993. Kantakoirina olivat Hollannista tuodut nartut Dwarrel Afke v. 't Lookerland ja Claire 't Laekens Hofke sekä uros Aysal Ruwe v. 't Noorder Erf. Vuonna 1994 kennel Nambygo kasvatti ensimmäisen karkeakarvaisen pentueensa, ja pian sen jälkeen kennelit Tulitähden, Simply Minds sekä Syrjän. 1990-luvulla karkeakarvaisia hollanninpaimenkoiria kasvatti kaikkiaan kuusi kenneliä, yhteensä 13 pentuetta.

Karkeakarvaisen muunnoksen alkuajoista maassamme tulee huomauttaa, että huomattavan suuri osa pentueista oli uusintayhdistelmiä, eikä pentuemäärä täten vastannut laajempaa kirjoa jalostuspohjan koon osalta.

Maailmanlaajuisestikin karkeakarvaisten kanta on niin pieni, että jokainen Suomessakin tehty pentue on ollut ja on tärkeä osa koko muunnoksen tulevaisuutta koko maailmassa. Kasvattajia on aina ollut vain muutamia kerrallaan, ja tuontikoirat ovat olleet tärkeä osa jalostusta. Viime vuosikymmenenä uusintayhdistelmiä ei ole juuri enää tehty, ja jalostuksesta vastaa pieni mutta rodulleen erittäin omistautunut joukko rodun harrastajia.

2.2.2 Lyhytkarvaisen muunnoksen historia Suomessa

Lyhytkarvapuolella kolme ensimmäistä pentuetta, syntyneet vuosina 1993-1996, olivat kaikki Stemma's - kennelin kasvatteja. Vuonna 1997 kennel Dark'un's aloitti kasvatustyön Stemma's - kennelin koirilla. Näihin aikoihin uusia koiria tuotiin runsaasti ulkomailta, etenkin hollantilaisesta van 't Noorder Erf -kennelistä. Lyhytkarvaisessa muunnoksessa 2000-luvun alkupuolta hallitsivat vahvasti tietyt suvut: kenneleistä Stemma's, Dark'un's, Nambygo. Vaikka jalostukseen käytettiin eri yksilöitä kohtuullisen laajasti, olivat nämä läheistä sukua keskenään.

2000-luvun aikana eri sukuisten ulkomaisten tuontikoirien määrä eri maista lisääntyi, mikä monipuolisti jalostukseen käytettävien koirien kantaa. Vuonna 2008 syntyi Suomessa ensimmäinen pentue, jossa isänä oli FCI:n rekisteriin rotuunotettu koira. Tämän jälkeen kasvatuksessa on hyödynnetty paljon myös rotuunottotautaisia koiria, joiden kautta on ollut mahdollista saada jonkin verran uutta verta rotuun.

Lyhytkarvaisen muunnoksen epäluotettavat polveutumistiedot (kts. kohta 2.1.2) koskettavat myös suomalaista kasvatustyötä, koska jalostuksessa käytetään paljon ulkomaisia koiria. Lyhytkarvaisten hollanninpaimenkoirien sukutauluja lukiessa tulee huomioida niiden epäluotettavuus.

2.2.3 Pitkäkarvaisen muunnoksen historia Suomessa

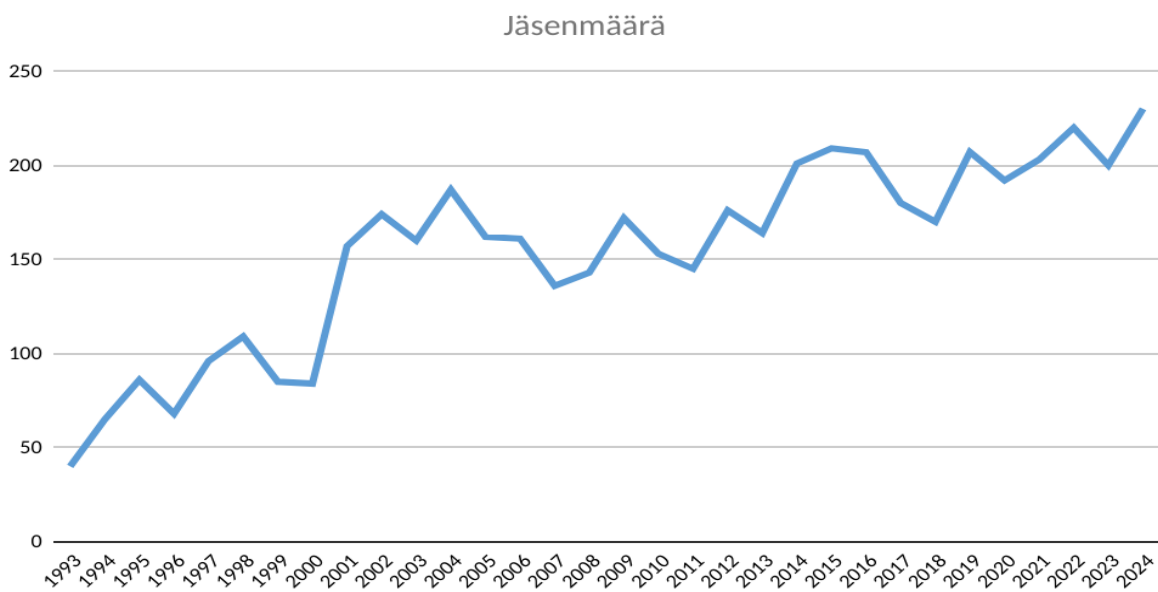
Ensimmäinen pitkäkarvainen hollanninpaimenkoira, urospentu Conan, tuotiin vuonna 1989 Minanthe's - kenneliin. Pitkäkarvaisten kasvatus alkoi Suomessa samanaikaisesti useamman kasvattajan toimesta. Kaksi ensimmäistä pentuetta syntyivät vuonna 1994 Stemma's ja Svartskenens kenneleihin, vain kahdeksan päivän erolla toisistaan. Pentueista toinen oli tervuerenristetyksen neljäs sukupolvi (Stemma's) ja toinen lyhytkarvaristeytyksen kolmas sukupolvi (Svartskenens). Suomen kolmaskin pentue syntyi vielä saman vuoden sisällä Suttenselkä-kenneliin. Näistä ensimmäisen vuoden aikana syntyneistä koirista puolta käytettiin jatkojalostukseen, jolloin muodostui pohja suomalaisten pitkäkarvojen tuleville sukupolville. Näistä ensimmäisistä kasvattajista 2010-luvulle tultaessa pentuja on kasvattanut vain Svartskenens, viimeksi vuonna 2015.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

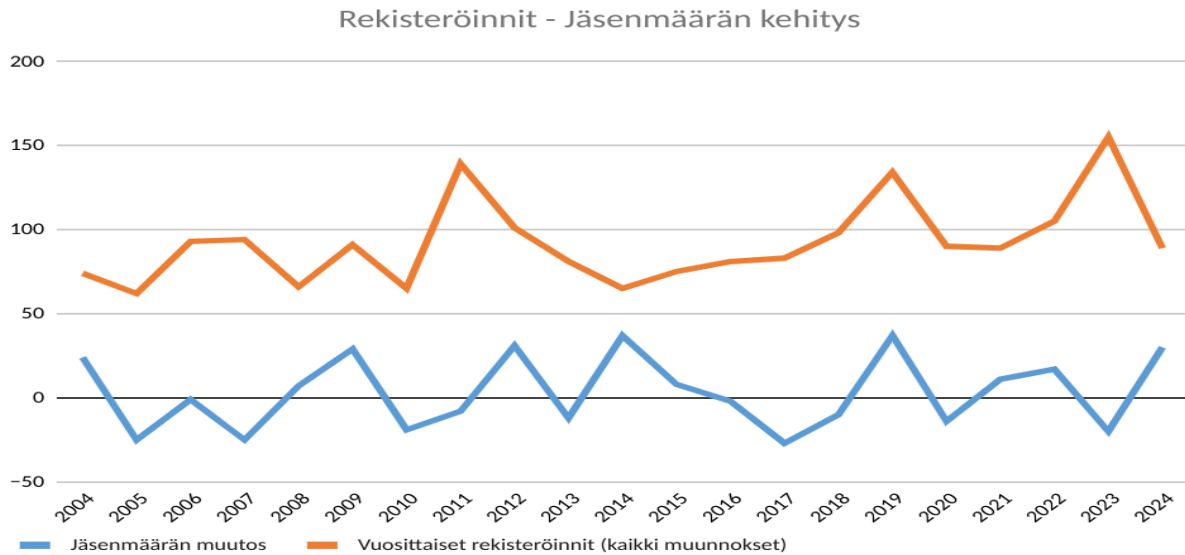
Suomen Hollanninpaimenkoirat ry on perustettu Jokioisilla 1991 Titta Saarikkomäen toimesta ja perustamisasiakirjan ovat allekirjoittaneet Titta Saarikkomäki (kennel Stemma's), Pirkko Kivikari (kennel Suttenselkä) ja Hannu Viitanen (kennel Nambygo). Yhdistys on merkitty yhdistysrekisteriin vuonna 1994. Yhdistyksen kotipaikka on Jokioinen ja sen toiminta kattaa koko maan. Yhdistys sai rotua harrastavan yhdistyksen oikeudet vuonna 2003, **rotujärjestönä on toiminut Suomen Palveluskoiraliitto (SPKL) vuoteen 2025 asti. Yhdistys on anonut rotujärjestöstatusta, asia käsitellään keväällä 2025 Suomen Kennelliiton kevätkokouksessa.** Suomen Hollanninpaimenkoirat ry. on jäsenenä Suomen Kennelliitossa (SKL), Suomen Palveluskoiraliitossa ja World Dutch Shepherd Federation:ssa (WDSF).

Yhdistyksen tarkoituksena on yhteistyössä Suomen Kennelliiton ja Suomen Palveluskoiraliiton kanssa edistää rodunomaisten ja terveiden hollanninpaimenkoirien kasvatusta, koulutusta ja käyttöä sekä harrastus- että käyttökoirina. Tarkoitustaan yhdistys toteuttaa järjestämällä koulutustilaisuuksia, näyttelyitä ja kokeita, antamalla opastusta ja neuvoja rodun jalostukseen, kasvatukseen, hoitoon ja koulutukseen liittyvissä asioissa, harjoittamalla tiedotustoimintaa ja ylläpitämällä yhteyksiä alan kotimaisiin ja ulkomaisiin järjestöihin sekä muilla tarkoitustaan edistävillä tavoilla.

Yhdistyksen jäsenmäärän kehitys on ollut melko hidasta. Yhdistys on kiinnittänyt asiaan huomiota ja pyrkinyt lisäämään jäsenmäärää. Vuoden 2011 sääntömuutoksen yhteydessä otettiin käyttöön pentuejäsenyys, jolla kasvattaja voi ilmoittaa pennun ostajat heidän suostumuksellaan jäseneksi liittymisvuodeksi alennettuun hintaan. Paikallistoiminnasta vastaavien henkilöiden määrää on lisätty ja eri lajeille on valittu lajivastaavia. Yhdistys on järjestänyt vuosittain mm. erikoisnäyttelyn, rotumestaruuskilpailuja useille eri lajeille ja harrastusleirejä sekä eri lajien tapahtumapäiviä. Vuonna 2014 yhdistyksen jäsenmäärä nousi ensimmäistä kertaa yli 200 jäseneseen. 31.12.2024 yhdistyksessä oli yhteensä 230 jäsentä. Tarkemmat jäsenmäärät ja -lajit löytyvät liitteestä, taulukko 52.



Kaavio 1. Suomen Hollanninpaimenkoirat ry:n jäsenmäärän kehitys vuosina 1993 – 2024 (Lähde: Suomen Hollanninpaimenkoirat ry:n toimintakertomukset)



Kaavio 2. Suomen Hollanninpaimenkoirat ry:n jäsenmäärä suhteessa vuosirekisteröinteihin (Lähde: Suomen Hollanninpaimenkoirat ry:n toimintakertomukset sekä KoiraNet)

3.1 Hallitus

Rotuyhdistyksen hallitukseen kuuluu syyskokouksessa valitut puheenjohtaja ja kuusi muuta jäsentä. Puheenjohtajan toimikausi on yksi (1) vuosi. Hallituksen jäsenten toimikausi on kaksi (2) vuotta siten, että puolet hallituksen jäsenistä on erovuorossa vuosittain. Hallitus valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan vuosittain.

Hallituksen tehtävänä on

1. Johtaa yhdistyksen toimintaa ja hoitaa sen taloutta ja omaisuutta
2. Edustaa yhdistystä ja hoitaa sen asioita
3. Valita sihteeri ja rahastonhoitaja ja muut tarpeelliset toimihenkilöt
4. Päättää uusien jäsenten hyväksymisestä
5. Valvoa yhdistyksen ja sen jäsenten toimintaa
6. Kutsua koolle yhdistyksen kokoukset ja valmistella niille esitettävät asiat
7. Valmistella ja esittää kevätkokoukselle edellisen vuoden toimintakertomus, tuloslaskelma ja tase sekä toiminnantarkastajan laatima toiminnantarkastuskertomus
8. Valmistella ja esittää syyskokoukselle seuraavan tilivuoden tulo- ja menoarvio sekä ryhtyä kaikkiin niihin toimenpiteisiin, joita yhdistyksen etu vaatii.

3.2 Jalostustoimikunta

Suomen Hollanninpaimenkoirat ry:n jalostustoimikunnan tärkein tehtävä on rodun jalostuksellisen tiedon tuottaminen ja jakaminen. Tehtävänä on ohjata rodun jalostusta ja neuvoa jalostukseen liittyvissä asioissa. Jalostustoimikunta vastaa jalostuksen tavoiteohjelman toteutumisen seurannasta sekä ohjelman

uusimisesta määräaikoina jalostuksen tarpeita vastaavaksi. Yhdistyksen syyskokous valitsee jalostustoimikunnan puheenjohtajan sekä tarpeellisen määrän jalostusneuvoja vuodeksi kerrallaan.

Jalostustoimikunta toimii yhdistyksen hallituksen ohjauksessa, ottaen toimintaohjeita vastaan yhdistyksen hallitukselta ja yhdistyksen kokouksista. Jalostustoimikunta nauttii jäsenistönsä ja hallituksen luottamusta. Tämä perustuu siihen, että toimikunnan jäsenet

- ovat kiinnostuneita rodun jalostuksesta
- heillä on käytännössä näyttöä siitä, että tuntevat rodun
- heillä on kyky käsitellä asioita luottamuksellisesti
- heillä on tarpeeksi objektiivisuutta
- he ovat saaneet tarpeellisen koulutuksen
- he ovat Suomen Kennelliiton ja Suomen Hollanninpaimenkoirat ry:n jäseniä ja
- he pystyvät tarvittaessa käyttämään ulkopuolista asiantuntija-apua

Muut jalostustoimikunnan tehtävät:

- Jalostusneuvonta
- Terveystietojen keruu ja ylläpito sekä terveystarkastusten laatiminen
- Astutus- ja pentuneuvonta sekä kasvattajien muu koulutus ja informointi
- Jalostustarkastajien ja ulkomuototuomareiden koulutus yhteistyössä rotujärjestön kanssa
- Pentuvälitys ja pentulistan ylläpito
- Uroslistan ja kotia etsivien koirien listan ylläpito yhdistyksen nettisivuilla
- Käsitellä rodun poikkeuslupa-anomukset ja muut lausuntoa vaativat asiat sekä vastaa näihin kirjallisesti ja tarvittaessa perustelee kantansa.
- Yhteydenpito rodun kotimaahan Hollantiin sekä muiden maiden rotujärjestöihin
- Rodun JTO:n valmistelu ja sen toteutumisen seuranta

3.3 Muut toimikunnat ja toimihenkilöt

Yhdistyksen syyskokous valitsee vuosittain erikoisnäyttelytoimikunnan puheenjohtajan, joka esittää tarpeellisen määrän toimikunnan jäseniä hallitukselle. Toimikunta vastaa kaikista erikoisnäyttelyn järjestelyistä. Toimikunta valitsee erikoisnäyttelylle tuomarin, etsii näyttelylle järjestämispaikkakunnan ja huolehtii erikoisnäyttelyn anomisesta. Näyttelyn taloudellisesta arviosta ja lopullisesta tuloslaskelmasta toimikunta tekee yhteenvedon hallitukselle.

Yhdistyksen koe- ja kilpailutoimikunnan tehtävänä on hollanninpaimenkoirien koetoiminnan tukeminen sekä rodun harrastajien saaminen kisakentille. Tehtävän saavuttamiseksi tärkeimpänä keinona on pidetty rotumestaruuskisojen järjestämistä, joten toimikunnan tavoitteena onkin ollut järjestää rotumestaruuskilpailut vuosittain mahdollisimman monessa lajissa, jossa aktiivisesti kilpailee useampia hollanninpaimenkoiria. Lisäksi toimikunta on yhdessä hallituksen kanssa järjestänyt koulutuksia, tapahtumia ja leirejä hollanninpaimenkoirien koulutustoiminnan tukemiseksi.

Muita toimihenkilöitä, jotka hallitus valitsee keskuudestaan tai ulkopuolelta, ovat sihteeri, jäsensihteeri, rahastonhoitaja, Holsku -lehden päätoimittaja, webmaster sekä tarvittava määrä eri harrastuslajien lajivastaavia ja paikallistoiminnan yhteyshenkilöitä.

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1 Populaation rakenne ja jalostuspohja

Sanalla populaatio viitataan keskenään lisääntyvään joukkoon eläimiä, eli koirista puhuttaessa yleensä yhteen koirarotuun. Hollanninpaimenkoirilla on käytännössä kolme erillistä populaatiota jaettuna karvanlaatuja mukaan, ja niiden sisällä ns. osapopulaatioita, jotka käsittävät kussakin maassa sijaitsevat koirat. Pienilukuisena rotuna kutakin hollanninpaimenkoiran muunnosta tulisi kuitenkin ajatella maailmanlaajuisella tasolla, sillä kunkin maan oma osapopulaatio on jalostuksellisesti liian pieni selvittääkseen ilman jatkuvaa sekoittamista muihin osapopulaatioihin. Tämä tuo oman haasteensa rodun kasvattajille, joiden täytyy jalostusvalinnoissaan ottaa huomioon koiramateriaali myös ulkomailla.

Seuraus osapopulaatioiden pienuudesta ja sitä myötä välttämättömästä sukujen sekoittamisesta on, että kaikkien maiden populaatiot ovat keskimäärin yhtä läheistä sukua sekä keskenään, että oman osapopulaationsa ts. oman maansa koirakannan kesken. Tämä vaikeuttaa jalostusta entisestään, sillä ”uutta verta” on kohtuuttoman vaikea löytää ja näin populaation geneettinen monimuotoisuus kärsii sukusiitoksen lähtiessä jyrkkään nousuun vääjäämättä.

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geeniversioiden runsautta. Puhutaan myös jalostuspohjan laajuudesta. Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Jalostus ja perinnöllinen edistyminenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua. (Lähde: Katariina Mäki, Suomen Kennelliitto: *Perinnöllinen monimuotoisuus ja jalostuspohja*)

Viimeisen 10 vuoden aikana, vuosina 2015-2024, Suomeen on rekisteröity 999 hollanninpaimenkoiraa sisältäen myös Suomeen rekisteröidyt tuontikoirat. Näistä n. 46 % (463 kpl) on ollut lyhytkarvaisia, 40 % (395 kpl) pitkäkarvaisia ja 14 % (141 kpl) karkeakarvaisia hollanninpaimenkoiria. Jokaiseen karvamuunnokseen tuodaan ulkomailta uusia yksilöitä lähes vuosittain. Viimeisen kymmenen vuoden aikana tuontien osuus karkeakarvaisissa on n. 6 % (8 kpl 141:sta), lyhytkarvaisissa n. 14 % (64 kpl 463:sta) ja pitkäkarvaisissa 8 % (32 kpl 395:stä). Huomattavaa on, että monet tuontikoiratkin ovat sukua jo Suomessa oleville yksilöille (KoiraNet).

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
kaikki muunnokset	75	81	83	98	134	90	89	105	155	89
josta tuonteja	5	10	8	12	98	10	14	8	16	13
karkeakarvaiset	10	11	26	11	15	2	26	27	6	7
josta tuonteja	1	-	1	-	1	-	2	1	1	1
lyhytkarvaiset	50	35	32	62	66	39	41	34	72	32
josta tuonteja	3	3	5	9	4	9	4	4	13	10
pitkäkarvaiset	15	35	25	25	53	49	22	44	77	50
josta tuonteja	1	7	2	3	3	1	8	3	2	2

Taulukko 2. Kaikkien muunnosten rekisteröintimäärät, sisältäen myös tuontikoirat, viimeisen 10 vuoden ajalta (Lähde: KoiraNet)

4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos

Kennelliiton yleisen jalostusstrategian mukaan rodunjalostuksen tulisi ylläpitää ja lisätä perinnöllistä monimuotoisuutta. Geneettinen monimuotoisuus vähentää perinnöllisten vikojen ja sairauksien esiintymistä ja suojaa immuunipuolustukseen ja lisääntymiseen liittyviltä ongelmilta. Näin ollen jalostuksen yksi tärkeä osa-alue on sukusiitoksen ja yksilöiden välisten sukulaisuusasteiden pitäminen matalana. Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja identtinen. Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset, resessiiviset alleelit pysyvät vallitsevan, normaalin alleelin peittäminä.

Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä viimeistään eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 % (Mäki, Mujunen, 2018, 174). Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi eli degeneraatioksi. (Mäki, Mujunen, 2018, 174). Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä. Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät.

Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu tismalleen saman taustainformaation perusteella. Jalostuksessa suositellaan neljän-viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 % (serkusparitus). Luonnollisesti mitä enemmän polvia laskelmissa käytetään, sitä tarkempi tulos on ja sitä suuremmaksi sukusiitos kasvaa. Tästä huolimatta pitäisi pyrkiä aina tarkastelemaan niin tarkkoja tietoja kuin mahdollista, sillä sukupolvien rajoittaminen on yhtä kuin oletus sille, että kaikki viimeisessä polvessa sijaitsevat koirat olisivat 100 % erisukuisia. Kun puhutaan puhdasrotuisten koirien jalostuksesta, näin ei tietenkään käytännössä koskaan ole. (Lähde: Katariina Mäki, Suomen Kennelliitto: Sukusiitos)

Koirilla on rotuja muodostettaessa käytetty runsaasti sukusiitosta. Sukusiitoksella pyritään tuottamaan tasalaatuisia ja periyttämisvarmoja eläimiä. Tämä yhdistettynä hyvin pieniin kantoihin ja vähäisiin risteytyksiin on nostanut monen koirarodun sukusiitosasteet vaarallisiin lukemiin. Tämä pätee myös hollanninpaimenkoiriin. Sukusiitoksen kohoamista voidaan hallita mm. kasvattamalla jalostuseläinten määrää ja risteyttämällä harkitusti vieraisiin populaatioihin.

Koska tällä hetkellä suuri osa hollanninpaimenkoirista on hyvin läheisesti ulkomaisten koirien jälkeläisiä, ei Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmän sukusiitosasteita voi pitää luotettavina tiedonlähteinä. Seuraavissa taulukoissa sukusiitosasteet ilmoitetaan 10 polvella laskettuna, jotta todelliset sukusiitosasteet tulevat esille selvemmin. Muut tiedot kuten esitettyä Kennelliiton Koiranet -tietokannassa.

4.1.1.1 Karkeakarvainen muunnos

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Pennut (kotimaiset)	9	11	25	11	14	2	24	26	5	6
Tuonnit	1		1		1		2	1	1	1
Rekisteröinnit yht.	10	11	26	11	15	2	26	27	6	7
Pentueet	1	3	4	4	2	1	4	6	1	1
Pentuekoko	9,0	3,7	6,2	2,8	7,0	2,0	6,0	4,3	5,0	6,0
Kasvattajat	1	3	4	3	2	1	3	4	1	1
Jalostukseen käytetyt eri urokset										
- kaikki	1	3	4	4	2	1	4	6	1	1
- kotimaiset	1	2	2	2	1	1	2	2	1	
- tuonnit		1	2	2			1	1		1
- ulkomaiset	0	0	0	0	1	0	1	3	0	0
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	5v 3kk	5v 6kk	6v	6v 1kk	5v 1kk	2v 11kk	5v 5kk	5v 2kk	5v 7kk	14v 11kk
Jalostukseen käytetyt eri nartut										
- kaikki	1	3	3	4	2	1	4	5	1	1
- kotimaiset		3	3	4	1	1	3	4	1	1
- tuonnit	1				1		1	1		
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4v 3kk	5v 5kk	5v 10kk	5v 1kk	4v 1kk	5v 4kk	4v 5kk	4v 10kk	4v 9kk	7v 8kk
Isoisät	2	4	6	7	4	2	7	10	2	2
Isoäidit	2	5	7	8	4	2	7	10	2	2
Sukusiitos%,	5,49%	4,48%	2,75%	4,62%	2,52%	2,66%	3,35%	3,28%	2,64%	5,57%

Taulukko 3. Vuositilasto - karkeakarvaisten rekisteröinnit (Lähde: Koiranet)

Karkeakarvainen hollanninpaimenkoira on muunnoksista harvinaisin, eikä pentueita synny Suomessa välttämättä edes joka vuosi. Lisäksi tuonteja on tuotu ulkomailta viime vuosina vain harvakseltaan. Jalostuskäytön keskimääräinen ikä nartuilla on noin 5,2 vuotta ja uroksilla noin 6,2 vuotta, mikä on muita karvamuunnoksia korkeampi. Pentueiden koko on keskimäärin 5,2 pentua, ja luku on laskenut 0,6 pennulla edellisen kymmenvuotiskauden keskiarvosta (5,8)

Sukusiitosprosentti on selkeästi muita muunnoksia suurempi.

Pentueita on syntynyt 2015-2024 50 % enemmän kuin aiemman JTO:n aikavälillä 2010 - 2019 (18 pentuetta). Toivon mukaan nyt nähtävissä oleva nousu jatkuu tulevaisuudessakin. Tuonteja sen sijaan on tuotu yhtä vähän kuin aiemmin.

4.1.1.2 Lyhytkarvainen muunnos

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Pennut (kotimaiset)	47	32	27	53	62	30	37	30	59	22
Tuonnit	3	3	5	9	4	9	4	5	13	10
Rekisteröinnit yht.	50	35	32	62	66	39	41	35	72	32
Pentueet	6	5	4	7	9	5	6	5	10	3
Pentuekoko	7,8	6,4	6,8	7,6	6,9	6,0	6,2	6,0	5,9	7,3
Kasvattajat	6	5	3	7	8	4	6	5	9	3
Jalostukseen käytetyt eri urokset										
- kaikki	6	5	4	6	9	5	6	5	9	3
- kotimaiset	1	1	2	4	5	4	3	3	5	2
- tuonnit	1	1					3			
- ulkomaiset	4	3	2	2	3	1	0	2	4	1
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3v 8kk	4v 9kk	5v 11kk	5v 2kk	5v	5v 6kk	3v	4v 3kk	6v 2kk	3v
Jalostukseen käytetyt eri nartut										
- kaikki	6	5	5	7	8	5	6	4	10	3
- kotimaiset	4	3	3	5	6	3	4	4	7	2
- tuonnit	2	2	2	2	2	2	2		3	1
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3v 1kk	4v	6v 1kk	3v 4kk	3v 11kk	4v 5kk	3v 3kk	3v 6kk	3v 4kk	4v
Isoisät	10	10	7	10	14	8	10	10	15	6
Isoäidit	10	10	8	10	15	8	10	10	17	6
Sukusiitos%	1,04%	1,17%	1,48%	3,14%	2,25%	1,15%	1,85%	1,02%	0,89%	0,77%

Taulukko 4. Vuositolasto - lyhytkarvaisten rekisteröinnit (Lähde: KoiraNet)

Lyhytkarvaiseen muunnokseen on syntynyt vuosittain alle 10 pentuetta. Kokonaisuudessaan rekisteröintimäärät ovat pysyneet lähes samana JTO:n aikaväliin 2010 - 2019 verrattuna (405 koiraa). Tuontikoirien määrä on noussut 45 % verrattuna aikaväliin 2010 - 2019.

Keskimääräinen jalostuskäytön ikä on lyhytkarvanartuilla 3v 11kk vuotta ja uroksilla 4 v 8 kk. Lyhytkarvaisilla nartuilla ei yleisesti ottaen ole lisääntymisvaikeuksia. Pentueiden keskimääräinen koko on n. 6,7 pentua, joskin se on hieman alhaisempi kuin aiempaan ajanjaksona (7,4).

Viidellä polvella laskettuna lyhytkarvapentueiden sukusiitokset ovat hyvin matalia ja sukusiitosaste onkin helpompi pitää matalana kuin kahdella muulla karvamuunnoksella. Osaltaan tulosta vääristää rotuunottotaustaiset koirat joilla on tyhjä sukutaulu.

Rotuunottotaustaisten koirien vaikutus lyhytkarvaisten jalostuksessa on viimeisten vuosien aikana kasvanut entisestään. Viiden viime vuoden aikana 2019-2024 yli 50 % pentueista (19 pentuetta 37:stä) on ER-rekisteröity vajaan sukutaulun vuoksi, eli joko yksi tai useampi pennun esivanhemmista kolmessa polvessa on rotuunotettu. Vastaava luku 2014-2019 oli 25%.

4.1.1.3 Pitkäkarvainen muunnos

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Pennut (kotimaiset)	14	28	23	33	50	48	14	41	75	48
Tuonnit	1	7	2	3	3	1	8	3	2	2
Rekisteröinnit yht.	15	35	25	25	53	49	22	44	77	50
Pentueet	4	5	6	4	8	7	3	9	13	5
Pentuekoko	3,5	5,6	3,8	5,5	6,2	6,9	4,7	4,6	5,8	9,6
Kasvattajat	3	5	4	4	6	6	3	4	8	4
Jalostukseen käytetyt eri urokset										
- kaikki	4	5	6	3	6	7	3	6	11	5
- kotimaiset	3	4	2	1	1	3	3	3	8	2
- tuonnit		1		1	1	1		1		1
- ulkomaiset	1	0	4	1	4	3	0	2	3	2
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	5v 9kk	4v	6v 2kk	5v	5v 2kk	5v 10kk	5v 1kk	3v 9kk	5v 5kk	4v 5kk
Jalostukseen käytetyt eri nartut										
- kaikki	4	5	6	3	8	7	3	8	12	5
- kotimaiset	3	5	3	1	7	5	2	6	10	4
- tuonnit	1		3	2	1	2	1	2	2	1
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4v 2kk	4v 6kk	4v 6kk	5v 5kk	3v 10kk	4v 2kk	2v 6kk	3v 6kk	4v 5kk	5v 1kk
Isoisät	8	10	11	7	13	11	6	14	20	9
Isoäidit	8	10	12	7	13	11	6	13	21	9
Sukusiitos%	4,80%	4,82%	2,57%	2,56%	1,98%	2,67%	1,64%	1,34%	1,82%	0,95%

Taulukko 5. Vuositolasto - pitkäkarvaisten rekisteröinnit (Lähde: Koiranet)

Pitkäkarvaisia hollanninpaimenkoiria on rekisteröity vajaa 10 pentuetta vuosittain. Pitkäkarvaisten kokonaisrekisteröinnit ovat nousseet n. 12% ajanjaksolla 2015 -2024 verrattuna 2010 - 2019. Tuontikoirien rekisteröinnit ovat pysyneet samana tuona ajanjaksona.

Narttujen keskimääräinen jalostusikä on noin 4v 2kk vuotta ja tilanne on pysynyt lähes samalla tasolla vuosien saatossa. Uroksissa jalostuskoirien keskimääräinen ikä on 5v 5kk. Pentuekoko pitkäkarvaisilla on keskimäärin ollut n. 5,6 pentua. Tämä on hieman alhaisempi, kuin pentueiden keskimääräinen koko edellisen JTO:n ajanjaksolla 2010 -2019 (5,8)

Pitkäkarvaisten sukusiitosasteessa on tapahtunut selvää parannusta viimeisen kymmenen vuoden aikana. Helpotusta tilanteeseen on tuonut ulkomaalaisten lyhytkarvataustaisten pitkäkarvojen käyttö jalostuksessa, karvamuunnosristeytykset, sekä ylipäättään tietoisuuden lisääntyminen sukusiitoksen haitoista rodun kasvattajien keskuudessa.

4.1.1.4 Muunnosten väliset risteytykset

Vuonna 2016 rotukohtaisia erityisehtoja päivitettiin niin, että poikkeusluvalla lyhytkarvaa voidaan käyttää karkeakarvaisen muunnoksen hyväksi ja pitkäkarva-lyhytkarva -risteytyksiä voidaan tehdä molempien karvamuunnosten hyväksi. Muunnosten välisestä risteytyksestä syntyneet pennut rekisteröidään ilmiänsä mukaisesti, paitsi yhdistelmästä lyhytkarvainen x karkeakarvainen syntyneet pennut, jotka rekisteröidään karkeakarvaisiksi. Muutos voidaan tehdä myös Kennelliitossa omistajan anomuksesta rotujärjestön puoltavan lausunnon perusteella tai ulkomuototuomarin arvostelun perusteella koiranäyttelyssä, kun koira on täyttänyt 9 kk tai Kennelliiton hyväksymän geenitestituloksen perusteella missä tahansa iässä tai. Samaa muunnosta olevien vanhempien jälkeläiset tulee rekisteröidä vanhempien karvanlaadun mukaan.

pentue	syntynyt	isä	emä
STEMMA'S (LK: 2 u + 3 n) FI-rekisterissä	5.6.2002	(PK) FIN35868/01 FAIMSHEY'S SHEPERDS ANDOR	(LK) SF41522/93 STEMMA'S ONDINA-TINEKE
STEMMA'S A (PK: 4 u + 2 n ja LK: 2 u + 1 n) FI-rekisterissä	1.7.2006	(PK) FIN14831/98 MINANTHE'S MISTICO-FLIPPER	(LK) FIN43341/02 STEMMA'S XAYA-ONDINA
SANTOS'SOURIANT (LK: 7 u + 2 n) EJ-rekisterissä, 1 u ER-rekisterissä	1.9.2011	(PK) FI49629/11 AMIDOS VÄN INTO SEMEL	(LK) FIN43875/06 JEREX GLAMOUR GIRL
AZURICOYOTES (LK: 3 u + 5 n) FI-rekisterissä, 2 n EJ-rekisterissä	18.8.2012	(LK) VDH07/1440181 BOYD'S BULLRIDING GLENMORE	(PK) FI58535/11 CALYPSO DE LA HORDE D'ARTEMIS
IT IS (KK: 5 u + 3 n) ER-rekisterissä	13.9.2017	(KK) FI50033/09 MEEVALLER BOOSWICHT	(LK) FI37023/11 CANINE FOR USE DARRA
TARITA'S (PK: 2 u ja LK: 2 u) ER-rekisterissä	21.6.2019	(LK) FI52128/12 AZURICOYOTES ON LYCANTHROPY	(PK) FI33358/15 TARITA'S QUANTUM THEORY
AMIDOS VÄN (PK: 2 u ja LK: 4 u ja 1 n) FI-rekisterissä	25.9.2022	(LK) ER51938/11 SANTOS'SOURIANT CRISTOPHE	(PK) FI39152/20 BENJA JOLT MO CHOMRÁDAI

Taulukko 6. Suomessa tehdyt muunnosristeytyspentueet (Lähde: KoiraNet)

Taulukon pentueista kolme (Stemma's X, Santos'Souriant ja Azuricoytes v. 2012) ovat selkeitä lyhyt-pitkäkarvaristeytyksiä. Kaikki näiden pentueiden pennut on rekisteröity lyhytkarvaisiksi ilmiänsä

mukaisesti. Ensimmäisen polven risteytyspennut ovat aina lyhytkarvaisia. Stemma's A-pentueen emä ja Tarita's Y pentueen isä ovat itse muunnosristeytyskoiria ja ovat siis lyhytkarvaiseksi rekisteröityjä.

Stemma's X-pentueen kahta narttua on käytetty jalostukseen, toista kerran pitkäkarvaisen uroksen kanssa. Näistä Stemma's A-pentueen (v. 2006) koirista kuusi on rekisteröity pitkäkarvaisiksi ja kolme lyhytkarvaisiksi, ilmiänsä mukaisesti. Toisella Stemma's X-pentueen nartulla on neljä pentuetta kolmen eri lyhytkarvaisen uroksen kanssa (v. 2004 Stemma's Y, v. 2006 Stemma's B, v. 2009 Stemma's C ja v. 2010 Stemma's D). Myös nämä kaikki koirat on rekisteröity lyhytkarvaisiksi. Vain yhdellä niistä on jälkeläisiä.

ER-rekisteröidyllä Santos'Souriant uroksella on v. 2019 syntynyt lyhytkarvainen pentue Kastaalin kennelissä ja vuonna 2022 pentue Amidos Vän kennelissä. Azuricoyotes v. 2012 syntyneistä pennuista kolmella on jälkeläisiä; kahdella nartulla lyhytkarvaisen uroksen kanssa (Azuricoyotes v. 2016 & v. 2018) ja yhdellä uroksella pitkäkarvaisen nartun kanssa (Tarita's Y, v. 2019). Tarita's pentueessa kaksi lyhytkarvaiseksi ja kaksi pitkäkarvaiseksi rekisteröityä pentua.

It Is D -pennut ovat karkeakarva-lyhytkarva -risteytyksestä ja kaikki pennut ovat rekisteröity karkeakarvaisiksi hollanninpaimenkoiriksi.

4.1.2 Jalostuspohja

Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta ja jalostukseen käytettävistä yksilöistä. Teholliseen populaatioon eivät voi kuulua yksilöt, jotka eivät ole mukana siirtämässä perimäänsä seuraaville sukupolville. Tehollinen koko kertoo kuinka monen yksilön geeniversioita tietyssä rodussa tai kannassa on. Esimerkiksi lukema 50 tarkoittaa, että rodun perinnöllinen vaihtelu koostuu 50 eri koiran geeniversioista. Mitä pienempi tehollinen koko on, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa ja sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu.

Tehollinen koko arvioidaan aina sukupolvea kohden. Sukupolven pituus on seurakoirilla neljä ja käyttökoirilla viisi vuotta. Nyrkkisääntönä on, että tehollinen koko on enimmillään neljä kertaa jalostukseen käytettyjen, erisukuisten urosten lukumäärä. Paras tapa arvioida tehollista populaatiokokoa perustuu rodun keskimääräisen sukusiitosasteen kasvunopeuteen. Jos aineisto ei ole sukupuiltaan tarpeeksi täydellinen, voidaan käyttää jalostuskoirien lukumääriin perustuvaa laskentaa, joka on käytössä myös Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä Koiranetissä. Tämä antaa kuitenkin tehollisesta koosta yliarvion, koska siinä oletetaan, etteivät jalostuskoirat ole toisilleen sukua ja että niillä on tasaiset jälkeläismäärät.

Jos sukusiitosasteen kasvunopeuteen perustuva tehollinen koko on alle 50 - 100, rodusta häviää geeniversioita niin nopeasti, ettei luonto pysty tasapainottamaan tilannetta. Silloin on keskityttävä säilyttämään mahdollisimman monen yksilön geenejä käyttämällä niitä kertaalleen jalostukseen. Toisaalta suurimmalla osalla roduistamme on kantoja myös ulkomailla, jolloin voi olla mahdollista tuoda maahamme "uutta verta". Monella rodulla ulkomailta ei kuitenkaan ole saatavissa sen erilaisempaa geenimateriaalia kuin kotimaastakaan. (Lähde: Katariina Mäki, Suomen Kennelliitto: Tehollinen populaatiokoko)

4.1.2.1 Karkeakarvainen muunnos

per vuosi	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
- pentueet	1	3	4	4	2	1	4	6	1	1
- jalostukseen käytetyt eri	1	3	4	4	2	1	4	6	1	1
- jalostukseen käytetyt eri nartut	1	3	4	4	2	1	4	5	1	1
- isät/emät	1,00	1,00	1,33	1,00	1,00	1,00	1,00	1,20	1,00	1,00
- tehollinen populaatio	1 (50%)	4 (67%)	4 (50%)	5 (62%)	3 (75%)	1 (50%)	5 (62%)	7 (58%)	1 (50%)	1 (50%)
- uroksista käytetty jalostukseen	25%	33%	36%	0%	0%	-	9%	0%	0%	0%
- nartuista käytetty jalostukseen	50%	25%	42%	40%	0%	0%	7%	0%	0%	0%
Per sukupolvi, 4 v										
- pentueet	4	5	8	12	13	11	11	13	12	12
- jalostukseen käytetyt eri	4	5	7	8	9	10	10	13	12	12
- jalostukseen käytetyt eri nartut	3	4	8	10	11	9	10	11	11	10
- isät/emät	1,33	1,25	0,88	0,80	0,82	1,11	1,00	1,18	1,09	1,20
- tehollinen populaatio	4 (50%)	6 (60%)	10 (62%)	12 (50%)	14 (54%)	12 (55%)	13 (55%)	15 (58%)	15 (62%)	14 (58%)
- uroksista käytetty jalostukseen	37%	31%	33%	26%	20%	19%	4%	3%	4%	3%
- nartuista käytetty jalostukseen	38%	29%	38%	39%	27%	26%	10%	3%	3%	3%

Taulukko 7. Vuositilasto – karkeakarvaisten jalostuspohja (Lähde: KoiraNet)

Seuraavissa taulukoissa on esiteltynä karkeakarvaisessa muunnoksessa viimeisen kymmenen vuoden aikana käytetyt jalostuskoirat, urokset ja nartut erikseen. Koska koirien lukumäärä on hyvin vähäinen, enimmillään yhdellä koiralla on kolme pentuetta, vaikuttavat tilastoihin voimakkaasti jo pentueen pentumäärien erot. Karkeakarvaisten jalostuksen suurin ongelma on kannan maailmanlaajuisesti äärimmäisen pieni koko, joka on jo johtanut ja tulee johtamaan voimakkaasti kasvaviin sukulaisuusasteisiin seuraavissa sukupolvissa. Karkeakarvaisen muunnoksen tehollinen populaatiokokoo on erittäin alhainen.

	uros syntymävuosi ja nimi		tilastointiaikana			toisessa polvessa		yhteensä	
			pentueita	pentuja	%-osuus	pentueita	pentuja	pentueita	pentuja
1.	2009	MEEVALLER BOOSWICHT	2	15	11,28%	6	19	2	15
2.	2012	HÄJY DE BLAUWE PASTORIE	3	10	7,52%	3	18	3	10
3.	2009	ZEMIN ENNE-STAR	1	9	6,77%	4	17	1	9
4.	2015	YTSN	1	8	6,02%	0	0	1	8
5.	2017	WOODENSHOE'S SIMPLY STARTLING	1	7	5,26%	0	0	1	7
6.	2012	POKENAS FONZZY	1	7	5,26%	1	6	1	7
7.	2016	YBE SIBOLD V.D. BOTHOF	1	7	5,26%	0	0	1	7
8.	2016	IJWALD V.D. MERSCHBERGH	1	7	5,26%	0	0	1	7
9.	2012	MEEVALLER DEUGNIET	1	6	4,51%	0	0	1	6

10.	2012	MEEVALLER DOLBLIJ	1	6	4,51%	0	0	1	6
11.	2013	ALOHA KAKOU ROEL ROMI	2	6	4,51%	0	0	2	6
12.	2019	CATO VON DER SCHOCZACHAUE	1	6	4,51%	0	0	1	6
13.	2009	JOEP	1	6	4,51%	0	0	1	6
14.	2015	DOGCAB'S SILVER F-OAK	1	6	4,51%	0	0	1	6
15.	2017	IT IS DOUBLE AQUAMARINE	1	5	3,76%	0	0	1	5

Taulukko 8. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen käytetyt kk-urokset (Lähde: KoiraNet)

Kahdeksaa eri urosta käytettiin ajanjaksolla 2015 - 2024 tuottamaan yli 50 % ajanjakson pennuista. Käytetyistä uroksista 55 % on Suomessa syntyneitä. Loput ovat joko ulkomaisia koiria tai ulkomaantuonteja pääasiassa Hollannista, mutta myös Ruotsista, Saksasta ja Sveitsistä. Suurin määrä jälkeläisiä tässä tilastossa löytyy urokselta Meevaller Booswicht jolla on kaksi pentuetta ja yhteensä 15 pentua, uroksen toinen pentue on ensimmäinen Suomessa tehty karkeakarva - lyhytkarva muunnosristeytys.

Ajanjakson aikana 22 eri urosta on käytetty jalostukseen. Vain neljää urosta on käytetty enemmän kuin yhden kerran jalostukseen

	narttu syntymävuosi ja nimi		tilastointiaikana			toisessa polvessa		yhteensä	
			pentueita	pentuja	%-osuus	pentueita	pentuja	pentueita	pentuja
1.	2016	MEEVALLER EEFJE VAN EILANDJE	2	13	9,77%	0	0	2	13
2.	2015	HANTAYWEE MAIARA	2	10	7,52%	0	0	2	10
3.	2010	ALOHA KAKOU NALANI ALMA	1	9	6,77%	5	22	2	16
4.	2012	WOODENSHOE'S STARDUST	2	9	6,77%	3	24	2	9
5.	2011	CANINE FOR USE DARRA (LK)	1	8	6,02%	7	33	3	20
6.	2012	WOODENSHOE'S SILVERSTAR	1	7	5,26%	1	6	1	7
7.	2010	MEEVALLER CAATJE CHOCOLAATJE	1	7	5,26%	1	2	1	7
8.	2017	WOODENSHOE'S SIMPLY DAZZLING	1	7	5,26%	0	0	1	7
9.	2017	IT IS DOUBLE SAPPHIRE	1	7	5,26%	0	0	1	7
10.	2017	HOLLANDROY AS GOOD AS IT GETS	1	6	4,51%	0	0	1	6
11.	2018	WOODENSHOE'S MY BIG LOVE	1	6	4,51%	0	0	1	6
12.	2017	ALOHA KAKOU VIS DAWN FRASER	1	6	4,51%	0	0	1	6
13.	2014	LAHJA V.D. ZILVERSTROOM	1	6	4,51%%	0	0	1	6
14.	2015	ZEMIN GLADIOLA-ERRI	1	5	3,76%	0	0	1	5
15.	2014	JB FLETCHER	2	5	3,76%	0	0	2	5

Taulukko 9. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen käytetyt kk-nartut (Lähde: KoiraNet)

Myös nartussa kahdeksan eniten pentuja 2015-2024 saanutta on tuottanut yli 50 % ajanjakson pennuista. Kolmella ajanjakson aikana eniten pentuja synnyttäneistä naruista on kaksi pentuetta, muilla vain yksi

pentue. Nartuista Canine for Use Darra on lyhytkarvainen narttu, jota käytettiin karvamuunnosristeytykseen karkeakarvaisten hyväksi.

Käytetyistä nartuista reilu 70 % on Suomessa syntyneitä koiria. Loput ajanjakson jalostusnartuista on tuonteja Hollannista, Sveitsistä, Yhdysvalloista ja Ruotsista. Yhteensä 22 narttua on käytetty ajanjakson aikana.

4.1.2.2 Lyhytkarvainen muunnos

Per vuosi	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
- pentueet	6	5	4	7	9	5	6	5	10	3
- jalostukseen käytetyt eri urokset	6	5	4	6	9	5	6	5	9	3
- jalostukseen käytetyt eri nartut	6	5	5	7	8	5	6	4	10	3
- isät/emät	1,00	1,00	0,80	0,86	1,12	1,00	1,00	1,25	0,90	1,00
- tehollinen populaatio	8 (67%)	7 (70%)	6 (75%)	9 (64%)	11 (61%)	7 (70%)	8 (67%)	6 (60%)	13 (65%)	4 (67%)
- uroksista käytetty jalostukseen	17%	9%	17%	12%	17%	5%	0%	6%	0%	0%
- nartuista käytetty jalostukseen	29%	23%	25%	14%	22%	37%	0%	0%	0%	0%
Per sukupolvi, 4 v										
- pentueet	19	18	19	22	25	25	27	25	26	24
- jalostukseen käytetyt eri urokset	19	16	16	19	24	22	24	22	22	22
- jalostukseen käytetyt eri nartut	18	17	17	20	23	23	23	23	22	20
- isät/emät	1,06	0,94	0,94	0,95	1,04	0,96	1,04	0,96	1,00	1,00
- tehollinen populaatio	24 (63%)	22 (61%)	22 (58%)	26 (59%)	31 (62%)	30 (60%)	31 (57%)	30 (60%)	29 (56%)	28 (58%)
- uroksista käytetty jalostukseen	17%	15%	14%	13%	13%	12%	10%	8%	2%	1%
- nartuista käytetty jalostukseen	18%	20%	24%	22%	21%	23%	18%	16%	7%	0%

Taulukko 10. Vuositilasto – lyhytkarvaisten jalostuspohja (Lähde: KoiraNet)

Lyhytkarvaisen muunnoksen tehollinen populaatio on edelleen erittäin alhainen, vaikka se on hieman noussut vuosikymmenen aikana.

Seuraavissa taulukoissa on esiteltynä lyhytkarvaisessa muunnoksessa viimeisen kymmenen vuoden aikana eniten käytetyt jalostusurokset ja -nartut. Koiran nimen jälkeen on merkitty (ER) jos koiralla ei ole sukutaulussaan kolmea sukupolvea FCI:n tunnustamaan rekisteriin kuuluvia vanhempia.

	uros syntymävuosi ja nimi		tilastointiaikana			toisessa polvessa		yhteensä	
			pentueita	pentuja	%-osuus	pentueita	pentuja	pentueita	pentuja
1.	2012	KARE-SARAN ÄLLIKKÄMIES (ER)	2	23	5,76%	0	0	2	23
2.	2011	SANTOS'SOURIANT CRISTOPHE (ER)	3	21	5,26%	1	3	3	23
3.	2008	KARE-SARAN Z'SPIKE (ER)	2	16	4,01%	2	19	2	16
4.	2015	IGNITIA BULLET (ER)	2	16	4,01%	0	0	2	16
5.	2018	JÄBÄ	2	15	3,76%	0	0	2	15
6.	2018	KARE-SARAN FRANCO (ER)	1	13	3,26%	0	0	1	13
7.	2012	HAVREINGENS KODA (ER)	2	13	3,26%	2	15	2	13
8.	2013	AUSTRIAN HIGH SPIRIT AGENT AYK	1	11	2,76%	2	8	1	11
9.	2012	HAVREINGENS ICE	1	11	2,76%	1	7	1	11
10.	2012	AZURICOYOTES ON LYCANTHROPY	2	10	2,51%	3	13	2	12
11.	2011	HAVREINGENS HIRO	1	10	2,51%	4	22	1	10
12.	2012	MAC KHALAHANNS HJAX	1	10	2,51%	1	10	1	10
13.	2015	WORKING STRIPES A LOKI	1	10	2,51%	1	8	1	10
14.	2015	BICO Z KIMOVY SMECKY	1	10	2,51%	2	21	1	10
15.	2020	KARE-SARAN ITSE ILKIMYS (ER)	1	10	2,51%	0	0	1	10

Taulukko 11. Jalostukseen eniten käytetyt lk-urokset viimeisen kymmenen vuoden ajalta (Lähde: KoiraNet)

16 eri urosta tuotti 50 % ajanjakson pennuista. Näistä uroksista 2/3 on Suomessa syntyneitä ja 1/3 on tuonteja tai ulkomaisia uroksia.

Eniten pentueita on uroksella Santos'Souriant Cristophe, 3 pentuetta, muilla uroksilla on 2 pentuetta tai vähemmän. Kyseisellä uroksella ei kuitenkaan ole toisessa polvessa vielä kuin muutama jälkeläinen. Kyseinen uros on lyhyt-pitkäkarva muunnosristeytys. Sen sijaan uroksella Billy Mosenthal on itsellään Suomessa vain 1 pentue, mutta toisessa polvessa jo 33 jälkeläistä, mikä vastaa 8 % 10 vuoden aikana tehdyistä lyhytkarvarekisteröinneistä Suomessa.

	narttu syntymävuosi ja nimi		tilastointiaikana			toisessa polvessa		yhteensä	
			pentueita	pentuja	%-osuus	pentueita	pentuja	pentueita	pentuja
1.	2019	KARE-SARAN GECKO	2	21	5,26%	0	0	2	21
2.	2012	KARE-SARAN ÖVERI	2	20	5,01%	2	20	2	20
3.	2017	QUINEXIA (ER)	2	17	4,26%	3	30	2	17
4.	2012	KASTAALIN WITCH	2	15	3,76%	2	10	2	15
5.	2014	JUST IN CASE OF FLYING ATTACKS (ER)	2	15	3,76%	1	8	2	15
6.	2014	N'NAVARRA (ER)	2	13	3,26%	3	29	2	13
7.	2013	KIILANKULLAN VELLAMO	2	13	3,26%	0	0	2	13

8.	2011	CANINE FOR USE DARRA	2	12	3,01%	7	33	3	20
9.	2015	DRAK'ERA BLAZE	1	12	3,01%	0	0	1	12
10.	2015	IGNITIA BLACKBRIAR (ER)	2	12	3,01%	2	14	2	123
11.	2018	IHQU	2	11	2,76%	0	0	2	12
12.	2014	BELLALYPSO JUKE BOX-VOLTEEAZ	1	11	2,76%	0	0	1	11
13.	2010	KARE-SARAN ÅI'PRINSESSA	1	11	2,76%	2	8	1	11
14.	2010	KARE-SARAN ÅSKA ELDAR DRAK'ERA	1	10	2,51%	4	22	1	10
15.	2012	CANINE FOR USE GOLD (ER)	1	10	2,51%	1	10	1	10

Taulukko 12. Jalostukseen eniten käytetyt lk-nartut viimeisen kymmenen vuoden ajalta (Lähde: KoiraNet)

Nartuissa 15 narttua tuotti 50 % pennuista 2015-2024. 15 eniten jälkeläisiä jättäneistä nartuista 40 % on tuonteja ja 60 % Suomessa syntyneitä. Näistä 33 %:lla eli viidellä on rotuunotto lähisukutaulussa.

Nartulla Kare-Saran Gecko on suurin pentu määrä. Eniten jälkeläisiä toisessa polvessa 2015-2024 on nartulla Catootje Gladiateur; yhteensä 4 pentuetta ja 38 jälkeläistä.

4.1.2.3 Pitkäkarvainen muunnos

Per vuosi	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
- pentueet	4	5	6	4	8	7	3	9	13	5
- jalostukseen käytetyt eri urokset	4	5	6	3	6	7	3	6	11	5
- jalostukseen käytetyt eri nartut	4	5	6	3	8	7	3	8	12	5
- isät/emät	1,00	1,00	1,00	1,00	0,75	1,00	1,00	0,75	0,92	1,00
- tehollinen populaatio	5 (62%)	7 (70%)	8 (67%)	4 (50%)	10 (62%)	9 (64%)	4 (67%)	10 (56%)	16 (62%)	7 (70%)
- uroksista käytetty jalostukseen	50%	20%	8%	22%	29%	5%	11%	0%	0%	0%
- nartuista käytetty jalostukseen	56%	28%	31%	44%	23%	29%	0%	0%	0%	0%
Per sukupolvi, 4 v										
- pentueet	20	20	19	19	23	25	22	27	32	30
- jalostukseen käytetyt eri urokset	16	19	17	17	20	22	19	24	26	23
- jalostukseen käytetyt eri nartut	15	17	14	15	21	22	21	26	27	24
- isät/emät	1,07	1,12	1,21	1,13	0,95	1,00	0,90	0,92	0,96	0,96
- tehollinen populaatio	20 (50%)	23 (57%)	20 (53%)	21 (55%)	28 (61%)	29 (58%)	27 (61%)	34 (63%)	36 (56%)	32 (53%)
- uroksista käytetty jalostukseen	13%	17%	18%	24%	24%	18%	19%	14%	2%	1%
- nartuista käytetty jalostukseen	19%	22%	30%	38%	30%	30%	25%	16%	8%	0%

Taulukko 13. Vuositilasto – pitkäkarvaisten jalostuspohja (Lähde: KoiraNet)

Pitkäkarvaisen muunnoksen tehollinen populaatio on erittäin alhainen, ja se on pysynyt samalla tasolla viimeisen kymmenen vuoden ajan. Seuraavissa taulukoissa on esiteltynä pitkäkarvaisessa muunnoksessa viimeisen kymmenen vuoden aikana eniten käytetyt jalostuskoirat, urokset ja nartut erikseen.

	uros syntymävuosi ja nimi		tilastointiaikana			toisessa polvessa		yhteensä	
			pentueita	pentuja	%-osuus	pentueita	pentuja	pentueita	pentuja
1.	2020	THOR DU BOIS DU MANIL (ER)	3	21	5,79%	0	0	3	21
2.	2011	HOLLANDROY UKKO	2	19	5,23%	7	48	2	19
3.	2016	NUTTANDALE'S ARTHUR	2	19	5,23%	0	0	2	19
4.	2015	TARITA'S QUANTUM OF SOLACE	2	17	4,68%	0	0	3	19
5.	2011	VICTO PALOUK V. KEVIN'S COT	2	14	3,86%	4	27	2	14
6.	2020	RYSER DES CH'TIS CROCS	2	12	3,31%	0	0	2	12
7.	2021	CANINE FOR USE LÉON	1	11	3,03%	0	0	1	11
8.	2020	X'ZORRO	1	11	3,03%	0	0	1	11
9.	2014	IVAR DI-FAMKE V. NEERLANDS ERF	1	11	3,03%	3	11	1	11
10.	2013	KONNAMUORIN PERTSA	2	11	3,03%	6	37	2	11
11.	2015	PAYTAH V'T NOORDER ERF	2	10	2,75%	2	15	2	10
12.	2016	MEMPHIS DU MONT BRABANT	1	9	2,48%	1	5	1	9
13.	2017	NOVAK DU MONT BRABANT	1	9	2,48%	1	9	1	9
14.	2008	DRAGO DU HAMEAU DES TROIS FONTAINES	2	9	2,48%	0	0	2	9
15.	2016	LAXKO BENJEN V.D. DORESTEE	2	9	2,48%	0	0	2	9

Taulukko 14. Jalostukseen eniten käytetyt pk-urokset viimeisen kymmenen vuoden ajalta (Lähde: KoiraNet)

15 urosta tuotti 50 % ajanjakson pennuista. 27 % suosituimmista uroksista on suomalaissyntyisiä. Eniten pentueita on uroksella Thor du bois du manil, jolla on itsellään 3 pentuetta ja 21 jälkeläistä. Eniten toisen polven jälkeläisiä on uroksella Shire's Eemil, jolla on itsellään viisi pentuetta, 25 pentua, mutta toisessa polvessa 14 pentuetta ja 64 toisen polven jälkeläistä.

	narttu syntymävuosi ja nimi		tilastointiaikana			toisessa polvessa		yhteensä	
			pentueita	pentuja	%-osuus	pentueita	pentuja	pentueita	pentuja
1.	2012	HERTOGIN HADEWYCH V.D. ROZEBORGH	3	21	5,79%	10	55	3	21
2.	2019	SPACETIME BOMBARDIER (ER)	2	21	5,79%	0	0	2	21
3.	2017	NEBULA DU MONT BRABANT	2	20	5,51%	5	34	2	20
4.	2016	HOLLANDROY XTRA SPECIAL	2	19	5,23%	5	32	2	19

5.	2014	TARITA'S OH SO PRETTY	2	18	4,96%	3	25	2	18
6.	2013	IMOLA-KATO DU HAMEAU DES TROIS FONTAINES	2	16	4,41%	3	11	2	16
7.	2015	SOMATUULEN DOMINA	2	14	3,86%	2	10	2	14
8.	2017	AMIDOS VÄN JOLT RUBY	2	14	3,86%	1	7	2	14
9.	2018	TARITA'S VALID FOR GOLD	2	13	3,58%	0	0	2	13
10.	2019	HOLLANDROY YNDI	2	12	3,31%	0	0	2	12
11.	2019	SPACETIME BAHAMUT (ER)	2	11	3,03%	0	0	2	11
12.	2018	AMIDOS VÄN KIA QUIRA	1	10	2,75%	0	0	1	10
13.	2016	TIALAN BORN TO BE PRINCESS	1	9	2,48%	1	5	1	9
14.	2020	STRIPESTREAM'S DIAMOND	1	9	2,48%	0	0	1	9
15.	2019	ONNENLETIN KARMA RUSKA	1	9	2,48%	0	0	1	9

Taulukko 15. Jalostukseen eniten käytetyt pk-nartut viimeisen kymmenen vuoden ajalta (Lähde: KoiraNet)

Pitkäkarvaisissa useampi narttu on saanut 2 pentuetta. 12 suosituinta narttua tuotti ajanjaksolla yli 50 % kauden pennuista. 15 suosituimmasta nartusta 80% on Suomessa syntyneitä.

Eniten pentuja ja toisen polven jälkeläisiä on nartulla Hertogin Hadewych v.d. Rozeborgh.

Pitkäkarvaisessa muunnoksessa on havaittavissa sukulaisuussuhteiltaan kaksi selkeää toisistaan eroavaa ryhmää. Ensimmäinen ryhmä on Suomessa sukupolvi toisensa jälkeen kasvatetut pitkäkarvaiset, joista usean taakse tulee käytetyimpien urosten listalta löytyvä Shire's Eemil sekä tämän takaa tulevat Svartskenens -kennelin kasvatit. Toinen ryhmä on lyhytkarvataustaiset ulkomaiset tuontikoirat, joiden taustalla vaikuttavat keskenään samansukuiset hollanninpaimenkoirat.

4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa

Hollanninpaimenkoiria kasvatetaan tai on kasvatettu rodun kotimaan ja Suomen ohella ainakin seuraavissa maissa: Australia, Belgia, Espanja, Filippiinit, Iso-Britannia, Israel, Italia, Itävalta, Kreikka, Kroatia, Liettua, Luxemburg, Norja, Puola, Ranska, Romania, Ruotsi, Saksa, Slovakia, Sveitsi, Tanska, Tšekki, Ukraina, Unkari, Viro ja Yhdysvallat.

Hollanninpaimenkoirien kasvatuksessa Suomi on 1990-luvun ajan ollut heti rodun kotimaan jälkeen kappalemääräisesti eniten rekisteröivä maa. On ollut vuosia, jolloin meillä on jossakin karvamuunnoksessa rekisteröity enemmän koiria kuin Hollannissa, nimittäin pitkäkarvoja vuosina 2003, 2007, 2012, 2013, 2017 ja 2019 sekä karkeakarvaisia vuonna 2016. Rekisteröintimäärissä Ranska on kuitenkin 2000-luvulla ohittanut Suomen ja lähes joka vuosi lyhytkarvaisten ja toisinaan pitkäkarvaisten määrässä myös Hollannin.

Yhdysvalloissa on jonkin verran lyhytkarvaisen muunnoksen edustajia, mutta valtaosa näistä ei ole FCI:n tunnustamassa rekisterissä. Karkea- ja pitkäkarvaisia on myös joitakin yksilöitä. Aiemmin hollanninpaimenkoiria rekisteröitiin lähinnä UKC:n (United Kennel Club) rekisteriin, mutta nyt rotu on päässyt osaksi American Kennel Clubin Foundation Stock Service -rekisteriä, tavoitteena AKC:n hyväksyminen. Raad van Beheerin päätöksellä USA:ssa ja Kanadassa asuvat ja syntyvät koirat voidaan

rekisteröidä Hollantiin FCI:n rekisteriin. Myöskään Englannin kennelliitto ei tunnusta rotua ja Englannissa syntyneet hollanninpaimenkoirat voidaankin rekisteröidä Saksaan FCI:n rekisteriin.

Alla Suomen (2019-2024 yht. 662) ja Hollannin (2019-2024 yht. 1156) lisäksi kolmanneksi rotua eniten maailmassa FCI-rekisteröivän maan tilasto kaudelta 2019-2024. Aikaisemmin kolmen kärjessä on ollut myös Saksa ja Belgia. Päivityksen yhteydessä pyydetty Ranskalta, Saksalta ja Belgialta tietoja rekisteröinneistä. Belgiasta saatiin tieto heidän rotuyhdistyksen toiminnan päättyneen, eikä heillä ollut antaa päivitettyjä tietoja. Saksasta ei saatu päivitettyjä tietoja päivityksen aikana.

		2019-2024			2014-2018			2014-2018
Ranska	KK	0	Saksa	KK	23	Belgia	KK	34
	LK	5 388		LK	382		LK	156
	PK	492		PK	39		PK	54
YHTEENSÄ		5880	YHTEENSÄ		444	YHTEENSÄ		244

Taulukko 16. Ranskan rekisteröinnit 2019-2024 (Lähde: Ranskan rotuyhdistyksen puheenjohtajalta saatu luettelo.) Belgian ja Saksan rekisteröinnit 2014 – 2018.

4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Kaikkien karvamuunnosten tehollinen populaatio on erittäin alhainen, mikä tarkoittaa nopeaa sukusiitoksen lisääntymistä. Rodun tehollinen populaatio kaikilla muunnoksilla on alle 50, joten rotu on kriittisessä tilassa. Etenkin pitkä- että karkeakarvainen muunnos osoittavat jo oireita sukusiitostaantumasta.

Jalostuspohjan laajentaminen on välttämätöntä rodun tulevaisuuden kannalta kaikissa muunnoksissa. Paras tapa säilyttää perinnöllistä vaihtelua on välttää yksittäisen yksilön runsasta jalostuskäyttöä. Sukulinjoja tulee käyttää jalostukseen mahdollisimman laajasti ja huolehtia, että yksittäisten koirien jälkeläismäärät pysyvät kohtuullisena. Jalostuspohjaa voidaan laajentaa myös harkittujen karvamuunnosristeytyksien ja FCI:n rotuunottojen kautta.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Hollanninpaimenkoira on alkujaan maatalan yleiskoira, paimen ja vahti. Rotumääritelmän mukaan hollanninpaimenkoiran kuuluu olla temperamentiltaan eloisa, ilmeeltään älykäs ja kestävä maatalan yleiskoira. Sen kuuluu olla uskollinen, luotettava, valpas, tarkkaavainen ja älykäs. Hollanninpaimenkoira on itsenäinen ja sinnikäs, aktiivinen ja tottelevainen, oikean paimenkoiran luonteen omaava. Sillä kuuluu olla oma-aloitteellisuutta, mutta yhteistyökykyä, sen tulee olla ohjaajalle miellyttämisenhaluinen, mutta myös itsenäinen työssään. Suuria laumoja paimentaessaan sen tulee pystyä yhteistyöhön muiden yksilöiden kanssa.

Vuoden 2019 lopulla hollanninpaimenkoiran rotumääritelmään lisättiin käyttötulosvaatimus kansainvälisen muotovalion arvoon.

4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin

Rotu ei ole jakautunut käyttö- ja näyttelylinjaisiin koiriin.

FCI:n rotuunotot ja karvamuunnosristeytykset tuovat vaihtelua koirien tyyppiin eri muunnoksissa.

4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus

Hollanninpaimenkoirilla ei ole tähän asti ollut PEVISA-ohjelmaa. Suomen Hollanninpaimenkoirat ry:n ylimääräisessä kokouksessa 11/2024 päätettiin, että rodulle esitetään PEVISA ohjelmaa ja esitys menee Suomen Palveluskoiraliiton kevätkokoukseen 2025 ja sieltä Kennelliiton kevät valtuustoon. PEVISA tulee voimaan 2026, mikäli se hyväksytään.

Suomen Hollanninpaimenkoirat ry ehdotus PEVISA ohjeksi vuosille 2026 - 2030.

Pentujen vanhemmista tulee olla ennen astutusta annettu seuraavat viralliset lausunnot, rekisteröinnin raja-arvoa ei aseteta.

- lonkkakuvaus
- selkäkuvaus SP+LTV
- kyynärkuvaus
- silmäpeilaus, silmäpeilaukselle ei aseteta voimassaolo aikaa.

Ulkomaiset jalostukseen käytettävät koirat

Jalostukseen käytettäviltä ulkomaisilta koirilta ei vaadita silmäpeilausta eikä selkäkuvausta.

Lonkkakuvaukselle ja kyynärkuvaukselle ei aseteta rekisteröinnin raja-arvoa.

Ulkomaiselle urokselle sallitaan 2 pentuetta ulkomaisten koirien ehdoilla, jonka jälkeen uroksen tulee täyttää suomalaisten koirien PEVISA ehdot.

Ulkomaiselle nartulle sallitaan 1 pentue ulkomaisten koirien ehdoilla, jonka jälkeen nartun tulee täyttää suomalaisten koirien PEVISA ehdot

Luonteen osalta esitetään, että jalostukseen käytettävältä koiralta vaaditaan tulos jostakin seuraavista: Luonnetesti TAI MH luonnekuvaus sisältäen ampumaosion, keskeytettyjä ei hyväksytä. TAI Kennelliiton hyväksymä palveluskoirakoe sisältäen laukaisuvarmuuden osion. Ulkomaisilta koirilta ei vaadita luonneosiota.

4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Rotumääritelmän mukainen hollanninpaimenkoira on aktiivinen, tarkkaavainen ja vilkas. Koira, joka on nopea, valpas ja vahtiviettin, voi päivittäisissä tilanteissa olla haastava, jollei sen kouluttamiseen paneuduta alusta alkaen. Hollanninpaimenkoira vahtii mielellään reviiriään, oli se sitten oma kotipiha,

omistajan auto tai näyttelyssä lepopaikaksi asetettu häkki. Vahtiminen voi kohdistua niin ihmisiin kuin toisiin koiriinkin.

Omaa perhettä ja ennestään tuntemiaan ihmisiä kohtaan hollanninpaimenkoira on rotumääritelmän mukaisesti uskollinen ja luotettava. Hollanninpaimenkoiralla on korkea laumavietti, joten johdonmukaisella ohjauksella se on tottelevainen ja älykkäänä koirana myös helppo kouluttaa. Vieraita ihmisiä kohtaan hollanninpaimenkoira on ystävällinen, ystävällisen välinpitämätön tai pelkästään välinpitämätön. Hollanninpaimenkoirakannassa on kuitenkin yksilöitä, jotka suhtautuvat ihmisiin arasti tai aggressiivisesti. Tällaisia koiria ei saa käyttää jalostukseen

Lajitovereita kohtaan hollanninpaimenkoiran tulisi olla välinpitämätön. Työskennellessään sekä ollessaan poissa omalta reviiriltä poissa sen tulisi sietää muita koiria. Hollanninpaimenkoira ei välttämättä pidä kaikista vieraita koirista, mutta hyökkäävä tai aggressiivinen käytös muita koiria kohtaan ei ole missään nimessä toivottavaa. Omassa laumassa hollanninpaimenkoira on yleensä sosiaalinen, ja elekieleltään selkeä.

KoiraNetin näyttelytilaston mukaan vuosien 2019-2024 välisenä aikana vain 6 koiraa on saanut näyttelystä EVA:n ja 8 koiraa HYL-tuloksen. EVA:n syyt löytyvät fyysisistä tekijöistä, kuten ontumisesta, hammaspoistoista, arkuus (shy). Hylättyjä koiria löytyi karkeakarvaisista 2 kappaletta, lyhytkarvaisista 2 kappaletta ja pitkäkarvaisista 4 kappaletta. Hylkäyksen syytä näyttelyarvosteluissa lyhytkarvoilla ei ole luettavissa KoiraNetissä. Karkeakarvaisilla hylkäyksen syy on ollut epätyypillinen ilmiö (lkxkk). Pitkäkarvoilla yhdellä maininta vihaisuudesta, yhdellä kastraatio. Useimmat HYL-tuloksen saaneet ovat kuitenkin saaneet muista näyttelyistä hyväksytyjä tuloksia ilman mainintoja ei-toivotusta käytöksestä, ollen jopa sertifikaatin arvoisia.

Käyttäytymisen vuoksi lopetettuja koiria vuoden 2024 loppuun mennessä on KoiraNetistä poimitussa tilastossa yhteensä 47 kpl, joista karkeakarvaisia 6 kpl, lyhytkarvaisia 30 kpl sekä pitkäkarvaisia 11 kpl. Keskimääräinen elinikä näillä koirilla on ollut 4 vuotta 8 kuukautta. Sairauksien vaikutuksista käyttäytymiseen hollanninpaimenkoirilla ei ole tutkittua tietoa.

Kennelliiton terveyskyselyyn on tullut 102 vastausta hollanninpaimenkoirista 2019 vuoden loppuun mennessä. Määrä sisältää kaikki karvamuunnokset. Kyselyn vastausten mukaan hollanninpaimenkoirilla on keskimääräistä enemmän jokapäiväistä elämää hankaloittavia ongelmia käytöksessä. Suurimmat eroavaisuudet näkyvät kohdissa vihaisuus toisia koiria kohtaan, erityisesti mainitaan remmirähjäys, sekä arkuus ja pelko, jonka yhteydessä mainitaan ääniarkuus, sekä arvaamattomuus ja vihaisuus ihmisiä kohtaan. Tutkimukseen vastanneiden määrä on valitettavan pieni, jotta sen perusteella voitaisiin tehdä koko rotua koskevia johtopäätöksiä. Tälle JTO-kaudelle on tavoitteeksi asetettu joko Kennelliiton terveyskyselyn laajamittaisempi käyttöönotto tai vaihtoehtoisesti yhdistyksen oman terveyskyselyn toteuttaminen, jonka yhteydessä tullaan paneutumaan tarkemmin myös käytöksen ongelmakohtiin.

4.2.4.1 Luonnetesti

Hollanninpaimenkoiria on luonnetestattu Suomessa aivan rodun Suomeen tulon alkuhetkistä asti. Vuosina 2015-2024 luonnetestissä kävi 359 hollanninpaimenkoiraa: 80 karkeakarvaista, 166 lyhytkarvaista ja 113

pitkäkarvaista. Hyväksytysti testin on suorittanut 81,3 %(lasku) karkeakarvaisista, 89,8 %(nousu) lyhytkarvaisista ja 74,3 % (noin sama) pitkäkarvaisista.

Monet jalostukseen käytetyistä koirista ovat läpäisseet luonnetestin hyväksytysti. Koira saavuttaa hyväksytyn luonnetestituloksen, kun loppupisteet ovat vähintään +75 ja koira on saanut vähintään arvosanan +1 terävyydestä, hermorakenteesta ja luoksepäästävyydestä, sekä arvosanan +, ++ tai +++ laukauspelottomuudesta. Kaikki miinusmerkkiset arvosanat ovat ei-toivottuja hollanninpaimenkoirille.

Alla on esitetty luonnetestiarvosanat. Lihavoidut kohdat ovat toivottuja arvosanoja hollanninpaimenkoirille, näistä alleviivatut ovat rodun ihannearvosanoja, kursivoidut ovat hyväksyttäviä ja muut ovat ei-toivottuja.

I TOIMINTAKYKY +3 Suuri +2 Hyvä +1a Kohtuullinen +1b Kohtuullisen pieni -1 Pieni -2 Riittämätön -3 Toimintakyvyn	IV TAISTELUHALU +3 Suuri +2a Kohtuullinen +2b Kohtuullisen pieni +1 Erittäin suuri -1 Pieni -2 Riittämätön -3 Haluton	VII KOVUUS +3 Kohtuullisen kova +2 Kova +1 Hieman pehmeä -1 Erittäin kova -2 Pehmeä -3 Erittäin pehmeä
II TERÄVYYS +3 Kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua +2 Suuri ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua +1a Pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua +1b Koira, joka ei osoita lainkaan terävyyttä -1 Pieni jäljelle jäävin hyökkäyshaluin -2 Kohtuullinen jäljelle jäävin hyökkäyshaluin -3 Suuri jäljelle jäävin hyökkäyshaluin	V HERMORAKENNE +3 Tasapainoinen ja varma +2 Tasapainoinen +1a Hieman rauhaton +1b Hermostunein pyrkimyksein -1 Vähän hermostunut -2 Hermostunut -3 Erittäin hermostunut	VIII LUOKSEPÄÄSTÄVYYS +3 Hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin +2a Luoksepäästävä, aavistuksen pidättyväinen +2b Luoksepäästävä, hieman pidättyväinen +1 Mielistelevä -1a Selvästi pidättyväinen, ei yritä purra -1b Selvästi pidättyväinen, yrittää purra -2 Hyökkäävä -3 Salakavala
III PUOLUSTUSHALU +3 Kohtuullinen, hillitty +2 Suuri, hillitty +1 Pieni -1 Haluton -2 Erittäin suuri -3 Hillitsemätön	VI TEMPERAMENTTI +3 Vilkas +2 Kohtuullisen vilkas +1 Erittäin vilkas -1a Häiritsevän vilkas -1b Hieman välinpitämätön -1c Impulsiivinen -2 Välinpitämätön -3 Apaattinen	LAUKAUSPELOTTOMUUS +++ Laukausvarma ++ Laukauskokematon + Paukkuärtyisä - Laukausaltis --- Laukausarka

Lähde: Luonnetestin arvosteluohje, voimassa 1.1.2015 alkaen

Liitteen taulukkoon 53 on koottu kaikkien kolmen karvamuunnoksen arvosanojen prosenttiosuudet ko. ominaisuuden arvosanoista. Seuraavassa näitä vertaillaan rodun ihannearvosanoihin.

Ihannearvosana toimintakyvystä hollanninpaimenkoirille on **+2 hyvä**. Lyhytkarvaisessa muunnoksessa jopa 25 % koirista ylittää tähän arvosanaan, muissa muunnoksissa alle 10 %. Yleisin arvosana kaikissa muunnoksissa on +1 kohtuullinen tai kohtuullisen pieni, mikä kuuluu vielä toivottuihin arvosanoihin. Eniten epätoivottuja arvosanoja (negatiiviset arvosanat) on karkeakarvaisessa muunnoksessa.

Ihannearvosana terävyydestä on **+3 kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua**. Tähän ylittää 44 % lyhytkarvoista, ja hieman yli 30 % muista muunnoksista. Myös pitkä- ja karkeakarvaisessa muunnoksessa valtaosa tuloksista osuu vielä toivottuihin arvosanoihin (+1 pieni tai ei lainkaan terävyyttä). Epätoivottuja arvosanoja, eli jäljellejääviä hyökkäyshaluja esiintyy häviävän vähän.

Ihannearvosana puolustushalusta on **+3 kohtuullinen, hillitty**. Noin puolet lyhytkarvoista, ja hieman yli 40 % muista muunnoksista ylittää tähän arvosanaan. Ihannearvosana on yleisin arvosana kaikissa muunnoksissa. Epätoivotuista arvosanoista pitkäkarvoissa on eniten -1 haluton -arvosanan saaneita, ja lyhytkarvaisessa eniten -2 tai -3 erittäin suuren tai hillitsemättömän puolustushalun esittäviä koiria.

Ihannearvosana taisteluhalusta on **+3 suuri**. Suurten taisteluhalujen osuus puolittuu muunnoksesta toiseen siirtyessä; 32 % lyhytkarvoissa, 16 % karkeakarvoissa, ja 8 % pitkäkarvoissa. Epätoivottuja, eli pieniä ja riittämättömiä taisteluhaluja on eniten juurikin pitkäkarvaisessa muunnoksessa.

Ihannearvosana hermorakenteesta on **+2 tasapainoinen tai +3 tasapainoinen ja varma**. Korkeimman arvosanan ollessa vielä toistaiseksi saavuttamaton, +2 hermorakennetta edustaa alle 10 % jokaisen muunnoksen koirista. Yli 80 % niinkään jokaisessa muunnoksessa sijoittuu vielä toivottavan arvosanan +1 kohdalle. Myös negatiivisia arvosanoja on alle 10 % kaikissa muunnoksissa, mutta vain pitkä- ja karkeakarvaisessa muunnoksessa on annettu muutama arvosana -2 hermostunut.

Temperamentin ihannearvosana hollanninpaimenkoirille on **+3 vilkas**. Lyhytkarvoille tyypillisin arvosana on +1 erittäin vilkas, karkeakarvoille +3 vilkas, ja pitkäkarvoille +2 kohtuullisen vilkas. Karkeakarvoissa on eniten kaikkein vilkkaimpia arvosanoja, myös -1 häiritsevän vilkkaita. Suurin osa koirista kaikissa muunnoksissa on kuitenkin vahvasti toivottujen arvosanojen puolella.

Ihannearvosana kovuudesta on **+1 hieman pehmeä tai +3 kohtuullisen kova**, arvosanat jotka ovat kaikissa muunnoksissa selvästi yleisimpiä. Kaikissa muunnoksissa valtaosalla koirista on arvosana +1 hieman pehmeä, mutta lyhytkarvaisista 30 % on myös esittänyt kohtuullista kovuutta. Eniten pehmeitä koiria on karkeakarvaisessa muunnoksessa.

Ihannearvosana luoksepäästävyyydestä on **+3 hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin**. Myös +2 arvosanat voidaan hyväksyä, mutta niitä ei ole luokiteltu toivottaviin arvosanoihin. Kaikissa muunnoksissa valtaosa, yli 60 % koirista osuu ihannearvosanan alueelle. Pitkäkarvaisessa muunnoksessa on muita muunnoksia hieman enemmän arvosanoja +2. Kaikissa muunnoksissa on vain yksittäisiä prosentteja negatiivisissa luoksepäästävyiden arvosanoissa.

Ihannearvosana laukauspelottomuudesta on **+++ laukausvarma**. Jälleen ihannearvosana on yleisin kaikissa muunnoksissa, joskin pitkäkarvoilla selkeästi harvemmin kuin kahdessa muussa muunnoksessa. Pitkäkarvoilla on myös muita muunnoksia huomattavan paljon enemmän, n. 20 % negatiivisia arvosanoja. Paukkuärtyisiä koiria on eniten lyhytkarvaisessa muunnoksessa, ja karkeakarvoilla on yleisesti ottaen paras laukauksenkestävyys.

4.2.4.2 MH-luonnekuvaus

Ruotsissa 1980-luvulla kehitetty MH-luonnekuvaus (Mentalbeskrivning Hund) on kehitetty nuorten koirien toiminnan kuvaamista varten. Tarkoituksena on ollut kartoittaa koirien tapaa reagoida ja käyttäytyä. MH-luonnekuvaus on virallinen Kennelliiton testi, jonka tulokset löytyvät jalostustietokannasta. MH-luonnekuvauksessa on tarkoitus kuvata koiran käyttäytymisreaktioita kymmenessä erilaisessa testiosiossa. Tarkastelun kohteina ovat mm. sosiaalisuus, uteliaisuus, leikkisyys, saalistushalukkuus, pelottomuus, aggressiivisuus ja laukauksiin reagointi.

Hollanninpaimenkoirille on luotu ihannekaavio ruotsalaisen rotuyhdistyksen toimesta. Suomen Hollanninpaimenkoirat ry on suomentanut ihanneprofiiliin hollanninpaimenkoirille ja täydentänyt sitä Suomen Kennelliiton käyttäytymisen jalostustyöryhmältä saamallaan ehdotuksilla. Kaikki kolme erilaista karvamuunnosta käyttävät samaa ihannekaaviota. Yksittäisen hollanninpaimenkoiran suorittama luonnekuvaus kuvaa kyseisen koiran luonteenominaisuuksia yksilönä sekä kuvausta voidaan verrata ihannekaavioon ja rodulle tyypilliseen kaavioon. Luonnekuvauksen etuna on se, että se on jokaiselle osallistuvalla koiralla täysin objektiivinen, koska luonnekuvaaja merkitsee lomakkeeseen koiran reaktion intensiteetin skaalalla eikä siis tee minkäänlaisia johtopäätöksiä tai tulkintoja koiran käytöksestä. Tarkoituksena onkin kuvata koiran ominaisuuksia eikä laittaa koiria paremmuusjärjestykseen.

Hollanninpaimenkoira täyttää jalostussuosituksen, kun se on suorittanut MH-luonnekuvauksen ja saanut ampumisosiosta arvon 1-4 (5 ei hyväksytty) sekä kohdasta 1 a ja 1 c arvon 2-5 (1 ei hyväksytty).

Seuraavien sivujen taulukossa on Suomen Hollanninpaimenkoirat ry:n MH-luonnekuvauksen ihanneprofiili hollanninpaimenkoirille. Profiiliin on merkattu eri karvamuunnosten saamat tulokset. Vuoteen 2024 mennessä 219 hollanninpaimenkoiraa on käynyt MH-luonnekuvauksessa; 58 karkeakarvaista, 90 lyhytkarvaista ja 71 pitkäkarvaista. Näistä 209 kpl (95 %) on suoritettu ja 10 kpl (5 %) on keskeytetty.

	1	2	3	4	5
1a. KONTAKTI Tervehtiminen	Torjuu kontaktia, murisee tai yrittää purra.	Välttää kontaktia, väistää.	Hyväksyy kontaktin vastaamatta siihen, ei väistä.	Ottaa itse kontaktia tai vastaa siihen.	Mielitelevä kontaktinotoissa, hyppii, vinkuu, haukkuu jne.
	Ei hyväksyttävää KK 2% LK 0% PK 0%	Ei toivottavaa KK 0% LK 0% PK 2%	Toivottavaa KK 4% LK 6% PK 0%	Toivottavinta KK 85% LK 90% PK 98%	Hyväksyttävää KK 9% LK 4% PK 0%
1b. KONTAKTI Yhteistyö	Ei lähde vieraan ihmisen mukaan / <i>Ei kokeilla</i>	Lähtee mukaan haluttomasti	Lähtee mukaan, mutta ei ole kiinnostunut TO:sta	Lähtee mukaan halukkaasti, kiinnostuu TO:sta	Lähtee mukaan hyvin innokkaasti, erittäin kiinnostunut TO:sta
	Ei toivottavaa KK 2% LK 1% PK 3%	Hyväksyttävää KK 0% LK 9% PK 8%	Toivottavaa KK 45% LK 49% PK 64%	Toivottavinta KK 54% LK 36% PK 26%	Toivottavaa KK 0% LK 6% PK 0%
1c. KONTAKTI Käsittely	Torjuu murisemalla tai yrittää purra	Väistää tai hakee tukea ohjaajasta	Hyväksyy käsittelyn	Hyväksyy ja ottaa kontaktia	Hyväksyy ja vastaa liioitellulla kontaktilla
	Ei hyväksyttävää KK 2% LK 8% PK 5%	Ei toivottavaa KK 5% LK 11% PK 9%	Toivottavaa KK 63% LK 61% PK 67%	Toivottavinta KK 29% LK 16% PK 17%	Hyväksyttävää KK 2% LK 4% PK 3%

2a. LEIKKI 1 Leikkihalu	Ei leiki – ei osoita kiinnostusta	Ei leiki – osoittaa kiinnostusta	Leikkii – aktiivisuus lisääntyy/vähenee	Leikkii – aloittaa nopeasti ja on aktiivinen	Leikkii – aloittaa erittäin nopeasti ja on hyvin aktiivinen
	Ei toivottavaa KK 2% LK 0% PK 2%	Ei toivottavaa KK 2% LK 8% PK 3%	Toivottavaa KK 70% LK 19% PK 38%	Toivottavinta KK 27% LK 51% PK 48%	Toivottavinta KK 0% LK 22% PK 9%
2b. LEIKKI 1 Tarttuminen	Ei tartu esineeseen	Ei tartu, nuuskii esinettä	Tarttuu esineeseen viiveellä tai etuhampailla	Tarttuu heti koko suulla	Tarttuu heti, nappaa esineen vauhdista
	Ei toivottavaa KK 5% LK 0% PK 0%	Ei toivottavaa KK 21% LK 9% PK 12%	Hyväksyttävää KK 55% LK 34% PK 56%	Toivottavinta KK 14% LK 30% PK 23%	Toivottavinta KK 2% LK 27% PK 9%
2c. LEIKKI 1 Puruote ja taisteluhalu	Ei tartu esineeseen	Tarttuu viiveellä – irrottaa/pitää, ei vedä vastaan	Irrottaa ja tarttuu uudestaan/ <i>Korjailee otetta</i>	Tarttuu heti koko suulla, vetää vastaan kunnes TO irrottaa	Tarttuu heti koko suulla, vetää, tempoo, ravistaa – kunnes TO irrottaa
	Ei toivottavaa KK 36% LK 11% PK 20%	Ei toivottavaa KK 11% LK 6% PK 9%	Hyväksyttävää KK 36% LK 40% PK 44%	Toivottavinta KK 18% LK 30% PK 27%	Toivottavinta KK 0% LK 14% PK 0%
3a. TAKAA-AJO	Ei aloita	Aloittaa, mutta keskeyttää	Aloittaa etenemisen hitaasti, voi lisätä vauhtia, seuraa koko matkan saalista	Aloittaa kovalla vauhdilla päämäärähakuisesti, pysähtyy saaliille	Aloittaa heti kovalla vauhdilla juosten saaliin ohi, voi kääntyä saaliille
	Ei toivottavaa KK 27% ja 34 % LK 27% ja 31% PK 32% ja 39 %	Hyväksyttävää KK 16% ja 12% LK 12% ja 8% PK 9% ja 5%	Toivottavaa KK 29% ja 43% LK 26% ja 17% PK 35% ja 24%	Toivottavinta KK 27% ja 16% LK 34% ja 34% PK 21% ja 26%	Toivottavaa KK 2% ja 2% LK 1% ja 10% PK 3% ja 6%
3b. TARTTUMINEN	Ei kiinnostu saaliista/ <i>Ei juokse perään</i>	Ei tartu, nuuskii saalista	Tarttuu saaliiseen epäröiden tai viiveellä	Tarttuu heti saaliiseen, mutta irrottaa	Tarttuu heti saaliiseen, pitää sitä suussaan vähintään 3 sekuntia
	Ei toivottavaa KK 52% ja 52% LK 46% ja 48% PK 47% ja 48%	Hyväksyttävää KK 25% ja 20% LK 24% ja 13% PK 36% ja 26%	Hyväksyttävää KK 14% ja 18% LK 14% ja 10% PK 12% ja 12%	Toivottavaa KK 4% ja 5% LK 6% ja 12% PK 3% ja 6%	Toivottavinta KK 4% ja 4% LK 10% ja 17% PK 2% ja 8%
4. AKTIVITEETTI-TASO	Tarkkailematon, kiinnostumaton, passiivinen	Tarkkailevainen, rauhallinen, voi istua, seistä tai maata	Tarkkailevainen ja enimmäkseen rauhallinen, yksittäisiä toimintoja	Tarkkailevainen, toiminnot tai rauhattomuus lisääntyy vähitellen	Toiminnot vaihtelevat nopeasti osion aikana/ <i>Rauhaton koko ajan</i>
	Ei toivottavaa KK 0% LK 0% PK 0%	Toivottavinta KK 13% LK 23% PK 26%	Toivottavaa KK 46% LK 36% PK 45%	Hyväksyttävää KK 39% LK 31% PK 27%	Ei toivottavaa KK 2% LK 9% PK 2%
5a. ETÄLEIKKI Kiinnostus	Ei kiinnostu avustajasta	Tarkkailee avustajaa, välillä taukoja	Kiinnostunut avustajasta, seuraa ilman taukoja	Kiinnostunut avustajasta, yksittäisiä lähtöyrityksiä	Erittäin kiinnostunut avustajasta, toistuvia lähtöyrityksiä

	Hyväksyttävää KK 2% LK 1% PK 3%	Toivottavaa KK 23% LK 18% PK 27%	Toivottavinta KK 71% LK 66% PK 61%	Toivottavinta KK 4% LK 12% PK 9%	Toivottavaa KK 0% LK 3% PK 0%
5b. ETÄLEIKKI Uhka/aggressio	Ei osoita uhkauseleitä	Osoittaa yksittäisiä (1-2) uhkauseleitä osion esim. osassa	Osoittaa yksittäisiä (1-2) uhkauseleitä osion esim. tai toisessa osassa	Osoittaa useampia uhkauseleitä osion esim. osassa	Osoittaa useampia uhkauseleitä osion esim. ja toisessa osassa.
	Toivottavinta KK 95% LK 97% PK 100%	Hyväksyttävää KK 4% LK 3% PK 0%	Hyväksyttävää KK 2% LK 0% PK 0%	Ei toivottavaa KK 0% LK 0% PK 0%	Ei toivottavaa KK 0% LK 0% PK 0%
5c. ETÄLEIKKI Utelaisuus	Ei saavu avustajan luo	Saapuu linjalle aktiivisen avustajan luo	Saapuu piilossa olevan puhuvan avustajan luo	Saapuu avustajan luo epäröiden tai viiveellä	Saapuu avustajan luo suoraan ilman apua
	Hyväksyttävää KK 25% LK 17% PK 30%	Hyväksyttävää KK 21% LK 20% PK 21%	Toivottavaa KK 14% LK 10% PK 14%	Toivottavaa KK 18% LK 20% PK 18%	Toivottavinta KK 21% LK 33% PK 17%
5d. ETÄLEIKKI Leikkihalu	Ei osoita kiinnostusta	Ei leiki - osoittaa kiinnostusta	Leikkii - voi tarttua varovasti, mutta ei vedä	Tarttuu, vetää vastaan, voi irrottaa ja tarttua uudelleen	Tarttuu, vetää vastaan, ei irrota
	Ei toivottavaa KK 34% LK 23% PK 36%	Hyväksyttävää KK 27% LK 18% PK 21%	Hyväksyttävää KK 4% LK 4% PK 5%	Toivottavaa KK 2% LK 8% PK 11%	Toivottavinta KK 34% LK 47% PK 27%
5e. ETÄLEIKKI Yhteistyö	Ei osoita kiinnostusta	Kiinnostuu, mutta keskeyttää	On kiinnostunut leikkivästä avustajasta	Kiinnostunut leikkivästä sekä passiivisesta avustajasta	Houkuttelee myös passiivista avustajaa leikkimään
	Ei toivottavaa KK 34% LK 26% PK 41%	Hyväksyttävää KK 2% LK 2% PK 3%	Toivottavaa KK 46% LK 37% PK 39%	Toivottavinta KK 16% LK 22% PK 11%	Toivottavinta KK 2% LK 12% PK 6%
6a. YLLÄTYS Pelko	Ei pysähdy tai pysähtyy nopeasti	Kyykistyy ja pysähtyy	Väistää kääntämättä pois katsettaan haalarista	Pakenee enintään 5 metriä	Pakenee enemmän kuin 5 metriä
	Toivottavinta KK 5% LK 11% PK 3%	Toivottavinta KK 13% LK 17% PK 6%	Toivottavaa KK 69% LK 67% PK 71%	Hyväksyttävää KK 11% LK 3% PK 12%	Ei toivottavaa KK 2% LK 2% PK 8%
6b. YLLÄTYS Puolustus/ aggressio	Ei osoita uhkauseleitä	Osoittaa yksittäisiä uhkauseleitä	Osoittaa useita uhkauseleitä	Osoittaa useita uhkauseleitä ja muutamia hyökkäyksiä	Osoittaa useita uhkauseleitä ja hyökkäyksiä, voi purra
	Toivottavinta KK 79% LK 64% PK 74%	Toivottavaa KK 20% LK 18% PK 20%	Hyväksyttävää KK 4% LK 11% PK 3%	Hyväksyttävää KK 0% LK 4% PK 2%	Ei toivottavaa KK 0% LK 2% PK 2%

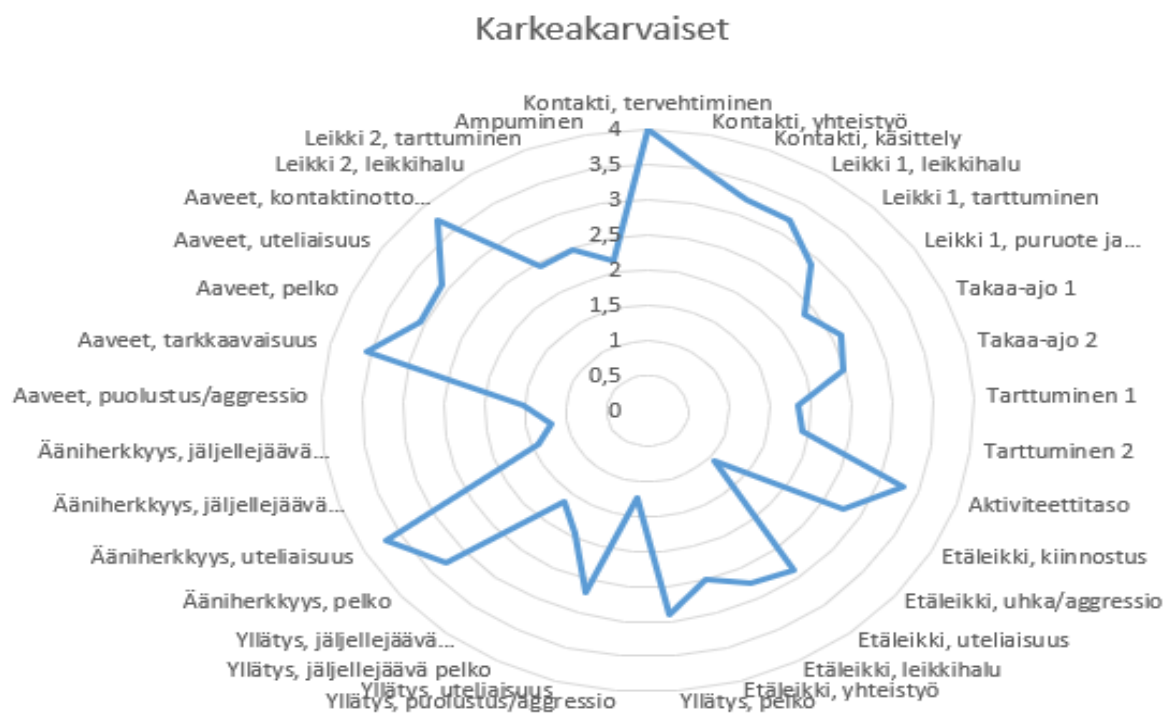
6c. YLLÄTYS Uteliaisuus	Menee haalarin luo, kun se on laskettu maahan/ <i>Ei mene ajoissa</i>	Menee haalarin luo, kun ohjaaja puhuu kyykyssä ja houkuttelee koiraa	Menee haalarin luo, kun ohjaaja seisoo sen edessä	Menee haalarin luo, kun ohjaaja on edennyt puoliväliin	Menee haalarin luo ilman ohjaajan apua
	Ei toivottavaa KK 20% LK 12% PK 26%	Hyväksyttävää KK 36% LK 28% PK 27%	Hyväksyttävää KK 18% LK 18% PK 9%	Toivottavaa KK 11% LK 18% PK 23%	Toivottavinta KK 16% LK 24% PK 15%
6d. YLLÄTYS Jäljellejäävä pelko	Ei minkäänlaisia liikkumisnopeuden vaihtelua tai väistämistä	Pieni niaus tai liikkumisnopeuden vaihtelu jollain ohituskerralla	Pieni niaus tai nopeudenvaihtelu kerran, pienenee toisen ohituskerran jälkeen	Niaus tai nopeuden vaihtelu samanlaisina vähintään kahdella ohituskerralla	Voimakas pelko, voi lisääntyä jokaisella ohituskerralla
	Toivottavinta KK 60% LK 77% PK 80%	Toivottavaa KK 11% LK 13% PK 9%	Hyväksyttävää KK 5% LK 4% PK 6%	Ei toivottavaa KK 20% LK 6% PK 5%	Ei toivottavaa KK 4% LK 0% PK 0%
6e. YLLÄTYS Jäljellejäävä kiinnostus	Ei osoita kiinnostusta haalariin	Pysähtyy, haistelee tai katselee haalaria yhdellä ohituskerralla	Pysähtyy, haistelee tai katselee haalaria väh. kahdella ohituskerralla	Puree haalaria tai leikkii sen kanssa, kiinnostus vähenee	Puree haalaria tai leikkii sen kanssa väh. kahdella ohituskerralla
	Toivottavinta KK 59% LK 63% PK 68%	Toivottavaa KK 18% LK 20% PK 18%	Hyväksyttävää KK 23% LK 13% PK 12%	Hyväksyttävää KK 0% LK 1% PK 2%	Ei toivottavaa KK 0% LK 2% PK 0%
7a. ÄÄNIHERKKYYS Pelko	Ei pysähdy tai pysähtyy nopeasti	Kyykistyy ja pysähtyy	Väistää kääntämättä pois katsetaan	Pakenee enintään 5 metriä	Pakenee enemmän kuin 5 metriä
	Toivottavinta KK 2% LK 10% PK 2%	Toivottavinta KK 2% LK 4% PK 2%	Toivottavaa KK 73% LK 74% PK 62%	Hyväksyttävää KK 13% LK 4% PK 9%	Ei toivottavaa KK 11% LK 7% PK 26%
7b. ÄÄNIHERKKYYS Uteliaisuus	Ei mene katsomaan	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja puhuu kyykyssä ja houkuttelee koiraa	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja seisoo sen vieressä	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja on edennyt puoliväliin	Menee räminälaitteen luo ilman apua
	Ei toivottavaa KK 11% LK 4% PK 11%	Hyväksyttävää KK 16% LK 22% PK 45%	Hyväksyttävää KK 5% LK 8% PK 5%	Toivottavaa KK 29% LK 6% PK 8%	Toivottavinta KK 40% LK 60% PK 32%
7c. ÄÄNIHERKKYYS Jäljellejäävä pelko	Ei minkäänlaisia liikkumisnopeuden vaihteluita tai väistämistä	Pieni niaus tai liikkumisnopeuden vaihtelu jollain ohituskerralla	Pieni niaus tai nopeudenvaihtelu kerran, pienenee toisen ohituskerran jälkeen	Niaus tai nopeuden vaihtelu samanlaisina vähintään kahdella ohituskerralla	Voimakas pelko, voi lisääntyä jokaisella ohituskerralla
	Toivottavinta KK 77% LK 81% PK 73%	Toivottavaa KK 13% LK 6% PK 18%	Hyväksyttävää KK 2% LK 6% PK 5%	Ei toivottavaa KK 9% LK 8% PK 5%	Ei toivottavaa KK 0% LK 0% PK 0%
7d. ÄÄNIHERKKYYS Jäljellejäävä kiinnostus	Ei osoita kiinnostusta räminälaitetta kohtaan	Pysähtyy, haistelee tai katselee laitetta yhdellä ohituskerralla	Pysähtyy, haistelee tai katselee laitetta väh. kahdella ohituskerralla	Puree laitetta tai leikkii sen kanssa, kiinnostus vähenee	Puree laitetta tai leikkii sen kanssa väh. Kahdella ohituskerralla

	Toivottavinta KK 82% LK 79% PK 80%	Toivottavaa KK 16% LK 15% PK 12%	Hyväksyttävää KK 2% LK 6% PK 8%	Hyväksyttävää KK 0% LK 0% PK 0%	Ei toivottavaa KK 0% LK 0% PK 0%
8a. AAVEET Puolustus/ aggressio	Ei osoita uhkauseleitä	Osoittaa yksittäisiä uhkauseleitä	Osoittaa useita uhkauseleitä	Osoittaa useita uhkauseleitä ja muutamia hyökkäyksiä	Osoittaa uhkauseleitä ja useampia hyökkäyksiä
	Toivottavaa KK 64% LK 41% PK 65%	Toivottavaa KK 23% LK 30% PK 26%	Hyväksyttävää KK 7% LK 14% PK 6%	Ei toivottavaa KK 5% LK 11% PK 3%	Ei toivottavaa KK 0% LK 3% PK 0%
8b. AAVEET Tarkkaavaisuus	Yksittäisiä vilkaisuja, ja sen jälkeen ei kiinnostusta/ <i>Ei kiinnostu lainkaan</i>	Katselee aaveita silloin tällöin	Tarkkailee aaveita, pitkiä taukoja, kumpaakin puolet ajasta tai koko ajan toista	Tarkkailee aaveita, lyhyitä taukoja	Tarkkailee molempia aaveita koko osion ajan
	Ei toivottavaa KK 4% LK 4% PK 2%	Hyväksyttävää KK 13% LK 11% PK 21%	Hyväksyttävää KK 43% LK 40% PK 48%	Toivottavaa KK 9% LK 11% PK 15%	Toivottavinta KK 32% LK 23% PK 14%
8c. AAVEET Pelko	On ohjaajan edessä tai sivulla	On enimmäkseen ohjaajan edessä tai sivulla, pientä välimatkanottoa	On enimmäkseen ohjaajan edessä tai sivulla, vaihtelee paon ja kontrollin välillä	On enimmäkseen ohjaajan takana, vaihtelee paon ja kontrollin välillä	Peruuttaa enemmän kuin taluttimen mitan tai lähtee paikalta / <i>Pakenee</i>
	Toivottavinta KK 20% LK 40% PK 50%	Toivottavinta KK 18% LK 34% PK 24%	Toivottavaa KK 25% LK 13% PK 20%	Hyväksyttävää KK 11% LK 7% PK 3%	Ei toivottavaa KK 27% LK 6% PK 3%
8d. AAVEET Utelaisuus	Menee katsomaan, kun ohjaaja on ottanut avustajalta hupun pois / <i>Ei mene ajoissa</i>	Menee katsomaan, kun ohjaaja puhuu avustajan kanssa ja houkuttelee koiraa	Menee katsomaan, kun ohjaaja seisoo avustajan vieressä	Menee katsomaan, kun ohjaaja on edennyt puoleenväliin	Menee katsomaan ilman apua
	Ei toivottavaa KK 20% LK 10% PK 8%	Hyväksyttävää KK 14% LK 11% PK 14%	Hyväksyttävää KK 16% LK 22% PK 26%	Toivottavaa KK 36% LK 23% PK 32%	Toivottavinta KK 14% LK 33% PK 21%
8e. AAVEET Kontaktinotto aaveeseen	Torjuu kontaktia/ <i>Ei mene ajoissa</i>	Hyväksyy avustajan tarjoaman kontaktin, mutta ei vastaa siihen	Vastaa avustajan tarjoamaan kontaktiin	Ottaa itse kontaktia avustajaan	Innostunutta kontaktinottoa avustajaan, esim. hyppii tai vinkuu
	Ei toivottavaa KK 7% LK 7% PK 3%	Hyväksyttävää KK 0% LK 3% PK 2%	Toivottavaa KK 4% LK 1% PK 3%	Toivottavinta KK 89% LK 83% PK 91%	Hyväksyttävää KK 0% LK 6% PK 2%
9a. LEIKKI 2 Leikkihalu	Ei leiki - ei osoita kiinnostusta	Ei leiki - osoittaa kiinnostusta	Leikkii - aktiivisuus lisääntyy/ vähenee	Leikkii - aloittaa nopeasti ja on aktiivinen	Leikkii - aloittaa erittäin nopeasti ja on hyvin aktiivinen

	Ei toivottavaa KK 21% LK 2% PK 6%	Ei toivottavaa KK 18% LK 9% PK 5%	Toivottavaa KK 55% LK 26% PK 58%	Toivottavinta KK 5% LK 42% PK 27%	Toivottavinta KK 0% LK 21% PK 5%
9b. LEIKKI 2 Tarttuminen	Ei tartu esineeseen	Ei tartu, nuuskii esinettä	Tarttuu esineeseen viiveellä tai etuhampailla	Tarttuu heti koko suulla	Tarttuu heti, nappaa esineen vauhdista
	Ei toivottavaa KK 29% LK 8% PK 9%	Hyväksyttävää KK 13% LK 8% PK 6%	Hyväksyttävää KK 45% LK 40% PK 58%	Toivottavinta KK 11% LK 26% PK 15%	Toivottavinta KK 4% LK 19% PK 12%
10. AMPUMINEN	Ei häiriinny, havaitsee nopeasti ja sen jälkeen täysin välinpitämätön	Häiritsevyyttä lisääntyy leikin/passiivisuuden aikana, sen jälkeen välinpitämätön	Kiinnostuu laukauksista, yleisöstä tms., mutta palaa leikkiin / passiivisuuteen	Keskeyttää leikin/passiiv., lukkiutuu yleisöä, laukauksia tms. kohden, ei palaa leikkiin/passiivisuuteen	Häiriintynyt, pelokas / Yrittää paeta / <i>Ohjaaja luopuu ampumisesta</i>
	Toivottavinta KK 41% LK 42% PK 15%	Toivottavaa KK 32% LK 12% PK 12%	Hyväksyttävää KK 4% LK 20% PK 29%	Hyväksyttävää KK 16% LK 19% PK 20%	Ei hyväksyttävää KK 7% LK 7% PK 24%

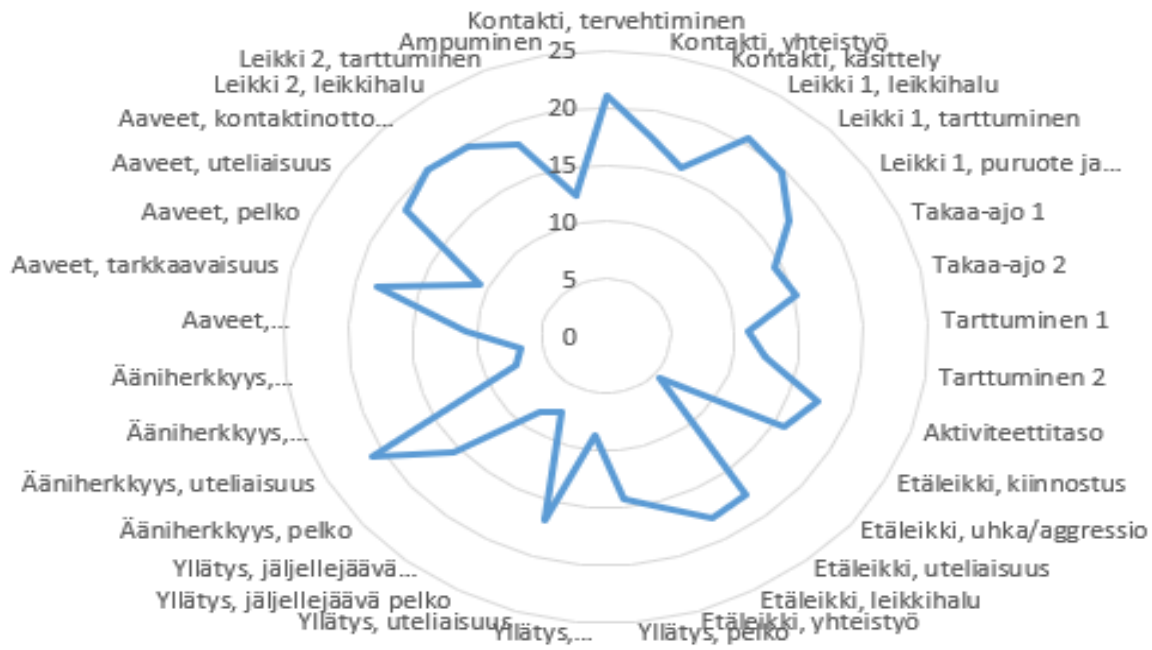
Taulukko 17. Hollanninpaimenkoiran MH-luonnekuvausten ihanneprofiili, joka sisältää MH-tulokset vuoden 2024 loppuun asti
Lähde: Suomen Kennelliiton MH-luonnekuvausohje, SBK:n (Ruotsin hollanninpaimenkoirayhdistyksen) MH-profiili sekä KoiraNet

Hämähäkkidiagrammeissa näkyy kunkin karvamuunnoksen tämänhetkinen MH-profiili saatujen tulosten perusteella.



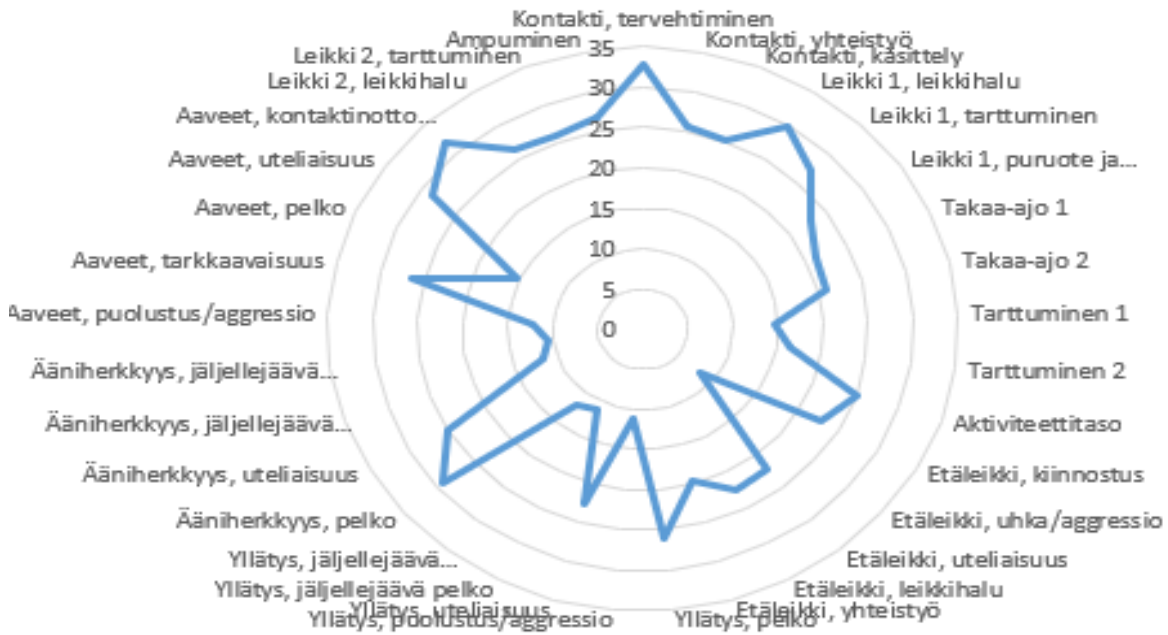
Kaavio 6. Karkeakarvaisten MH-kuvaustulosten profiili. (Lähde: KoiraNet)

Lyhytkarvaiset



Kaavio 7. Lyhytkarvaisten MH-kuvaustulosten profiili. (Lähde: KoiraNet)

Pitkäkarvaiset



Kaavio 8. Pitkäkarvaisten MH-kuvaustulosten profiili. (Lähde: KoiraNet)

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet

4.2.5.1 Palveluskoirakokeet

Hollanninpaimenkoirilla on Suomessa ollut palveluskoiraoikeudet jo vuosikymmeniä, vaikka hollanninpaimenkoirasta tuli virallisesti käyttökoira FCI:n luokituksen mukaan vasta vuoden 2019 lopussa. Hollanninpaimenkoirat ovat osallistuneet ainakin seuraaviin Suomen Palveluskoiraliiton virallisiin palveluskoirakokeisiin; jälkikoe (PAJÄ), hakukoe (PAHA), etsintäkoe (PAEK), viestikoe (PAVI), suojelukoe (PASU), erikoisjälkikoe (PAEJ) ja mondioringkoe (PAMR).

Ennen osallistumista palvelus- tai pelastuskoirakokeisiin, koiran täytyy olla suorittanut käyttäytymiskoe (koulutustunnus FCI-BH). Käyttäytymiskokeen tarkoituksena on selvittää koiran yhteiskuntakelpoisuus. Käyttäytymiskoe sisältää sekä tottelevaisuusosuuden että osuuden, jossa testataan koiran suhtautuminen tavallisesti liikenteessä kohdattaviin tilanteisiin. *Lähde: Suomen Palveluskoiraliitto ry*

Käyttäytymiskokeen suorittaa kolmisenkymmentä hollanninpaimenkoiraa vuosittain.

KARKEAKARVAISET	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
hyväksytty/koekäynnit	0/0	1/1	1/1	4/5	3/4	4/4	3/3	3/4	4/5	4/4
LYHYTKARVAISET	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
hyväksytty/koekäynnit	25/28	15/15	12/13	19/19	15/15	12/12	16/18	24/27	6/7	22/27
PITKÄKARVAISET	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
hyväksytty/koekäynnit	3/3	0/0	1/2	1/1	1/1	1/2	2/2	5/6	2/3	2/2

Taulukko 18. Hollanninpaimenkoirien BH-koekäynnit 2015 - 2024 (Lähde: KoiraNet)

Palveluskoiralajeista haku on suosituin ja tässä lajissa on kahdeksan lyhytkarvaista ja kaksi karkeakarvaista hollanninpaimenkoiraa saavuttanut käyttövalion arvon vuoteen 2024 mennessä. Jälkikokeesta on 2024 loppuun mennessä valioitunut kolme lyhytkarvaista hollanninpaimenkoiraa. Suojelukokeeseen on osallistunut sekä lyhytkarvaisia että pitkäkarvaisia. Pitkäkarvaisilla onkin eniten koekäyntejä juuri suojelussa. Mondioring on nostanut suosiota lyhytkarvaisten keskuudessa. Erikoisjälkikokeeseen on osallistunut kaikkia muunnoksia, erikoisjäljellä on käyttövalionarvon saavuttanut 2 lyhytkarvaista. Etsintäkokeessa ja viestikokeessa on viime vuosina käynyt vain muutamia hollanninpaimenkoiria. Viimeisten 4 vuoden aikana lyhytkarvaisilla koekäynneissä tapahtui pieni notkahdus korona vuosien takia mutta sen jälkeen koekäynnit ovat nousseet n. 50 käyntiin vuodessa. Karkeakarvaisten koekäynneissä on nähtävissä samanlainen notkahdus saman ajanjakson aikana. Pitkäkarvaisten koekäyntejä on muutama per vuosi, määrä näyttäisi olevan hienoisessa nousussa. Seuraavissa taulukoissa on esitetty koekäyntien lukumäärät lajeittain ja luokittain sekä saavutettujen tulosten osuus koekäynneistä. Jokainen muunnos on omassa taulukossaan.

LYHYTKARVAISET		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Erikoisjälkikoe	VOI		1	2	7	3	2	2		5	2
	AVO	1	1	7	1	7	5	3	1	2	3
	PAEJ tulokset	1/1	2/2	3/9	4/8	5/10	4/7	4/5	1/1	4/7	2/5
Etsintäkoe	VOI							9			
	AVO						2			1	2
	ALO				1	1	2			2	1
	PAEK tulokset	-	-	-	1/1	0/1	4/4	6/9	-	3/3	2/3
Hakukoe	VOI	9	12	19	10	9	12	13	6	4	1
	AVO	2	5	5	3	5	2			1	2
	ALO	5	8	5	4	8	4	2	3	4	3
	PAHA tulokset	10/16	16/25	16/29	7/17	17/22	12/18	8/15	5/9	7/9	4/6
Jälkikoe	VOI	4	9	8	10	6	5	4	3	4	5
	AVO	5	3	6	1	4	5	4	3	4	4
	ALO	6	8	6	2	5	9	5	4	8	5
	PAJÄ tulokset	10/15	12/20	14/20	9/13	11/15	10/19	8/13	3/10	8/16	12/14
Suojelukoe	VOI	4	4	6	5	5	3	2	1	3	7
	AVO		2	3	3		1	1	1	3	4
	ALO	4	4	5	6	4	2	2	3	3	3
	PASU tulokset	4/8	7/10	10/14	11/14	5/9	6/6	3/5	3/5	6/9	12/15
Mondioring	VOI			2							
	AVO	4	2	2	2	2		1			2
	ALO	2	6	6	2	2	3	1	2	5	6
	PAMR tulokset	3/6	6/8	7/10	4/4	1/4	3/3	2/2	2/2	3/5	4/8
Viestikoe	ALO									1	1
	PAVI tulokset	-	-	-	-	-	-	-	-	0/1	0/1
Koekäynnit yhteensä		46	65	82	57	61	57	49	27	50	52
Tulos%		60%	66%	60%	63%	64%	68%	63%	51%	62%	69%

Taulukko 19. Lyhytkarvaisten hollanninpaimenkoirien pk-koekäynnit ja tulokset lajeittain ja luokittain. (Lähde KoiraNet)

KARKEAKARVAISET		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Erikoisjälkikoe	AVO			1				1	1		3
	PAEJ tulokset			0/1	-	-	-	0/1	0/1	-	1/3
Etsintäkoe	VOI	4	2								
	AVO										
	ALO										
	PAEK tulokset	1/4	1/2	-	-	-	-	-	-	-	-
Hakukoe	VOI	1				1	2	3	3	3	4
	AVO	1				1	1	2			
	ALO				2		5				
	PAHA tulokset	2/2	-	-	1/2	1/2	5/8	4/5	2/3	3/3	3/4
Jälkikoe	VOI			1	4			1			
	AVO	6	6	1	2			1		1	
	ALO	1						4			1
	PAJÄ tulokset	1/7	1/6	0/2	1/6	-	-	3/6	-	1/1	1/1
Koekäynnit yhteensä		13	8	3	8	2	8	13	4	4	8
Tulos%		31%	25%	0%	25%	50%	63%	53%	50%	100%	63%

Taulukko 20. Karkeakarvaisten hollanninpaimenkoirien pk-koekäynnit ja tulokset lajeittain ja luokittain. (Lähde: Koiranet)

PITKÄKARVAISET		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Erikoisjälkikoe	AVO										1
	PAEJ tulokset	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1/1
Hakukoe	VOI					2	3				
	AVO		2		1						1
	ALO	1	1	2				1		1	1
	PAHA tulokset	1/1	1/3	0/2	1/1	1/2	1/3	0/1	-	0/1	2/2
Jälkikoe	ALO	1									
	PAJÄ tulokset	1/1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Suojelukoe	VOI								1	2	2
	AVO							1		2	
	ALO							1	2	1	
	PASU tulokset	-	-	-	-	-	-	2/2	3/3	5/5	2/2
Viestikoe	ALO			1	1						
	PAVI tulokset	-	-	0/1	0/1	-	-	-	-	-	-
Koekäynnit yhteensä		2	3	3	2	2	3	3	3	6	5
Tulos%		100%	33%	0%	50%	50%	33%	66%	100%	83%	100%

Taulukko 21. Pitkäkarvaisten hollanninpaimenkoirien pk-koekäynnit ja tulokset lajeittain ja luokittain (Lähde: Koiranet)

Käyttövaliot (FI KVA)

HAKUKOE (FI KVA-PKH)

KARE-SARAN ÖTÖKKÄ (lk)
KARE-SARAN ÅI'MUSTIKKA (lk)
CHEYENNE QALT MERCATOR (lk)
KARE-SARAN Z'INNI (lk)
KWEETNIE V.D. VASTENOW (lk)
DARK'UN'S DIAMANT-ANJER (lk)
NAMBYGO DRAGO DE LUXE (lk)
KARE-SARAN BE HAPPY (lk)
KARE-SARAN AI'KA POMMI (lk)
IT IS DOUBLE EMERALD (kk)
IT IS DOUBLE DIAMOND (kk)

JÄLKIÖ (FI KVA-PKJ)

DRAK'ERA BLIZZARD (lk)
KARE-SARAN A'RONIA (lk)
KARE-SARAN ÅLALAA (lk)

ERIKOISJÄLKI (FI KVA-IFH)

DRAK'ERA BLIZZARD (lk)
KARE-SARAN ÖRKKI (lk)

4.2.5.2 Pelastuskoirakokeet

Palveluskoiraliitto

Pelastuskoiratoimintaa harrastaa pienehkö aktiivinen joukko. Alla olevassa taulukossa on KoiraNet jalostustietojärjestelmästä löytyvät koekäynnit vuosilta 2015-2024. Näistä 35,5 % on karkeakarvaisten koekäyntejä, 63 % lyhytkarvaisten koekäyntejä ja 1,5 % pitkäkarvaisten koekäyntejä.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
PEHA										
PEHA B	2		2							
PEHA A		1	1							
PEJÄ B										
PEJÄ A			1							
PERA B	3									
IPO-R PERA						2	1			
IPO-R PERA-A							1			
IPO-R PEHA-A							1			
IPO-R PEEK haku						1		1		
IPO-R PEEK raunio					1		1			
PEKO A/B					2		6	3	5	5
PEKO B/A						1	3		2	1
Kaikki yhteensä	5	1	4	-	3	4	13	4	7	6

Taulukko 22. Hollanninpaimenkoirien osallistumiset pelastuskoirakokeisiin 2015 - 2024 (Lähde: KoiraNet)

Pelastuskoiraliitto

Alla olevassa taulukossa on Suomen pelastuskoiraliiton ry:n koetuloksista löytyvät koekäynnit vuosilta 2015-2024. Näistä noin 5 % on karkeakarvaisten koekäyntejä, noin 93 % lyhytkarvaisten koekäyntejä ja noin 2 % pitkäkarvaisten koekäyntejä.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
JP						2	3	6	1	
JL								1		
JTTPä										1
HP	2			1		4	1	5	3	1
HL						2	1	1	2	
HLPä	1									
HTTPä								1		
RS				1						
RP									1	
Kaikki yhteensä	3	-	-	2	-	8	5	14	7	2

Taulukko 23. Hollanninpaimenkoirien osallistumiset pelastuskoirakokeisiin 2015 - 2024 (Lähde: Pelastuskoiraliiton koetulokset)

Hälytysryhmä

Hälytysryhmään voidaan sijoittaa vain viranomaistarkastettuja (VIRTA) koirakoita. Joulukuussa 2024 hälytysryhmään sijoitettujen VIRTA-tarkastettujen koirakoiden listalla on:

- kaksi lyhytkarvaista hollanninpaimenkoiraa; Kare-Saran Fast And Furious ja Kare-saran Go For It
- neljä karkeakarvaista hollanninpaimenkoiraa; It Is Double Amethyst, Woodenshoe's Just A Charmer, It Is Double Ruby ja It Is Double Sapphire.

Käyttövaliot (FI KVA)**KANSALLINEN PELASTUSKOIRAKOE (FI KVA-PEKO)**

IT IS DOUBLE SAPPHIRE (kk)

4.2.5.3 Toko ja rally-toko

Tottelevaisuuskokeisiin osallistuu jonkin verran hollanninpaimenkoiria, selvästi eniten lyhytkarvaisia. Pitkäkarvat ja karkeakarvat tekevät vuosittain muutamia koekäyntejä. Tokovalioita rodussa on 11 kpl; kymmenen lyhytkarvaa ja yksi karkeakarvainen.

Tottelevaisuusvaliot (FI TVA)

CHEYENNE QALT MERCATOR (lk)
 DARK'UN'S FILMSTER-DAMME (lk)
 MUSTANTUISKUN NERINNA (lk)
 SHIRE'S ARWEN (lk)
 TOOHKARNO (lk)

MEEVALLER BLIKSEM (kk)
 SCHWUNGVOLL ATTRACTIVE ANOUK (lk)
 KARE-SARAN ÖTÖKKÄ (lk)
 KARE-SARAN BE FAITHFUL (lk)

Erikoistottelevaisuusvaliot (FI TVA-E)

KARE-SARAN ÖTÖKKÄ (lk)
 KARE-SARAN BE FAITHFUL (lk)

KARKEAKARVAISET	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
VOI									2	
AVO	7						1	3		1
ALO					1	5	1	1		1
Yhteensä	7	-	-	-	1	5	2	4	2	2
LYHYTKARVAISET	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
EVL	18	7	9	2	4	4	4	2	4	
VOI	13	6	9	7	12	3	1		4	2
AVO	17	24	13	10	2	2	3	7	8	16
ALO	30	31	22	15	18	16	28	31	7	13
Yhteensä	78	68	53	34	36	25	36	40	23	31
PITKÄKARVAISET	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
VOI		1	1			1				1
AVO	4			1	1	2	2	1	6	2
ALO	4			1	3	5	5	3	7	
Yhteensä	8	1	1	2	4	8	7	4	13	3

Taulukko 24. Hollanninpaimenkoirien osallistumiset tottelevaisuuskokeisiin 2015 - 2024 (Lähde: Pelastuskoiraliiton koetulokset)

Rally-toko kehitettiin 2000-luvun alkupuolella Yhdysvalloissa ja Suomessa laji virallistui vuonna 2014. Laji on noussut nopeasti suosituksi hollanninpaimenkoirien keskuudessa; vuonna 2024 koekäyntejä oli jo 196 kpl, joista 65 % lyhytkarvaisten, 26 % karkeakarvaisten ja 9 % pitkäkarvaisten tekemiä. Kaikkia muunnoksia kilpailee ylimmässä luokassa ja ensimmäiset valiot on saatu, kaikki lyhytkarvaisia.

KARKEAKARVAISET	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
MES							2	3	1	13
VOI						2	6	8	1	20
AVO	3		4	4	11		12	9	21	7
ALO	11	4	4	7	12	8	14	1	18	11
Yhteensä	14	-	8	11	23	10	34	21	41	51
LYHYTKARVAISET	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
MES				17	25	21	32	30	61	66
VOI	3	1	10	10	12	13	15	13	11	10
AVO	9	2	15	12	25	17	8	29	16	24
ALO	12	21	15	28	27	13	28	45	20	28
Yhteensä	24	24	40	67	89	64	83	117	108	128
PITKÄKARVAISET	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
MES			5	5	6				6	2
VOI		7	3		1				7	7
AVO	6	1	4	1	2	5	3	3	8	
ALO	9	5	1			12	6	16	8	8
Yhteensä	15	13	13	6	9	17	9	19	29	17

Taulukko 25. Hollanninpaimenkoirien rally-tokokoekäynnit 2015 - 2024 (Lähde: KoiraNet)

Rally-toko valio (FI RTVA)

KARE-SARAN ÖTÖKKÄ (LK)
 KIILANKULLAN KULLERVO (LK)
 DRAK'ERA BLIZZARD (LK)
 KARE-SARAN AI'KA POMMI (LK)
 KARE-SARAN CANDY (LK)

4.2.5.4 Agility

Samoihin aikoihin 1990-luvun alkupuolella, kun ensimmäiset hollanninpaimenkoirat tuotiin Suomeen, alkoi myös agilityharrastus yleistyä maassa. Lähes alusta asti se onkin kuulunut rodun lajivalikoimaan. Ketterälle, hyvän ponnistusvoiman omaavalle koiralle agility onkin omiaan. Koska hollanninpaimenkoirilla on paimenkoirille luontainen halu työskennellä ohjaajansa kanssa, ei ole ihme, että lajista on tullut suosittu. Ylpeinä voimme kertoa, että jokaisen karvanmuunnoksen maailman ensimmäinen agilityvalio (AVA) on Suomesta. Tilastoissa kymmenen vuoden ajanjaksolta 2015-2024 on agilitystartteja hieman vajaa 3000.

KARKEAKARVAISET	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
3 luokka	45	20			22	18	28	52	48	10
2 luokka		15	10	45	29	22	51	3	4	19
1 luokka	20	14	5	40	36	55	28	3	30	55
Yhteensä, KK	65	49	15	85	87	95	107	58	82	84
LYHYTKARVAISET	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
3 luokka	147	222	158	137	11	9	35	6		
2 luokka	77	55	42	15		21	13	42	12	12
1 luokka	73	50	49	30	51	48	36	34	72	120
Yhteensä, LK	297	327	249	182	62	78	84	82	84	132
PITKÄKARVAISET	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
3 luokka	74	110	63	34	46	9	1	12		
2 luokka	25		6	20	9		17	10		
1 luokka	17	33	60	22	9	8	30		3	13
Yhteensä, PK	116	143	129	76	64	17	48	22	3	13

Taulukko 26. Hollanninpaimenkoirien agilitykilpailukäynnit 2015 - 2024 (Lähde: KoiraNet)

AGILITYVALIOT (FI AVA)

MAC ARROW'S LADY ANNA (kk)
 MIRA-HISKE V.D BOTHOF (kk)
 DARK'UN'S BLIJ-ONDINA (lk)
 DARK'UN'S ENGEL-BLOEM (lk)
 NAMBYGO HAPPY HARLEQUIN (lk)
 NAMBYGO JUMPING JOLANDA (lk)

LISSUNMUSTAN BLITZ HARALD (pk)
 ONNENKÄPÄLÄN CREETA (pk)
 STEMMA'S DOORNROOSJE-XENYA (lk)
 CARONDAN AMALIA (lk)
 GLIMLACHENDE ZUSJES JUWEEL (lk)
 HANTAYWEE AILEEN (kk)
 SÖPÖ (lk)
 IT IS DOUBLE DIAMOND (kk)

HYPPYVALIOT (FI AVA-H)

ONNENKÄPÄLÄN CREETA (pk)

GLIMLACHENDE ZUSJES JUWEEL (lk)

IT IS DOUBLE DIAMOND (kk)

4.2.5.5 Muut kilpailulajit

Edellä mainittujen lajien lisäksi on muitakin virallisia lajeja, joihin hollanninpaimenkoirilla on osallistumisoikeus. Toukokuun 2012 alusta meilläkin viralliseksi tullut paimennuskoe on rodulle ominainen laji. Lajilla on harrastajia, ja kilpailuissa on käynyt vain yksi karkeakarvainen. Paimennustaipumustestin (PAIM-T) on jo suorittanut hyväksytysti koiria joka karvamuunnoksesta. Vuonna 2024 yhdistys järjesti ensimmäiset paimennustaipumuskokeet joihin etenkin pitkäkarvoja osallistui runsaasti. Vetohiihdossa on tähän mennessä kilpailtu jokaisella karvamuunnoksella, samoin sen kesäisessä sisarajissa canicrossissa. Vetohiihdossa on lyhytkarvaisille tullut menestystä ihan suomenmestaruuskisoissa asti. Myös koiratanssissa hollanninpaimenkoirat on saavuttaneet tuloksia. NoseWorkia harrastaa useampi koirakko. Lajista tuli Kennelliiton virallinen laji 1.1.2020. Epävirallisen kestävyyskokeen (AD) on suorittanut hyväksytysti useita koiria kaikista karvamuunnoksista.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
KARKEAKARVAISET				1		3	1			7
LYHYTKARVAISET	1				2	1	2	2	2	1
PITKÄKARVAISET	1		1	2			2	3		19
yhteensä	2		1	3	2	4	5	5	2	27

Taulukko 27. Paimennustaipumuskokeenkoekäynnit 2015 - 2024 (Lähde: Koiranet)

Vesipelastusharrastus on tulosten valossa ollut lyhytkarvojen varassa. Kaksi lyhytkarvaista hollanninpaimenkoiraa on myös valioitunut lajissa. 2010-luvulla vain yksi pitkäkarvainen ja yksi karkeakarvainen on käynyt vesipelastuksen soveltuvuuskokeessa, kaikki muut koekäynnit ovat lyhytkarvaisten tekemiä. Metsästyskoirien jäljestämiskokeissa on käynyt pitkäkarvaisia ja lyhytkarvaisia hollanninpaimenkoiria ja yksi pitkäkarvainen on saavuttanut siinä valion arvon (FI JVA).

LYHYTKARVAISET	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
VOI	1	3	1	5	5		6	12	16	14
AVO	4	4	3	12	5			8		5
ALO	5	11	2	5	2		5	5	3	3
SOVE	3	2		3	2		2	1	1	1
yhteensä	13	20	6	25	14		13	26	20	23

Taulukko 28. Lyhytkarvaisten vesipelastuskoekäynnit 2015 - 2024 (Lähde: Koiranet)

Vesipelastusvalio (FIN VPVA)

KARE-SARAN WALMA (lk)

KARE-SARAN AI'KA KELMI (lk)

Jäljestämisvalio (FI JVA)

TARITA`S GINGERBREAD GUY (pk)

4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Rotumääritelmän mukaan hollanninpaimenkoiran tulee olla kotona vaatimaton koira. Sillä on kohtuulliset vahtitapumukset ja se ilmoittaa lähestyvistä uhista usein haukkumalla, kuitenkin rauhoittuen nopeasti. Hollanninpaimenkoira on valpas, itsenäinen, luotettava ja uskollinen omaa perhettä kohtaan.

Kennelliiton terveyskyselyssä n. 70 % vastaajista vastasi, ettei hollanninpaimenkoiralla ole arkielämää hankaloittavia käytösongelmia. Käytösongelmista raportoinneista suurin osa vastasi elämää hankaloittavaksi käytösongelmaksi koiraepäsosiaalisuuden tai remmirähjäyksen ja seuraavaksi eniten vastauksia sai arkuus tai pelko ja sen yhteydessä on erityisesti mainittu ääniarkuus.

Hollanninpaimenkoiran tulee kyetä lisääntymään vaivattomasti. Tämä koskee niin astutusta, synnytystä kuin kykyä hoitaa pentuja. Rodussa ei ole sellaisia fyysisiä piirteitä, jotka vaikeuttaisivat lisääntymistä. Mikäli hollanninpaimenkoira ei kykene astumaan tai synnyttämään normaalisti tulee tähän suhtautua vakavasti. Keinosiemennyksen suosio on noussut, sillä lukumääräisesti pienessä rodussa jalostukseen käytetään koiria monista eri maista ja matkustus ei aina ole vaihtoehto. Tämä kuitenkin herättää kysymyksen siitä, miten tämä vaikuttaa lisääntymiskäyttäytymiseen pitkällä aikavälillä. Yhdistys ei ole tehnyt koti- ja lisääntymiskäyttäytymisestä kyselytutkimusta viime vuosina.

4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta

Rotumääritelmän mukainen hollanninpaimenkoira on valpas, aktiivinen, tarkkaavainen, itsenäinen ja sinnikäs. Rodulla on taipumuksia vahtimiseen. Nämä ominaisuudet ovat samalla hyvän harrastuskoiran ominaisuuksia, mutta voivat tehdä hollanninpaimenkoirasta päivittäisissä tilanteissa myös haastavan.

Noin 40 % Suomeen rekisteröidyistä, vuosina 2010-2020 syntyneistä hollanninpaimenkoirista on käynyt luonnetestissä. Rodun ihanneprofiiliin verrattuna alle 10 % kunkin muunnoksen koirista poikkeaa hermorakenteen ihanteesta. Yli 60 % kaikkien muunnosten koirista saa parhaan arvosanan luoksepäästävytydessä, mutta pitkäkarvoilla on eniten +2 aavistuksen tai hieman pidättyväisiä tuloksia. Lyhytkarvaisella on muunnoksista selvästi eniten toimintakykyä, terävyyttä, taistelutahtoa ja puolustushalua. Lyhyt- ja karkeakarvat ovat pitkäkarvoja vilkkaampia. Pitkäkarvaisissa ja karkeakarvaisissa yli 25 % testatuista on saanut toimintakyvystä korkeintaan -1 pieni. Karkeakarvaisista 12 % on testattu -2 pehmeiksi ja pitkäkarvaisissa noin 25 % testatuista on saanut taistelutahdosta korkeintaan -1 pieni. Erityisesti pitkäkarvaisen muunnoksen kohdalla tulee kiinnittää huomiota laukaisupelottomuuteen. Pitkäkarvoista yli 17 % testatuista on testattu laukaisualttiiksi.

Hollanninpaimenkoirista on saatavissa kattavasti luonnetestaus- ja MH-kuvaustietoa. Kasvattajien tulee kiinnittää erityistä huomiota luonneominaisuuksiin jalostusvalintoja tehdessään. Eri karvamuunnosten

välillä sekä myös muunnosten sisällä esiintyy eroja luonteissa, ja kasvattajilla onkin tärkeä tehtävä huolehtia, että oikeanlainen koira päätyy oikeaan kotiin. Kasvattajien tulee opastaa uusia omistajia pennun kasvatukseen ja koulutukseen. Yhdistyksen toimesta tätä voidaan tukea tietoa jakaen ja erilaisia koulutustapahtumia järjestämällä, johon rotuun tutustujat toivotetaan myös tervetulleeksi.

4.3 Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

Suomen Hollanninpaimenkoirat ry:n vuonna 2023 ja 2024 teettämän kyselyn mukaan jäsenistö oli PEVISAan liittymisen kannalla. Marraskuussa 2024 järjestetyssä kokouksessa PEVISA ohjelman puolesta äänesti suurempi osa kokousväestä ja ohjelma on menossa vuoden 2025 aikana Suomen Palveluskoiraliiton kevätkokouksen kautta Suomen Kennelliitolle.

Ohjelma-esityksessä on seuraavat asiat:

Pentujen vanhemmista tulee olla ennen astutusta annettu seuraavat viralliset lausunnot, rekisteröinnin raja-arvoa ei aseteta.

- lonkkakuvaus
- selkäkuvaus SP+LTV
- kyynärkuvaus
- silmäpeilaus, silmäpeilaukselle ei aseteta voimassaolo aikaa.

Ulkomaiset jalostukseen käytettävät koirat

Jalostukseen käytettäviltä ulkomaisilta koirilta ei vaadita silmäpeilausta eikä selkäkuvausta. Lonkkakuvaukselle ja kyynärkuvaukselle ei aseteta rekisteröinnin raja-arvoa.

Ulkomaiselle urokselle sallitaan 2 pentuetta ulkomaisten koirien ehdoilla, jonka jälkeen uroksen tulee täyttää suomalaisten koirien PEVISA ehdot.

Ulkomaiselle nartulle sallitaan 1 pentue ulkomaisten koirien ehdoilla, jonka jälkeen nartun tulee täyttää suomalaisten koirien PEVISA ehdot.

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet

4.3.2.1 Lonkkanivelen kasvuhäiriö

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli ”lonkkavika”, (engl. hip dysplasia, HD) on koirien yleisin luuston/nivelten kasvuhäiriö. Se voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi. Lonkkanivelen kasvuhäiriö johtaa yleensä nivelrikkoon. Lonkkanivelen kasvuhäiriön perimmäistä syytä ei tiedetä, mutta se periytyy tämänhetkisen tutkimustiedon perusteella kvantitatiivisesti eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Näistä osa on ns. suurivaikuttajia geenejä (engl. major gene). Periytymisaste vaihtelee eri tutkimuksissa välillä 0.1–0.6. Ympäristöllä on vaikutusta kasvuhäiriön ilmiäsuun. Useissa tutkimuksissa on todettu runsaan

ravinnonsaannin olevan yhteydessä lonkkavikaan. Ruokinta ei aiheuta dysplasiaa, mutta se tuo vian esiin geneettisesti alttiilla koirilla. Oireet voidaan huomata pentuna 3-12 kuukauden iässä, jolloin kipu johtuu löysyyden aiheuttamasta nivelkapselin tulehduksesta tai luukalvon hermojen jännityksestä ja repeämisestä. Oireet voivat vähentyä selvästi tai loppua kokonaan jopa useiksi vuosiksi, kun nivelen ympärille muodostuva sidekudos vähentää nivelen löysyyttä. Toinen oireilevien koirien ryhmä on aikuiset koirat, joiden oireiden syynä on nivelrikko. Nuorilla koirilla oireina voivat olla takajalkojen ontuminen, ”pupuhyppely”, ylösnousuvaikeudet levon jälkeen, liikkumishaluttomuus ja nakshteleva ääni kävellessä.

Lonkkanivelen kasvuhäiriön ja siitä johtuvan nivelrikon hoidossa on ruokinnalla keskeinen merkitys. Ylipaino pahentaa oireita ja pelkkä painon pudotus voi helpottaa koiran oloa. Tulehduskipulääkkeitä ja pistoksena tai suun kautta annettavia nivelnesteiden ja nivelruston koostumusta parantavia aineita käytetään yleisesti. Sopiva liikunta pitää lihaksiston kunnossa ja nivelet liikkuvina. Kirurgisia hoitoja on myös olemassa.

Lonkkavian vastustamisohjelma perustuu useimmilla roduilla röntgenkuvin sairaiksi todettujen yksilöiden karsimiseen jalostuksesta. Lonkkanivelen kasvuhäiriön periytyvyys on kohtuullinen. Ilmiasuunkin perustuvan jalostusvalinnan pitäisi johtaa tuloksiin, jos valinta on systemaattista. Jalostusarvoindeksien (BLUP-indeksit) avulla valinta on tehokkaampaa. Indeksissä otetaan huomioon koiran kaikkien tutkittujen sukulaisten taso ja poistetaan röntgentuloksiin vaikuttavien ympäristötekijöiden vaikutusta. Jalostusindeksejä lasketaan jo useille roduille sekä lonkka- että kyynärnivelistä. Indeksien laskemisen edellytyksenä on riittävä määrä kuvattuja koiria.

Suomessa arvostelussa käytetään FCI:n vahvistamaa kansainvälistä lonkkaniveldysplasian arvosteluasteikkoa:

A ei muutoksia	Reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat yhdenmukaiset. Lonkkamaljakon kraniolateraalinen reuna piirtyy terävänä ja on lievästi pyöristynyt. Nivelrako on tiivis ja tasainen. Norbergin asteikko vetoasennossa noin 105° (suosituksena).
B lähes normaali / rajatapaus	Reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat vähän epäyhdenmukaiset ja Norbergin asteikko vetoasennossa lähellä 105°, tai reisiluun päänsä keskus on mediaalisesti lonkkamaljakon dorsaalireunaan nähden ja reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat yhdenmukaiset.
C lievä	Reisiluun pää ja lonkkamalja eivät ole yhdenmukaiset, Norbergin asteikko on noin 100° ja/tai lonkkamaljakon kraniolateraalinen reuna on vähän mataloitunut. Epätasaisuutta tai korkeintaan lieviä nivelrikkomuutoksia lonkkamaljan kraniaalikaudaali- tai dorsaalireunassa tai reisiluun päässä tai kaulassa.
D kohtalainen (keskivaikea)	Selvää epätasaisuutta reisiluun päässä ja lonkkamaljakossa, subluksaatio. Norbergin asteikko on suurempi kuin 90° (vain suosituksena). Lonkkamaljakon kranilateraalireuna tasaantunut ja/tai nivelrikon merkkejä.
E vaikea	Selvästi dysplaattinen lonkkanivel. Esim. luksaatio tai selvä subluksaatio, Nordbergin asteikko alle 90°, selvä lonkkamaljakon kraniaalireunan tasaantuminen, reisiluun päänsä epämuotoisuus (sienimäinen, tasaantunut) tai muut nivelrikkomuutokset.

Taulukko 29. Lonkkaniveldysplasian arvosteluasteikko.

Tätä asteikkoa noudatetaan koiran 6 vuoden ikään saakka. Tämän jälkeen arvostelussa on otettava huomioon koiran ikä ja erityisesti sekundäärinivelrikko. (Lähde: ELL Anu Lappalainen)

Lonkkanivelen kasvuhäiriö karkeakarvaisilla

Karkeakarvaisella muunnoksella tutkittujen koirien määrä on varsin hyvä. Kaikki jalostukseen käytetyt koirat on tutkittu ja muidenkin osuus on kattava. Aiemmassa JTO:ssa on esitetty vuodet 2005 - 2019. Tähän verrattuna tutkimusprosentti on noussut 5% ajanjaksolla 2009 -2023. Aiempaan JTO:hon verrattuna A-lonkkaisten osuus on hieman laskenut. 2005-2019 näiden osuus oli 30 %, kun vuosina 2009-2022 se oli 25%. Myös B-lonkkaisissa on hienoinen lasku (42 % $\Rightarrow$ 40%). Sen sijaan C-lonkkaisten osuus on hieman noussut (24% $\Rightarrow$ 31%) C-lonkkia huonompien lonkkien määrä on pysynyt prosentuaalisesti samassa 3 %. C-lonkkaisia tai sitä huonompia tuloksia saaneita koiria on vuonna 2009-2023 syntyneistä n. 30% , (aiemmin 27%) .

vuosi	syntyneitä	A	B	C	D	E	yht.	tutkittu	A	B	C	D	E
2009	13	4	6	2	0	0	12	92 %	33 %	50 %	17 %	0 %	0 %
2010	8	2	3	1	0	0	6	75 %	33 %	50 %	17 %	0 %	0 %
2011	2	1	0	1	0	0	2	100 %	50 %	0 %	50 %	0 %	0 %
2012	14	1	7	4	1	0	13	93 %	8 %	54 %	31 %	8 %	0 %
2013	9	0	2	1	0	0	3	33 %	0 %	67 %	33 %	0 %	0 %
2014	1	1	1	0	0	0	2	100 %	50 %	50 %	0 %	0 %	0 %
2015	17	5	5	6	0	0	16	94 %	31 %	31 %	38 %	0 %	0 %
2016	3	0	1	1	0	1	3	100 %	0 %	33 %	33 %	0 %	33 %
2017	27	8	7	7	2	0	24	89 %	33 %	29 %	29 %	5 %	0 %
2018	11	0	2	1	0	0	3	27 %	0 %	67 %	33 %	0 %	0 %
2019	14	1	5	5	2	0	13	87 %	8 %	38 %	38 %	15 %	0 %
2020	3	1	1	0	0	0	0	64 %	50 %	50 %	0 %	0 %	0 %
2021	29	6	10	7	0	0	23	79 %	26 %	43 %	30 %	0 %	0 %
2022	22	3	2	4	0	0	9	41 %	33 %	22 %	44 %	0 %	0 %
2023	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
yhteensä	182	33	52	34	5	1	131	72 %	25 %	40 %	31 %	4 %	1 %

Taulukko 30. Karkeakarvaisen muunnoksen lonkkanivelen kasvuhäiriöt, lukumäärät ja prosenttiosuudet koirien syntymävuosittain (Lähde: Koiranet)

Lonkkanivelen kasvuhäiriö lyhytkarvaisilla

Myös lyhytkarvaisella muunnoksesta tutkimusprosentti on noussut 13% ajanjaksoon 2005-2019 verrattuna. Lyhytkarvaisillakin A-lonkkaisten osuus on laskenut 63 %:sta 58 %:iin. Tämä lasku on siirtynyt B-lonkkaisten osuuteen. (23% $\Rightarrow$ 27%) C- ja D-lonkkaisten osuus on pysynyt lähes samana kuin aiemmin. Lyhytkarvaisten lonkkatilanne on edelleen varsin hyvä, koska terveitä tai lähes terveitä A- ja B-lonkkaisia on yli 85 % materiaalista ja C-lonkkaisia tai huonompia vain n. 15 %.

vuosi	syntyneitä	A	B	C	D	E	yht.	tutkittu	A	B	C	D	E
2009	9	2	0	0	0	0	2	22 %	100 %	0 %	0 %	0 %	0 %
2010	53	23	6	8	0	0	37	70 %	62 %	16 %	22 %	0 %	0 %
2011	47	20	5	3	0	0	28	60 %	71 %	18 %	11 %	0 %	0 %
2012	50	24	5	3	0	0	32	64 %	75 %	16 %	9 %	0 %	0 %
2013	48	21	7	3	1	0	32	67 %	66 %	22 %	9 %	3 %	0 %
2014	31	13	11	2	0	0	26	84 %	50 %	42 %	8 %	0 %	0 %
2015	39	17	7	2	1	0	27	69 %	63 %	26 %	7 %	4 %	0 %
2016	23	7	4	1	1	0	13	57 %	54 %	31 %	8 %	8 %	0 %
2017	40	19	12	2	2	0	35	88 %	54 %	34 %	6 %	6 %	0 %
2018	60	21	15	6	1	0	43	72 %	49 %	35 %	14 %	2 %	0 %
2019	63	33	12	8	1	0	54	86 %	61 %	22 %	15 %	2 %	0 %
2020	43	18	11	1	1	0	32	74 %	56 %	34 %	6 %	3 %	0 %
2021	36	14	6	5	1	0	26	72 %	54 %	23 %	19 %	4 %	0 %
2022	60	11	10	8	0	0	29	46 %	38 %	34 %	28 %	0 %	0 %
2023	52	14	7	2	1	0	24	46 %	58 %	29 %	8 %	4 %	0 %
yhteensä	654	257	118	55	10	0	440	67 %	58 %	27 %	12 %	2 %	0 %

Taulukko 31. Lyhytkarvaisen muunnoksen lonkkanivelen kasvuhäiriöt, lukumäärät ja prosenttiosuudet koirien syntymävuosittain.

(Lähde: Koiranet)

Lonkkanivelen kasvuhäiriö pitkäkarvaisilla

Samoin pitkäkarvaisella muunnoksella on pysynyt tutkimisprosentti lähes samana kuin aiempänä 15 vuoden ajanjaksona 2005-2019 (54% ⇒ 51%). Pitkäkarvaisten tutkimisprosentti on karvamuunnoksista alhaisin, ollen vuosina 2009-2023 syntyneiden keskuudessa 51 %, kun vastaava luku karkeakarvaisilla on 72 % ja lyhytkarvaisilla 67 %. Pitkäkarvaisten A-lonkkaisten osuus on parantunut 9 % ja B-lonkkaisten osuus laskenut 4 %. Vastaavasti C-lonkkaisten osuus on laskenut 5 % aiemmasta. D-lonkkaisten määrä on sama 3%. Muutokset eivät ole prosenteissa kovin suuria, mutta kehityssuunta on erittäin hyvä.

Kokonaisuudessaan tarkastellulla ajanjaksolla C-lonkkaisia tai huonompia tuloksia saaneita koiria on n. 23%.

vuosi	syntyneitä	A	B	C	D	E	yht.	tutkittu	A	B	C	D	E
2009	56	9	13	6	2	0	30	54 %	30 %	43 %	20 %	7 %	0 %
2010	24	3	2	3	2	0	10	42 %	30 %	20 %	30 %	20 %	0 %
2011	67	14	15	8	2	0	39	58 %	36 %	38 %	21 %	5 %	0 %
2012	37	7	7	8	0	0	22	59 %	32 %	32 %	36 %	0 %	0 %
2013	44	6	12	4	0	0	22	50 %	27 %	55 %	18 %	0 %	0 %
2014	30	6	4	5	2	0	17	57 %	35 %	24 %	29 %	12 %	0 %
2015	20	4	6	2	0	0	12	60 %	33 %	50 %	17 %	0 %	0 %
2016	28	3	7	4	0	0	14	50 %	21 %	50 %	29 %	0 %	0 %
2017	25	8	4	3	0	0	15	60 %	53 %	27 %	20 %	0 %	0 %
2018	23	3	8	5	1	0	17	74 %	18 %	47 %	29 %	6 %	0 %

2019	63	20	21	3	0	0	44	70 %	45 %	48 %	0 %	0 %	0 %
2020	45	14	8	5	0	0	27	60 %	52 %	30 %	19 %	0 %	0 %
2021	26	5	7	4	0	0	16	62 %	31 %	44 %	25 %	0 %	0 %
2022	43	9	2	0	1	0	12	28 %	75 %	17 %	0 %	8 %	0 %
2023	68	3	4	1	0	0	8	12 %	38 %	50 %	12 %	0 %	0 %
yhteensä	599	114	120	61	10	0	305	51 %	37 %	39 %	20 %	3 %	0 %

Taulukko 32. Pitkäkarvaisen muunnoksen lonkkanivelen kasvuhäiriöt, lukumäärät ja prosenttiosuudet koirien syntymävuosittain.

(Lähde: Koiranet)

4.3.2.2 Kyynärnivelen kasvuhäiriö

Kyynärnivelen kasvuhäiriö (engl. elbow dysplasia, ED) on yleisin isojen ja jättikokoisten koirien etujalan nivelkivun ja ontumisen aiheuttaja. Kyynärnivelen kasvuhäiriön eri muotoja ovat varisliäkkeen (processus coronoideus) sisemmän osan fragmentoituminen, olkaluun nivelnastan (condylus humeralis) sisemmän osan osteokondroosi ja kiinnittymätön kyynärpään uloke (processus anconaeus). Kyynärnivelen inkongruenssia (nivelpintojen epäyhdenmukaisuutta) pidetään tärkeänä syynä kaikkiin edellä mainittuihin kasvuhäiriöihin ja myös se lasketaan kyynärnivelen kasvuhäiriöksi.

Kyynärnivelen kasvuhäiriön periytymisen mekanismit ovat epäselvät. Periytyminen on kvantitatiivista eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Yksi näistä geeneistä saattaa olla ns. suurivaikutteinen geeni.

Kasvuhäiriön tyyppi vaihtelee eri roduilla, mikä viittaa siihen, että aiheuttajina ovat eri geenit.

Kyynärnivelen kasvuhäiriö on yleisempää uroksilla todennäköisesti urosten suuremman painon ja mahdollisesti myös hormonaalisten tekijöiden takia. Nykykäsityksen mukaan perinnöllisillä tekijöillä on suurin osuus kyynärnivelen kasvuhäiriön synnyssä, mutta ympäristötekijöillä on osuutensa sen ilmenemisessä. Toisin sanoen optimaalisella ruokinnalla voidaan mahdollisesti estää kasvuhäiriön kehittyminen yksilöllä, jolla on siihen perinnöllinen taipumus.

Kaikissa kyynärnivelen kasvuhäiriöissä oireet alkavat keskimäärin 4–7 kuukauden iässä. Tyypillinen oire on ontuminen, joka voi pahentua rasituksessa tai olla voimakkainta levon jälkeen. Ontuminen voi olla jatkuvaa tai ajoittaista. Omistajan voi olla vaikea havaita koiran ontumista, jos kasvuhäiriö on molemminpuolinen. Toisinaan kasvuhäiriö on molemmissa kyynärnivelistä, vaikka koira ontuu vain toista jalkaa. Usein oireet huomataan vasta aikuisiällä ja silloin oireet johtuvat sekundaarisesta nivelrikosta. Kiinnittymätön kyynärpään uloke ei välttämättä oireile nuorella koiralla ja se voi olla röntgenkuvauksen sivulöydös.

Kasvuhäiriöiden ja niiden erilaisten kirurgisten hoitojen tehosta ja pitkäaikaisennusteesta ei ole olemassa kattavia tutkimuksia. Leikkaushoidon hyöty on epävarma, jos nivelessä on jo selvät nivelrikon merkit. Kaikkien kyynärnivelen kasvuhäiriöiden seurauksena on ainakin hoitamattomana nivelrikko. Leikattuunkin jalkaan kehittyy yleensä aina jonkin asteinen nivelrikko, mutta sen määrä voi olla vähäisempää ja se voi kehittyä myöhemmin kuin ilman leikkausta hoidetussa nivelessä. Kyynärnivelen nivelrikko invalidisoi koira yleensä pahemmin kuin esim. lonkkien nivelrikko, koska koiran painosta noin 60 % on etuosalla. Nivelrikon hoidossa tärkeitä ovat painon pudotus, liikunnan rajoitus ja tarvittaessa käytetään myös tulehduskipulääkkeitä. Lisäksi voidaan käyttää nivelnesteen koostumusta parantavia lääkkeitä ja ravintolisiä.

Pohjoismaissa kyynärnivelkuvien arviointi perustuu sekundaarisiin nivelrikon merkkeihin. On huomattava, että jo 1. asteen muutos tarkoittaa sitä, että koiralla on kyynärnivelen kasvuhäiriö ja siitä johtuvia nivelrikkomuutoksia. Ruotsissa kyynärnivelen kasvuhäiriö on vähentynyt roduissa, joissa kyynärniveliä kuvataan. Tämä johtuu todennäköisesti siitä, että siellä käytetään näissä roduissa jalostukseen vain vähän muita kuin kyynärniveliä suhteen terveitä koiria. Jalostusarvoindeksit (BLUP-indeksit) tehostavat jalostusvalintaa. Indeksissä otetaan huomioon koiran oman tuloksen lisäksi sen kaikkien tutkittujen sukulaisten taso ja poistetaan röntgentuloksiin vaikuttavien ympäristötekijöiden vaikutusta. Jalostusindeksejä lasketaan jo useille roduille sekä lonkka- että kyynärnivelistä. Indeksien laskemisen edellytyksenä on riittävä määrä kuvattuja koiria. (Lähde: ELL Anu Lappalainen)

0	Ei muutoksia.
1 lievät muutokset	Yleensä pienet artroosimuutokset ensiksi sulkijalisäkkeen yläpinnassa (2 mm vahvuuteen saakka).
2 kohtalaiset muutokset	Ed. mainittuja muutoksia 5 mm saakka ja/tai muutoksia värttinäluun nivelosassa, koronoidi lisäkkeessä ja/tai lievää epämuodostusta.
3 voimakkaat muutokset	Edellistä ylittävät rappeutumismuutokset; voimakas nivelten epämuodostus.

Taulukko 33. Kyynärnivelen arvosteluasteikko.

Kyynärnivelen kasvuhäiriö karkeakarvaisilla

Karkeakarvaisella muunnoksella Suomessa on vain yksi koira, jolla on muutoksia kyynärpäissä.

vuosi	syntyneitä	0	2	tutkittu	0	2
2009	13	12	0	92 %	100 %	0 %
2010	8	6	0	75 %	100 %	0 %
2011	2	2	0	100 %	100 %	0 %
2012	14	13	0	93 %	100 %	0 %
2013	9	3	0	33 %	100 %	0 %
2014	2	2	0	100 %	100 %	0 %
2015	17	15	1	94 %	94 %	6 %
2016	3	3	0	100 %	100 %	0 %
2017	27	24	0	89 %	100 %	0 %
2018	11	3	0	27 %	100 %	0 %
2019	15	12	0	80 %	100 %	0 %
2020	3	2	0	67 %	100 %	0 %
2021	29	23	0	79 %	100 %	0 %
2022	22	9	0	41 %	100 %	0 %
2023	7	0	0	0 %	100 %	0 %
yhteensä	182	129	1	71 %	99 %	1 %

Taulukko 34. Karkeakarvaisen muunnoksen kyynärniveltilasto (Lähde: KoiraNet)

Kyynärnivelen kasvuhäiriö lyhytkarvaisilla

Lyhytkarvaisella muunnoksella on raportoitu muutamia koiria, joilla on ollut muutoksia kyynärpäissä. Muutosten määrä suhteessa kuvattujen koirien määrään on vähäinen ja terveiden osuus on pysynyt samana kuin 2005 - 2019 tutkituissa (97%).

vuosi	syntyneitä	0	1	2	3	tutkittu	0	1	2	3
2009	9	2	0	0	0	22 %	100 %	0 %	0 %	0 %
2010	53	37	0	0	0	70 %	100 %	0 %	0 %	0 %
2011	47	29	0	0	0	62 %	100 %	0 %	0 %	0 %
2012	50	31	1	0	0	64 %	97 %	3 %	0 %	0 %
2013	48	31	0	0	1	67 %	97 %	0 %	0 %	3 %
2014	31	23	3	0	0	84 %	88 %	12 %	0 %	0 %
2015	39	26	1	0	0	69 %	96 %	4 %	0 %	0 %
2016	23	12	1	0	0	57 %	92 %	8 %	0 %	0 %
2017	40	31	2	1	0	85 %	91 %	6 %	3 %	0 %
2018	60	43	0	0	0	72 %	100 %	0 %	0 %	0 %
2019	63	52	0	0	1	84 %	98 %	0 %	0 %	2 %
2020	43	31	1	0	0	74 %	97 %	3 %	0 %	0 %
2021	36	26	0	0	0	72 %	100 %	0 %	0 %	0 %
2022	60	28	1	0	0	48 %	97 %	3 %	0 %	0 %
2023	52	22	2	0	0	46 %	92 %	8 %	0 %	0 %
yhhteensä	654	242	12	1	2	67 %	97 %	3 %	0 %	0 %

Taulukko 35. Lyhytkarvaisen muunnoksen kyynärniveltilasto (Lähde: KoiraNet)

Kyynärnivelen kasvuhäiriö pitkäkarvaisilla

Pitkäkarvaisilla kyynärnivelten tutkimusprosentti on alhaisempi kuin muilla muunnoksilla. Kyynärnivelen kasvuhäiriöitä esiintyy erittäin vähän. 2009–2023 syntyneistä kuudella on todettu muutoksia kyynärissä, kahdella 1. asteen muutokset ja neljällä 2. asteen muutokset. Tilanne on erittäin hyvä, mutta on hyvä huomioida, että aiemmassa JTO:ssa vastaava luku kaudelta 2005-2019 oli 4.

vuosi	syntyneitä	0	1	2	tutkittu	0	1	2
2009	56	29	0	0	52 %	100 %	0 %	0 %
2010	24	10	0	0	42 %	100 %	0 %	0 %
2011	67	39	0	0	58 %	100 %	0 %	0 %
2012	37	21	0	1	59 %	95 %	0 %	5 %
2013	44	21	0	1	50 %	95 %	0 %	5 %
2014	30	17	0	0	57 %	100 %	0 %	0 %
2015	20	12	0	0	60 %	100 %	0 %	0 %

2016	28	13	1	0	50 %	93 %	7 %	0 %
2017	25	14	1	0	60 %	93 %	7 %	0 %
2018	23	17	0	0	74 %	100 %	0 %	0 %
2019	63	43	0	1	70 %	100 %	0 %	2 %
2020	45	26	0	1	60 %	98 %	0 %	4 %
2021	26	16	0	0	62 %	96 %	0 %	0 %
2022	43	12	0	0	28 %	100 %	0 %	0 %
2023	68	9	0	0	13 %	100 %	0 %	0 %
yhteensä	599	299	2	4	46 %	98 %	1 %	1 %

Taulukko 36. Pitkäkarvaisen muunnoksen kyynärniveltilasto (Lähde: KoiraNet)

4.3.2.3 Olkanivelen kasvuhäiriö

Osteokondroosi (OC) on kasvuhäiriö, jossa ruston alainen luutuminen epäonnistuu, ja tämä aiheuttaa kyseiseen kohtaan rustovaurion. Joskus epäonnistunut luutuminen johtaa luukystan muodostumiseen (koiralla harvinaisempaa) ja tulehdusreaktioon nivelessä. Osteocondrosis dissecans (OCD) on tila, jossa irronnut rustopala havaitaan esimerkiksi röntgenkuvasta tai tähystyksessä. Osteokondroosi on koirilla yleisintä olkanivelessä, mutta se voi esiintyä melkein missä nivelessä tahansa, kuten kinner-, polvi- ja kyynärnivelleissä, ja lisäksi selkänikamassa. Olkanivelen osteokondroosimuutos sijaitsee olkaluunpään takaosassa.

Koiralla voi olla osteokondroosimuutoksia yhdessä tai useammassa nivelessä, mutta kaikki muutokset eivät aiheuta koiralle oireita. Osteokondroosi voi esiintyä myös yhtä aikaa kyynär- ja lonkkanivelen kasvuhäiriön kanssa.

Osteokondroosin oireena on yleensä epämääräinen ontuma 3–9 kuukauden iässä, tai ainakin ennen vuoden ikää. Välillä ontumaa voi olla vaikea huomata, etenkin jos se on lievä tai molemmissa jaloissa. Jotkut koirat alkavat oireilla vasta aikuisiässä. Lievä olkanivelen osteokondroosi on usein oireeton. Röntgenkuvissa osteokondroosi näkyy röntgenharvana kuoppana tai tasaantumana, jonka alla luun tiiviys on yleensä paikallisesti lisääntynyt.

Olkanivelen osteokondroosin hoito suunnitellaan yksilöllisesti. Hoitosuunnitelmaan vaikuttavat mm. koiran koko, oireiden vakavuus ja oireiden alkamisikä. Oireettomille tai lieväoireisille kevytrakenteisille koirille voi sopia konservatiivinen hoito – painonhallinta ja rajoitettu liikunta ja lääkkeellinen hoito, kun taas varsinkin raskarakenteisemmille koirille kirurginen hoito on erittäin suositeltavaa. Vanhemmilla koirilla nivelrikkoa hoidetaan konservatiivisesti.

Nuorena 4–5kk iässä alkaneet oireet ja vakavat muutokset oireiden alkaessa ja koiran suuri koko huonontavat ennustetta. Varhainen havaitseminen ja hoito antaa yleensä paremman ennusteen ja hidastaa nivelrikon kehittymistä. Pahimmassa tapauksessa kehittyy vakava nivelrikko ja/tai haisijänteen tulehdus. Luussa oleva osteokondroosimuutos voi parantua, pysyä ennallaan tai johtaa rustopalan irtoamiseen (OCD). Parantuneet tai ennallaan pysyneet osteokondroosimuutokset voivat johtaa lieviin nivelrikkomuutoksiin, kun taas OCD johtaa usein selviin nivelrikkomuutoksiin. Nivelen sisällä oleva irronnut rustopala ja/tai

nivelnesteen kontakti luun pintaan aiheuttaa yleensä steriilin tulehdusreaktion (= lämmin, turvonnut, kipeä nivel). Sekä OC että OCD ovat saman sairauden eri ilmenemismuotoja.

Osteokondroosi on monigeeninen perinnöllinen sairaus, jonka puhkeamiseen vaikuttaa geenien lisäksi monia tekijöitä (nopea kasvu, liiallinen ruokinta ja ylipaino, fyysinen trauma, verenkiertohäiriö ja hormonaaliset tekijät), jotka eivät kuitenkaan koskaan yksinään aiheuta osteokondroosia. Ruokinnalla ja pennun mahdollisella ylipainolla on merkitystä kliinisen sairauden kehityksessä. Osteokondroosille on esitetty periytymisasteita välillä 0,25–0,40, joten systemaattisilla jalostusvalinnoilla voidaan vähentää sen esiintymistä rodussa. Koiraa, jolla on todettu osteokondroosi missä nivelessä tahansa, ei tule käyttää jalostukseen. On myös muistettava, että oireeton koira voi periä osteokondroosia aiheuttavia geenejä jälkeläisilleen, joten koko suku on otettava huomioon jalostusyhdistelmiä suunniteltaessa.

Lähde: Suomen Kennelliitto, Vilma Reunanen, Pieneläinsairauksien erikoiseläinlääkäri

Arvosteluasteikko

OC EI TODETTU	Olkaluun pään takareuna on muodoltaan pyöreä ja pinnaltaan tasainen
OC TODETTU	Olkaluun pään takapinnassa näkyy tasaantuma tai röntgenharva alue
OC TULKINNANVARAINEN	Hyvin lievät tai epätyypilliset muutokset.
OC OPEROITU	Operoitu

Taulukko 37. Olkanivelen osteokondroosin arvostelutaulukko (Lähde: Kennelliitto)

Noin 200 hollanninpaimenkoiran olkanivelet on tutkittu vuoden 2021 jälkeen. Selvästi suurin osa koirista on terveitä mutta jokaisessa muunnoksesta on löytynyt myös todettuja tapauksia.

	EI TODETTU	TODETTU	TULKINNANVARAINEN	OPEROITU	KAIKKI
Karkeakarvaiset	23	1	2		26
	88%	4%	8%		
Lyhytkarvaiset	101	2	4	1	108
	93%	2%	4%	1%	
Pitkäkarvaiset	59	4	1		64
	92%	6%	2%		

Taulukko 38. Hollanninpaimenkoirien olkanivelen osteokondroosi tilasto (Lähde: rotujärjestömateriaalit)

4.3.2.4 Selkämuutokset

Spondyloosi

Spondylosis deformans eli spondyloosi on selkärangan rappeumasairaus, jossa selkänikamien rajoille muodostuu luupiikkejä ja/tai -siltoja. Spondyloosia kehittyy usein normaalistikin ikääntymisen myötä. Spondyloosi on todettu perinnölliseksi sairaudeksi mm. bokseilla (perinnöllisyys 0,42–0,62), joten sitä voidaan vastustaa jalostusvalinnoilla. (Lähde: ELT Anu Lappalainen)

Silloittumat ovat yleisimpiä rintarangan loppuosassa ja lannerangan sekä ristiselän alueella, joten rinta- ja lannerangasta otetut sivukuvat ovat riittäviä kartoituskuvaamisessa. Spondyloosin suositeltava kuvausikä on 2 vuotta, jolloin ikääntymismuutoksia ei vielä ole, mutta perinnölliset muutokset ovat ehtineet

muodostua. Vanhalle koiralle sallitaan hieman enemmän muutoksia kuin saman lausunnon saavalle nuorelle koiralle, mutta eri-ikäisten koirien lausuntoja on vaikea verrata suoraan, koska ikääntymismuutosten osuutta on hankalaa arvioida. Kuitenkin kannattaa muistaa, että spondyloosi on etenevä sairaus, joten puhdas selkä tai vain lievät muutokset vanhemmalla koiralla on jalostuksellisesti erittäin merkittävä löydös.

Spondyloosia pidettiin pitkään koiralle merkityksettömänä oireettomana ikääntymismuutoksena. On kuitenkin havaittu, että selkärankaan muodostuneet luupiikit ja silloittumat voivat aiheuttaa koiralle vaihtelevanasteisia oireita kuten jäykkyyttä, ontumista, epämääräisiä selkäkipuja ja hyppäämishaluttomuutta. Kehittymässä olevat luupiikit voivat murtua tai hangata toisiaan aiheuttaen tulehduskipua alueella – toisinaan paikalliset oireet helpottavat, kun luutumisen etenee täydeksi sillaksi. Ventraalinen eli nikamien alapuolelle muodostuva siltamuodostus jäykistää selkää rasittaen viereisiä nikamavälejä. Harvinaisempi lateraalinen eli nikamien sivuille muodostuva spondyloosi voi painaa hermojuuria ja aiheuttaa koiralle rajujakin oireita, kuten virtsan ja ulosteen pidätyskyvyttömyyttä tai halvausoireita. Tällaisen tilanteen diagnosointi vaatii useimmiten röntgenkuvauksen lisäksi tietokonetomografia (CT) tai magneetti (MRI) tutkimuksen. Spondyloosia sairastavien koirien oireilu vaihtelee voimakkaasti yksilöittäin ja jopa vaikeaa spondyloosia sairastava koira voi olla täysin oireeton, joten kartoituskuvaaminen on jalostuksellisesti tärkeää.

Spondyloosin periytymismekanismeja ei tarkkaan tiedetä, joten voidaan noudattaa yleistä vastaavanlaisten sairauksien jalostuksesta annettua suositusta: käytettäessä spondyloosia sairastavaa koiraa pyritään etsimään sille partneri, joka on spondyloosivapaa (SP0) tai jolla on vain lieviä muutoksia. Nuoren, keskivaikeaa (SP3) spondyloosia sairastavan koiran jalostuskäyttöä tulee harkita tarkkaan ja vaikeaa (SP4) spondyloosia sairastavat yksilöt tulee sulkea pois jalostuksesta. Sukua tulee katsoa laajemminkin eli myös vanhempien ja pentuesisarusten lausunnot kannattaa huomioida koiran perimän ja ilmiäisvaikutuksen arvioimiseksi.

On tärkeää muistaa, että selkänikamissa voi olla paljon muitakin sairauksia kuin spondyloosi, joten spondyloosipuhdas (SP0) selkä ei aina ole sama kuin terve selkä. Välimuotoiset nikamat erityisesti lannerangan lopun ja ristiselän välissä (L7–S) ovat melko yleisiä ja altistavat ristiselän kivuille tai toimintahäiriöille usein jopa enemmän kuin spondyloosi. Välimuotoiset nikamat mainitaan spondyloosilausunnon huomioissa, jos ne tulevat selkeästi esiin sivukuvassa. (Lähde: ELT Anu Lappalainen)

Arvostelussa käytettävä asteikko (1.6.2013 alkaen):

SP0, puhdas	Ei muutoksia
SP1, lievä	Todetaan < 3 mm piikkejä korkeintaan 4 nikamavälissä tai > 3 mm piikkejä korkeintaan 3 nikamavälissä tai saareke korkeintaan 2 nikamavälissä.
SP2, selkeä	Todetaan silloittuma (täysi tai vajaa) korkeintaan 2 nikamavälissä ja/tai suuria saarekkeita korkeintaan 2 nikamavälissä.
SP3, keskivaikea	Todetaan silloittumia (täysiä tai vajaita) ja/tai suuria saarekkeita 3–7 nikamavälissä.
SP4, vaikea	Edellisiä vakavammat muutokset.

Taulukko 39. Selän spondyloosin arvosteluasteikko.

Lausunnossa otetaan huomioon kaikki rintanikamat (1–13) sekä lannenikamat (1–7) ja ristiluu.

Tätä asteikkoa noudatetaan koiran 5 ikävuoteen saakka. Tämän jälkeen arvostelussa otetaan huomioon koiran ikä siten, että 5–7 vuotiaalla koiralla jätetään huomioimatta yksi silloittuma ja 8-vuotiaalla tai vanhemmalla koiralla jätetään huomioimatta kaksi silloittumaa. Kuitenkin jos vanhallakin koiralla on silloittumaa, ei se voi saada SP0 lausuntoa. (Lähde: ELT Anu Saikku-Bäckström)

Lyhytkarvaisten hollanninpaimenkoirien selkiä on kuvattu Suomessa jo muunnoksen alkuvaiheista lähtien. Lyhytkarvaisen muunnoksen selissä on todettu sekä spondyloosi että ristiluunalueen röntgenologisia muutoksia. Muunnoksessa on silloin tällöin havaittu klinisiä selkävaivoja jo suhteellisen nuorilla koirilla. Ongelman on kuitenkin muodostanut jalostuskoirien suhteellisen nuori ikä kuvaushetkellä, jolloin ne ovat saaneet ”terveen lausunnon” sen hetkisen tilanteen mukaan. Uusintakuvausta vanhemmalla iällä ei ole tehty laajemmassa mittakaavassa. Myös kuvaavien eläinlääkäreiden antamat epäviralliset lausunnot koettiin epäyhtenäisiksi. Kennelliiton aloitettua vuonna 2013 selkäkuvien arvioinnin ja tulosten keräämisen jalostustietokantaan, otettiin virallinen spondyloosilausunto osaksi lyhytkarvaisen hollanninpaimenkoiran jalostussuosituksia vuonna 2014. Vuodesta 2021 spondyloositutkimus on ollut kaikkien muunnosten jalostussuosituksissa sekä osana mahdollista tulevaa PEVISAA. Ulkomailla koiria ei kaikissa maissa tutkita yhtä perusteellisesti mitä Suomessa, joten tämä tulee ottaa huomioon ulkomaalaisia jalostuskoiria hankittaessa.

LYHYTKARVAISET							
vuosi	syntyneitä	0	1	2	3	tutkittu	terve
2010	53	16	0	0	1	32%	94%
2011	47	14	0	0	0	30%	100%
2012	50	17	2	0	0	38%	89%
2013	48	28	2	0	0	62%	93%
2014	31	18	1	2	0	68%	86%
2015	39	24	1	1	0	67%	92%
2016	23	11	0	0	0	48%	100%
2017	40	25	3	1	1	75%	83%
2018	60	32	2	2	0	60%	89%
2019	63	43	0	0	0	68%	100%
2020	43	20	3	0	0	53%	87%
2021	36	18	0	0	0	50%	100%
yhteensä	533	266	14	6	2	54%	92%
KARKEAKARVAISET							
vuosi	syntyneitä	0	1	2	3	tutkittu	terve
2010	8	3	0	1	0	50%	75%
2011	2	1	0	0	0	50%	100%
2012	14	4	0	1	0	36%	80%
2013	9	2	0	0	0	22%	100%
2014	2	2	0	0	0	100%	100%
2015	17	13	1	0	0	82%	93%
2016	3	1	0	1	0	67%	50%

2017	27	19	0	0	0	70%	100%
2018	11	4	0	0	0	36%	100%
2019	15	10	1	1	0	80%	83%
2020	3	1	0	0	0	33%	100%
2021	29	21	0	0	0	72%	100%
yhteensä	140	81	2	4	0	62%	93%
PITKÄKARVAISET							
vuosi	syntyneitä	0	1	2	3	tutkittu	terve
2010	24	1	0	0	0	4%	100%
2011	67	12	0	0	1	19%	92%
2012	37	9	0	0	0	24%	100%
2013	44	10	0	0	0	23%	100%
2014	30	13	1	3	0	57%	76%
2015	20	11	0	0	0	55%	100%
2016	28	7	0	0	0	25%	100%
2017	25	10	0	0	0	40%	100%
2018	23	14	0	0	0	61%	100%
2019	63	30	0	0	0	48%	100%
2020	45	18	1	0	0	42%	95%
2021	26	10	0	1	0	42%	91%
yhteensä	432	145	2	4	1	35%	95%

Taulukko 39: Hollanninpaimenkoirien spondyloositalasto 2010-2021 (Lähde: KoiraNet)

Vuosina 2010-2021 syntyneistä lyhytkarvaisista hollanninpaimenkoirista on spondyloosin osalta virallisesti tutkittu 54% %. Vastaava luku karkeakarvaisissa on 62 % ja pitkäkarvaisissa 35 %. Vaatimus virallisesta spondyloosilausunnosta tuli lyhytkarvaisten jalostussuositukseen vuonna 2014 ja 2013-2021 syntyneistä lyhytkarvaisista onkin tutkittu reilusti yli puolet (62%). Virallisten spondyloosilausuntojen valossa lyhytkarvaisista 92 % on sen osalta terveitä. Karkeakarvaisista terveitä oli 93 % ja pitkäkarvaisista 95 %. Lyhytkarvaisten selkäongelmista kuitenkin kertoo se, että selkäsairaus on yksi yleisimmistä lyhytkarvaisten KoiraNetiin merkatuista kuolinsyistä. Näiden selkäongelmien vuoksi lopetettujen koirien keski-ikä on ollut 8 v 1 kk, joten mahdollisesti nuoremmalla iällä tehdyt spondyloositutkimukset eivät suoraviivaisesti ennusta spondyloosin kehittymistä vanhempana. Kennelliiton terveystutkimuksessa kysymykseen tuki- ja liikuntaelinsairauksista eniten on raportoitu juuri oireilevasta spondyloosista.

Kaikki muunnokset näyttäisivät olevan tulosten valossa lähes samalla viivalla spondyloosin suhteen. Pyritään lisäämään erityisesti pitkäkarvaisten selkien tutkimista.

Välimuotoinen lanne-ristinikama

Välimuotoinen lanne-ristinikama (lumbosacral transitional vertebra, LTV) on yleinen synnynnäinen ja perinnöllinen nikamaepämuodostuma, jonka tarkkaa periytymismekanismia ei tunneta. LTV:llä tarkoitetaan nikamaa, jossa on sekä lanne- että ristinikaman piirteitä. Välimuotoinen nikama voi olla viimeinen lannenikama (L7), jolloin puhutaan sakralisaatiosta tai ensimmäinen ristiluun nikama (S1), jolloin puhutaan lumbalisaatiosta. Muutos voi olla symmetrinen eli samanlainen oikealla ja vasemmalla puolella tai epäsymmetrinen, jolloin selällään otetussa röntgenkuvassa nähdään puoliero. Diagnoosi tehdään usein

lonkkakuvasta, josta voidaan nähdä koiran ristiluun ja lanne-ristiluuliitos yhdestä suunnasta ("ylhäältäpäin"). Joillain koirilla lannenikamien lukumäärä on poikkeava, normaalin 7 nikaman sijaan näillä koirilla on 8 (L8) tai 6 (L6) lannenikamaa. L8 eli lumbarisaatio tarkoittaa, että ristiluun 1. nikama on muodoltaan lannenikama ja L6 sakralisaatio tarkoittaa, että 7. lannenikama on muodoltaan ristinikama. Tämä on yksi LTV:n muoto ja sen toteamiseen tarvitaan sekä rinta- ja lannerangan sivusuunnassa otetut röntgenkuvat. Lannerankakuvassa tulee näkyä koko ristiluun alue.

LTV:tä esiintyy useilla koiraroduilla, ja ainakin saksanpaimenkoirilla sen yhteydestä selkävaivoihin on tutkimustietoa. LTV altistaa lanne-ristiluuliitosalueen varhaiselle rappeutumiselle, minkä seurauksia voivat olla takaselän kivut ja pahimmassa tapauksessa takajalkojen halvausoireet. Hoitona käytetään lepoa ja kipulääkkeitä ja vakavimmissa tapauksissa leikkaushoitoa. Kotikoirina sairastuneet koirat pärjäävät usein melko hyvin, mutta ennuste paluusta harrastus- tai työkoiraksi on epävarma. (Lähde: ELT Anu Lappalainen)

LTV:stä voi saada lausunnon 12 kuukautta täyttänyt koira. Arvostelussa käytetty asteikko:

LTV0	Ei muutoksia
LTV1	Jakautunut ristiluun keskiharjanne (S1-S2) tai muu lievästi normaalista poikkeava rakenne (määritelmä 1.1.2015 alkaen)
LTV2	Symmetrinen välimuotoinen lanne-ristinikama
LTV3	Epäsymmetrinen lanne-ristinikama
LTV4	6 tai 8 lannenikamaa

Taulukko 40: LTV:n arvosteluasteikko

	LTV0	LTV1	LTV2	LTV3	LTV4	Kaikki
Karkeakarvaiset	78	20	3	1	5	107
	72,8%	18,6%	2,8%	0,9%	4,6%	
Lyhytkarvaiset	319	34	5	12	14	384
	83%	8,8%	1,3%	3,1%	3,6%	
Pitkäkarvaiset	181	12	2	3	1	199
	90,9%	6,0%	1,0%	1,5%	0,5%	

Taulukko 41: Hollanninpaimenkoirien LTV-tilasto (Lähde: Rotujärjestömateriaali)

Hollanninpaimenkoirat ovat voineet saada virallisen LTV-lausunnon vuodesta 2013 alkaen. Vuoden 2024 loppuun mennessä LTV on lausuttu 107 karkeakarvaiselle, 384 lyhytkarvaiselle ja 73 pitkäkarvaiselle hollanninpaimenkoiralle. Näistä terveitä on ollut 73 % karkeakarvaisista, 83 % lyhytkarvaisista ja 91 % pitkäkarvaisista. Kaikilta muunnoksilta löytyy eniten LTV1 muutoksia ja satunnaisesti muita muutoksia.

LTV tutkimus kuuluu kaikilla muunnoksilla vuonna 2021 voimaan tullessiin jalostussuosituksiin ja on mukana PEVISA ohjelman ehdotuksessa.

4.3.2.5 Silmäsairaudet

Osan koirien silmäsairauksista tiedetään olevan perinnöllisiä. Tämä tieto on saatu joko pitkäaikaisten silmätarkastusten ja sukutauluanalyysien tai geenitutkimuksen ja DNA-testien avulla. Silmäsairauden oletetaan olevan perinnöllinen myös jos sitä rodun kansallisissa tai kansainvälisissä tietokannoissa esiintyy

paljon (>1 % tutkituista tai vähintään 5 yksilöä 5 vuodessa tai yli 50 sairasta yksilöä ylipäättään), jos sitä esiintyy rodussa enemmän kuin muissa roduissa, esiintyvyys rodun sisällä kaiken kaikkiaan lisääntyy tai on suurempaa sukulaiskoiraissa, muutosten ilmenemisikä ja eteneminen on samanlaista kaikilla sairastuneilla ja/tai on samankaltaista kuin samassa sairaudessa jossain toisessa rodussa.

ECVO (European College of Veterinary Ophthalmologists) antaa neuvoja silmäsairauksien merkityksellisyydestä koiralle ja jalostukselle. Jalostusvalinnoilla tulee pyrkiä estämään/vähentämään ainakin vakavien, näköä uhkaavien ja/tai kipua tai leikkaushoitoa/jatkuvaa lääkitystarvetta aiheuttavien sairauksien ilmeneminen. (Lähde: Suomen Kennelliiton silmäsairaustyöryhmä, silmätarkastuseläinlääkärit Sari Jalomäki, Elina Pietilä ja Päivi Vanhapelto)

diagnoosi	karkeakarvainen, tutkittu 69	lyhytkarvainen, tutkittu 93	pitkäkarvainen, tutkittu 90
RD, multifokaali	7	1	
PPM	2	1	
Puutteellinen kyynelkanavan aukko	1		2
ICAA kammiokulman poikkeavuus	31		
Kortikaalinen katarakta		1	
Keratiitti			4
Plasmooma		2	7
Distichiasis / Ektooppinen cilia	2	1	8
Distichiasis			7
Muu vähämerkityksellinen kaihi			1
PHTVL / PHPV		1	1
Sarveiskalvon dystrofia / degeneraatio		1	3
Nukleaarinen katarakta			1
TERVE	35	85	63
TERVEIDEN OSUUS	50%	91%	70%
TUTKIMUS % 2016 - 2023	58%	25%	28%

Taulukko 42: Hollanninpaimenkoirien silmäsairaudet (Lähde: KoiraNet)

ICAA kammiokulman poikkeavuus & glaukooma

Karkeakarvaisella muunnoksella esiintyy poikkeavaa rakennetta silmän kammiokulmissa ja ainakin Hollannissa muutamalla koiralla on sen seurauksena todettu myös glaukooma. Tietävästi Suomessa vain yksi karkeakarvainen on sairastunut glaukoomaan, mutta ongelman vakavuuden vuoksi koiria on tutkittu melko laajasti 90-luvun lopulta asti. Karkeakarvaisen muunnoksen jalostussuosituksissa on ehto silmien gonioskopiatutkimuksen suorittamisesta.

Glaukooma eli silmänpainetauti on monella rodulla perinnölliseksi oletettu silmänsairaus. Perinnöllistä (primaaria) glaukoomaa sairastavalla koiralla silmän sarveiskalvon ja värikalvon kulmaus (nk. kammiokulma) on rakenteeltaan usein poikkeava. Kammiokulmassa sijaitseva kampamainen rakenne eli niin kutsuttu pektinaattiligamentti on poikkeava ja/tai kammiokulma on madaltunut. Rakenteen poikkeama voi kehittyä iän myötä. Silmän sisällä tuotettu neste ei poistu poikkeavan kammiokulman kautta normaalisti ja silmänpaine nousee. Tila on kivulias, lääkitykseen usein heikosti vastaava ja johtaa usein sokeuteen.

Kammiokulman tähystyksessä eli gonioskopiassa arvioidaan kammiokulman rakennetta. Gonioskopia voidaan tehdä osana virallista silmätarkastusta tai erillisenä lisätutkimuksena. ECVO:n ohjeistuksen mukaisesti vain virallisen silmätarkastuksen yhteydessä tehdyn gonioskopiatutkimuksen tulos tallennetaan virallisena.

Löydösten arvostelua on selvennetty aiempaan verrattuna. Aiemmin käytetty nimike PLD eli pektinaattiligamenttidysplasia on nykyään ICAA eli 'kammiokulman epänormaali rakenne' (ICAA = iridocorneal angle abnormality). Silmätarkastuseläinlääkäri ottaa virallisessa gonioskopiatutkimuksessa kantaa siihen, onko kammiokulman rakenne normaali (tulos: 'terve') vai onko kammiokulma rakenteeltaan ja/tai leveydeltään epänormaali (tulos: 'todettu').

Aiemmin otettiin kantaa ainoastaan kammiokulman pektinaattiligamentin rakenteeseen (ligamentin epänormaaleja löydöksiä ovat 'fibrae latae', 'lamina' ja 'occlusio'). Nykyään otetaan kantaa lisäksi kammiokulman leveyteen (ICA iridocorneal angle width). Mikäli kammiokulman leveys on poikkeava, merkitään sen leveys (ahdas tai sulkeutunut). Kaventunut kammiokulma liittyy olennaisesti riskiin sairastua glaukoomaan.

Jos silmätarkastuseläinlääkäri toteaa silmätarkastuskaavakkeessa tulososiossa kammiokulman epänormaalin rakenteen, hän ottaa vielä kantaa siihen, onko tulos sairauden suhteen lievä, kohtalainen vai vakava. Gonioskopiatulos on siis nykyään kokonaisvaltaisempi ja informoivampi.

Jos koiran silmätarkastustuloksena on 'todettu', laitetaan kuvaileviin kommentteihin: "Silmäsairaus no. 8", sekä lisätään sairauden vakavuusaste: lievä, kohtalainen tai vakava.

Tutkija kirjaa gonioskopiatulokset löydösten (pektinaattiligamentin ja kammiokulman leveyden mahdolliset poikkeamat) mukaan seuraavasti:

Pektinaattiligamentin poikkeama (PLA):

FL (fibrae latae) 0-50 %: TERVE

FL > 50 % ja / tai LA (laminae) < 25% : TODETTU aste LIEVÄ

LA 25-50%: TODETTU, aste KOHTALAINEN

LA > 50 %: TODETTU, aste VAKAVA

Kammiokulma (ICA):

- ahdas: TODETTU, aste KOHTALAINEN

- sulkeutunut: TODETTU, aste VAKAVA

Mikäli kammiokulma on avoin (normaali,) siihen ei oteta erikseen kantaa. Vakavin löydöksistä määrää kirjattavan gonioskopiatuloksen.

Esimerkiksi, jos koiralla on alle 50% fibrae latae -muutoksia, mutta kammiokulma on ahdas, tulos ICAA on TODETTU, aste KOHTALAINEN. Jos koiralla on yli 50% fibrae latae-muutoksia mutta kammiokulma on avoin, tulos ICAA on TODETTU, aste LIEVÄ.

Aiemmat niin kutsutut avoimet PLD eli pektinaattiligamenttidysplasia -tulokset voidaan luokitella nykyohjeistuksen mukaan terveiksi. Jatkossa koiran omistaja ja kasvattaja saa tulos -osiosta tarvitsemansa tiedon koiran kammiokulman tilasta. Vanhaa kaavaketta käytettäessä kommenttiosista löytyy todetun sairauden vakavuusaste. Kammiokulman tila kehittyy iän myötä. ECVO suosittelee gonioskopiatutkimuksen tekoa 1,4 ja 7 vuotiaana (3 vuoden välein). (Lähde: Suomen Kennelliiton silmänsairausryhmä, silmätarkastuseläinlääkäri Sari Jalomäki)

Verkkokalvon kehityshäiriö (RD)

Verkkokalvon kehityshäiriöstä (RD) on diagnosoitu karkeakarvaisilla hollanninpaimenkoirilla.

Verkkokalvon kehityshäiriö (retinal dysplasia, RD) jaetaan kolmeen muotoon. Lievimässä, multifokaalissa RD:ssä (mRD) muutokset ovat pieniä, yksittäisiä tai lukuisia poimuja verkkokalvolla. Muutokset pysyvät yleensä ennallaan ja niiden merkitys koiralle on hyvin vähäinen. mRD -koiria voi käyttää jalostukseen terveen kumppanin kanssa.

Eri muodoilla (mRD, gRD ja tRD) ei toistaiseksi ole todistettu olevan geneettistä yhteyttä. (Lähde: Suomen Kennelliiton silmänsairausryhmä, silmätarkastuseläinlääkärit Sari Jalomäki, Elina Pietilä ja Päivi Vanhapelto)

Ylimääräiset ripset

Pitkäkarvaisilla hollanninpaimenkoirilla yleisin silmänsairaus on ylimääräiset ripset.

Ylimääräisten ripsien (distichiasis ja ektooppinen cilia) karvatuppi sijaitsee luomirauhasessa tai sen vieressä. Distichiasiksessa, joka on näistä lievempi, karva kasvaa ulos luomen vapaasta reunasta. Oireet riippuvat karvan paksuudesta ja kasvusuunnasta. Ohuet, ulospäin suuntautuvat karvat aiheuttavat tuskin lainkaan oireita, paksummat ja silmän pintaan osuvat karvat sitä vastoin voivat aiheuttaa eriasteisia ärsytysoireita: lievää vuotamista ja räpyttelyä tai voimakkaampia kipuoireita ja jopa sarveiskalvovaurioita. Ripsiä voi irrota ja kasvaa takaisin karvan vaihtumisen yhteydessä.

Ektooppinen cilia kasvaa luomen sisäpinnan sidekalvon läpi ja aiheuttaa lähes aina voimakkaat kipuoireet (siristys, hankaaminen ja vetistys) ja sarveiskalvovaurioita.

Hoitona on tarvittaessa ripsien nyppiminen (ripset kasvavat takaisin) tai karvatuppien tuhoaminen joko polttamalla tai jäädyttämällä (distichiasis) tai ripsen ja karvatupen poistaminen kirurgisesti (ektooppinen cilia). Ylimääräisten ripsien merkitys koiralle on usein melko vähäinen, jolloin koiria voi käyttää jalostukseen, mutta mieluiten terveen kumppanin kanssa. Vakavia tapauksia (ektooppinen cilia ja selkeitä oireita aiheuttavat distichiat) ei kuitenkaan pidä käyttää jalostukseen.

Vuonna 2021 ECVO uudisti silmätarkastusohjeitaan distichiasis/ektooppinen cilia -diagnoosien osalta. Distichiasis/ektooppinen cilia -diagnooseja ei enää erotella, koska kyseessä ovat saman asian eri muodot. Jalostuskäyttöä ei suositella yksilöille, joilla on ruksattu myös kohta vakava. Löydös luokitellaan vakavaksi, jos luomen reunasta kasvavia ylimääräisiä ripsiä (distichias) on paljon ja/tai havaitaan merkkejä niiden aiheuttamasta ärsytyksestä. Ektooppiset ciliat luokitellaan myös vakavaksi muutokseksi. Jalostustietojärjestelmään lausunnot tallennetaan ohjeistuksen mukaisesti eli diagnoosilla distichiasis/ektooppinen cilia ja mikäli kyse on vakavasta muodosta näkyy se jalostustietojärjestelmässä. (Lähde: Suomen Kennelliiton silmäsairausryhmä, silmätarkastuseläinlääkärit Sari Jalomäki, Elina Pietilä ja Päivi Vanhapelto).

Plasmooma ja pannus

Pannus (CSK, Chronic Superficial Keratitis) eli krooninen pinnallinen sarveiskalvontulehdus on perinnöllinen immuunivälitteinen sairaus, jossa sarveiskalvo ilman todettavaa muuta syytä etenevästi tulehtuu, johtaen jopa näkökyvyn menetykseen. Muutoksia on usein molemmissa silmissä, mutta ne voivat olla eriasteisia.

Oireina todetaan alkuun tyypillisesti sidekalvon ja sarveiskalvon korvan- ja / tai nenänpuoleisen reunan punoitusta, suonitusta ja lisääntyntä pigmentaatiota. Muutos alkaa levitä sidekalvon rajalta kohti sarveiskalvon keskustaa jopa lihamaisena uudismuodostumana. Lopulta sarveiskalvo suonittuu, pigmentoituu ja arpeutuu hoitamattomana valoa läpipäästämättömäksi tiiviiseksi. Monilla yksilöillä samanaikaisesti todetaan vilkkuluomen ja sen reunan tulehtumista, paksuuntumista ja pigmenttikatoa eli nk. plasmoomamuutoksia.

Oireiden alkamisikä ja vakavuus vaihtelee yksilöittäin. Oireet alkavat tyypillisesti 1-6 v iässä.

Pannusta hoidetaan paikallishoitovalmisteilla eli silmätippoilla / -voiteilla. Hoito on elinikäinen. UV säteily pahentaa oireita, joten silmien suojaaminen tarvittaessa aurinkolaseilla voi helpottaa oireita. Pannusdiagnoosin saanutta koiraa ei pidä käyttää jalostukseen.

(Lähde: Suomen Kennelliiton silmäsairausryhmä, silmätarkastuseläinlääkärit Sari Jalomäki, Elina Pietilä ja Päivi Vanhapelto).

Punktaatti keratiitti

Punktaatti keratiitti on sarveiskalvon pistemäinen haavauttava tulehdus. Kyseessä on immuunivälitteinen perinnöllinen krooninen sairaus mm mäyräkoiralla. Hoitona on usein elinikäinen paikallishoito (silmatipat / -voiteet).

Punktaatti keratiitti -diagnoosin saanutta koiraa ei pidä käyttää jalostukseen.

(Lähde: Suomen Kennelliiton silmäsairausryhmä, silmätarkastuseläinlääkärit Sari Jalomäki, Elina Pietilä ja Päivi Vanhapelto).

4.3.2.6 Autoimmuunisairaudet

Kaikki ihmiset ja eläimet joutuivat päivittäin tekemisiin erilaisten elimistölle vieraiden aineiden kanssa (bakteerit, virukset ym). Jotkut niistä ovat melko harmittomia, jotkut hyvin vaarallisia. Elimistö pystyy puolustautumaan näitä vieraita aineita vastaan immuunijärjestelmän avulla. Joskus immuunijärjestelmän toiminta saattaa häiriintyä ja se alkaa virheellisesti tuhota omia kudoksia.

Koirilla esiintyy monia autoimmuunisairauksia. Monet niistä esiintyvät yleisemmin joillakin tietyillä roduilla. Ihmisillä autoimmuunisairaudet ovat yleisempiä naisilla. Koirilla niitä esiintyy pääsääntöisesti melkein yhtä paljon uroksilla ja nartuilla.

Koirien autoimmuunisairauksista yleisin on kilpirauhasen vajaatoiminta (hypotyreoosi).

Autoimmuunisairaudet ovat viime aikoina lisääntyneet sekä ihmisillä, että koirilla ja tämän takia ne ovat useamman tutkimuksen kohteena. Koska jotkut autoimmuunisairaudet ovat yleisempiä tietyillä koiraroduilla, on geeniperimällä selvästi vaikutusta niiden syntyyn.

Perimän tärkeä osa on MHC, Major Histocompatibility Complex = kudosten yhteensopivuuskompleksi, koirilla sitä sanotaan myös DLA:ksi (dog leucocyte antigen). MHC on geeniryhmä, joka vastaa yksilön immuunipuolustuksesta. Sen tehtävinä on mm. omien ja vieraiden kudosten tunnistaminen ja tarvittaessa tuhoaminen. Näin ollen MHC-geenit vaikuttavat esimerkiksi yksilön immuunivasteen muodostumiseen, herkkyyteen sairastua autoimmuunisairauteen ja kudosten yhteensopivuukseen. MHC on erittäin monimuotoinen, eli siihen kuuluvat geenit ovat monessa eri muodossa ja näin pystyvät reagoimaan mahdollisimman moneen vieraaseen aineeseen. MHC-geenit periytyvät yksikkönä vanhemmilta, tällaista yksikköä sanotaan haplotyypiksi. Pentu perii toisen haplotyyppin emoltaan ja toisen isältään. Pitkän evoluution aikana MHC-geenien monimuotoisuus on pysynyt yllä luonnonvalinnan avulla. Eri koirarotujen jalostuksessa käytetty keinotekoinen valinta on heikentänyt merkittävästi MHC-geenien monimuotoisuutta, ja vielä enemmän perimän monimuotoisuutta kaventaa sisäsiitos. Sisäsiitoksen tuloksena koira voi periä samoja MHC:n osia molemmilta vanhemmilta eikä sen MHC ole enää yhtä monipuolinen. Tällaiset yksilöt sairastuvat helpommin infekti-, allergia- ja autoimmuunisairauksiin. (Lähde: Eläinsairaala Aisti)

Autoimmuunisairauksien ennaltaehkäisemisessä tärkein rooli on koirien jalostuksessa. Jalostukseen ei tulisi käyttää sairaita koiria eikä yhdistelmiä, jotka ovat tuottaneet sairaita pentuja. Sisäsiittoisuuden minimoiminen ja matador urosten käytön välttäminen auttavat lisäämään DLA-monipuolisuutta ja vähentämään jälkeläisten riskiä sairastua autoimmuunisairauksiin. (Lähde: Eläinsairaala Aisti)

Kilpirauhasen vajaatoiminta eli hypotyreoosi

Kilpirauhasen vajaatoimintaa esiintyy pitkäkarvaisissa hollanninpaimenkoirissa. Karvanmuunnoksen jalostussuositukseen on lisätty ehto kilpirauhastutkimusten tekemisestä jalostuskoirille. Sairastunutta koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Monessa koirarodussa perinnöllisenä esiintyvän kilpirauhasen vajaatoiminnan aiheuttaa autoimmuuni kilpirauhasen tulehdus eli tyreoidiitti. Myös muutamat ei-perinnöllisiksi todistetut ongelmat voivat johtaa vajaatoimintaan, esimerkiksi kilpirauhaskudoksen pahanlaatuinen kasvain tai hypofyysin erittämän tyreotropiinin (TSH) puute. Tyreoidiitti tuhoaa koiran kilpirauhaskudosta ja rauhasen toiminta häiriintyy. Muussa tapauksessa hypofyysi ei enää eritä TSH:ta, mikä johtaa samankaltaisiin ongelmiin.

Kilpirauhasen vajaatoiminta aiheuttaa koiralle monen tyyppisiä oireita, näitä ovat esimerkiksi huono ja kuiva karva, runsas karvanlähtö, hilseilevä iho, ihon pigmentoituminen, laiskuus ja haluttomuus, aggressiivisuus, uneliaisuus, lihominen tai laihtuminen, vaikka koiraa pidettäisiin niukalla tai monipuolisella ravinnolla. Vaikeissa tapauksissa koiran elimistö joutuu koville. Koiralla voidaan diagnosoida elintoimintoja vakavasti uhkaavia oireita, kuten lisääntyneet infektiot, kohonnut veren kolesteroliarvo, neurologiset häiriöt.

Kilpirauhasen vajaatoiminta todetaan ottamalla koiralta TSH ja T4 -arvot. T4 ei yksinään kerro totuutta siksikään, että T4 voi liikkua viitearvon alapuolella hormonaalista tai elimellistä syistä. TSH-arvo kertoo kilpirauhasen entsyymitoiminnasta. Jos entsyymitoiminta vilkastuu T4-arvon alentuessa, merkitsee tämä tyypillistä vajaatoimintaa.

Tällä hetkellä koirista voidaan tutkia myös veressä olevat sairauden vasta-aineet, siis perinnöllisen muunnoksen vasta-aineet TgAA-testillä. TgAA-testi ei suoraan kerro onko koira sairas, vaan antaa vinkkiä siitä onko sen kilpirauhasessa vajaatoimintaan mahdollisesti myöhemmin johtava tulehdus. Mikäli tulos on negatiivinen, on epätodennäköistä, että koira sairastuu parin seuraavan vuoden aikana, ja suurin osa sairastuvista koirista alkaa erittämään vasta-aineita viiteen ikävuoteen mennessä. Narttukoirien hormonikierto voi vaikuttaa testitulokseen, eikä TgAA-positiivisuus aina johda vajaatoimintaan.

OFA (Orthopedic Foundation For Animals) luokittelee testitulosten tulkinnan seuraavasti:

NORMAALI	T4 normaali	TSH normaali	TgAA-negatiivinen
AUTOIMMUUNI TYREOIDIITTI	T4 matala	TSH korkea	TgAA-positiivinen
PIILEVÄ AUTOIMMUUNI TYREOIDIITTI	T4 normaali	TSH korkea/normaali	TgAA-positiivinen
IDIOPAATTINEN VAJAATOIMINTA	T4 matala	TSH korkea	TgAA-negatiivinen

On tärkeää erottaa yllämainitut testit toisistaan ja ymmärtää testien erot koiraa tutkittaessa ja esimerkiksi käytettäessä koiraa jalostukseen.

Pienessä rodussa on harvoin varaa poistaa jalostuksesta kaikki taudin kantajat, mutta koiria testauttamalla saamme tietoa siitä, missä yhdistelmissä, yksilöissä ja sukulinjoissa tautia esiintyy. Mitä enemmän koiria tutkitaan se paremmin tietoa on saatavilla rodussa vallitsevasta terveystilanteesta. (Lähteet: Eläinsairaala Aisti, VetLab, A-M Vermeer, OFA)

Verisuonivaskuliitti

Verisuonivaskuliitin yleisyydestä ei ole tarkempaa tietoa, mutta muutamilla karkeakarvaisilla yksilöillä se on vuosien saatossa todettu Suomessa ja tiettävästi myös rodun kotimaassa.

Vaskuliitti tarkoittaa verisuonen tulehdusta. Vaskuliitin seuraukset riippuvat vaurioiden ja verisuonten koosta sekä sijainnista. Erilaisia iho-oireita esiintyy ainakin pienten ja joidenkin keskikokoisten suonten vaskuliiteissa. Vaskuliittiin sairastunutta koiraa ei tule käyttää jalostukseen.

Eosinofiilinen granulooma (EOG)

Vaikka vain muutamalla karkeakarvaisella hollanninpaimenkoiralla on diagnosoitu EOG, on tämän sairauden olemassaolo hyvä ainakin tiedostaa ja välttää kahden oireilevan koiran yhdistämistä. Eosinofiilinen granulooma (EOG), "kurkkurakkulatauti", on oireyhtymä, joka esiintyy koirilla yleisimmin selkeärajaisena, punertavana ja kiinteänä, haavaumana suussa, kielessä, nielussa tai kitalaessa. EOG

aiheuttaa mm. kakomista, korvien ravistelua, runsasta nieleskelyä, suun availua ja haluttomuutta syödä. Rakkuloita voi olla yksi tai useampia ja ne voivat olla eriasteisia. Lievimmillään ne ovat vain pinnallisia punertavia läiskiä, jotka eivät aiheuta minkäänlaisia oireita ja vakavimmillaan märkiviä syvälle kudokseen ulottuvia vaurioita, jotka ovat hyvin kivuliaita. EOG-syndrooman syyt ovat epäselviä, mutta muissa roduissa on saatu viitteitä siitä, että syndrooma olisi perinnöllinen. Hoitona käytetään lähinnä kortisonihoitoa. EOG:n yleisyydestä ei ole tarkkaa tietoa, koska lieviä tapauksia ei välttämättä edes huomata.

4.3.2.7 Geenitestien löydökset

Hollanninpaimenkoiria on tutkittu erilaisin geenitestein. Hollanninpaimenkoirien MyDogDNA profiileja oli saatavilla yli 220 kpl, ennen kuin MyDogDNA sulki julkiset profiilit. Lyhytkarvaisista sekä pitkäkarvaisista hollanninpaimenkoirista on löydetty muutamia yksilöitä, jotka kantavat etenevää selkäydinrappeumaa (DM). Lyhytkarvaisista on myös löytynyt muutama yksilö, jotka kantavat pikkuaivojen rappeumaa eli ataksiaa (SDCA2). Saksan yhdistys HSCD e.V. on julkaissut sivuillaan kattavasti sekä selkäydinrappeuman että pikkuaivoataksian geenitestituloksia.

Degeneratiivinen myelopatia (DM) on perinnöllinen, etenevä hermostollinen sairaus. Sairaus periytyy autosomaalisesti resessiivisesti. Sairaus ilmenee vasta vanhalla iällä ja osa koirista ei elinikänsä aikana kehitä oireita sairaudesta. Sairauden oireet myös vaihtelevat roduittain. Pikkuaivojen rappeuma (SDCA2) on ihmisilläkin tavattava harvinainen hermostollinen sairaus, joka ilmenee liikkumisen koordinoimisen vaikeutena. Myös tämä sairaus periytyy autosomaalisesti peittyvästi. Ataksia oireilee tyypillisesti jo pentuna ennen kahden kuukauden ikää. (Lähde: MyDogDNA)

Hollannin yhdistys NHC teki muutama vuosi sitten projektin, jossa se kartoitti rodun kotimaan kannan monimuotoisuutta. Projektin yhteydessä pitkäkarvaisesta muunnoksesta löydettiin Von Willebrandin taudin kantajuus. Von Willebrandin tauti on usealla eri koirarodulla esiintyvä perinnöllinen verenvuotosairaus. Taudista on olemassa kolmea eri tyyppiä, jotka eroavat toisistaan vakavuudeltaan. Tyyppi 1 on lievin muoto, jossa von Willebrandin -tekijän pitoisuus on alentunut. Sairaus periytyy autosomaalisesti peittyvästi. (Lähde: MyDogDNA) Von Willebrandin tautia pitkäkarvaisella hollanninpaimenkoiralla tutkitaan edelleen, sillä edes geneettisesti sairaidenkaan pitkäkarvaisten ei ole pystytty todistamaan oireilevan.

Suomessa ei ole raportoitu yhdenkään hollanninpaimenkoiran kliinisesti sairastuneen yllä mainittuihin geneettisiin sairauksiin. Kliinisesti sairaita koiria ei tule käyttää jalostukseen. Geenitestit tarjoavat uusia mahdollisuuksia jalostustyökaluina, mutta niiden luotettavuus ja sopivuus eri roduille, mille ne on alun perin kehitetty, selviää vasta ajan ja kokemuksen myötä. Koska kaikki yllämainitut sairaudet ovat peittyvästi periytyviä, voi geneettisesti sairaiden yksilöiden syntymisen ehkäistä yhdistämällä kantajan geneettisesti terveeseen kumppaniin.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Kuolleeksi merkittyjä hollanninpaimenkoiria oli KoiraNetissä otantahetkellä (15.01.2025) yhteensä 720 kappaletta. Koirien keskimääräinen elinikä oli 8 vuotta 3 kuukautta, mikä on verrattain alhainen. Rodun keskimääräinen elinikä on noussut verrattuna edelliseen JTO:hon (7v 9kk). Keskimääräistä elinikää alentaa suuri tapaturmien ja liikennevahinkojen osuus (n. 6 % menehtyneistä), jolloin koirat ovat keskimäärin olleet

4 vuotta ja 2 kuukautta menehtyessään. Samoin käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi lopetettujen osuus kuolleista on huomattavan korkea (n. 7 % kuolleista). Käytöshäiriöiden vuoksi lopetettujen keski-ikä on ollut 4 vuotta ja 7 kuukautta.

Vanhuuteen on kuollut 138 hollanninpaimenkoiraa, eli 19 % kuolleeksi ilmoitetuista. Vanhuuteen kuolleiden keski-ikä on ollut 12 vuotta ja 4 kuukautta. 116 tapauksessa (n. 16 %) kuolinsyytä ei ole ollenkaan ilmoitettu. Tämä tieto olisi erittäin tärkeää rodun jalostuksen kannalta ja kuolinsyiden selvittäminen tuleekin ottaa osaksi rodulle suunniteltua terveystarkkailua.

Karkeakarvaisten kuolinsyyt

Karkeakarvaisella muunnoksella selkeästi yleisin kuolinsyy on kasvainsairaudet ja syöpä, peräti 32 % (30 kpl) ilmoitetuista. Syöpään kuolleiden keski-ikä on 9 vuotta 8 kuukautta. Toiseksi yleisin kuolinsyy on vanhuus (23 kpl), seuraavaksi eniten on käytös- ja käyttäytymishäiriöiden takia lopetettuja 6 % (6 kpl). Loput kuolinsyyt ovat olleet lähinnä yksittäistapauksia tai syytä ei ole ilmoitettu. Karkeakarvaisten hollanninpaimenkoirien keskimääräinen elinikä on korkein kaikista kolmesta karvamuunnoksesta: 9 vuotta ja 4 kuukautta. Tämä ei välttämättä kuitenkaan suoraan kerro karkeakarvaisten terveystilanteesta vaan pikemminkin muunnosten välisistä luonne-eroista: esimerkiksi lyhytkarvaisia kuolee paljon nuorella iällä tapaturmiin tai käytöshäiriöiden vuoksi, mikä laskee lyhytkarvaisten keskimääräistä elinikää huomattavasti tilastoissa.

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Hermostollinen sairaus	6 vuotta 11 kuukautta	2
Immunologinen sairaus	7 vuotta 3 kuukautta	1
Kasvainsairaudet, syöpä	9 vuotta 8 kuukautta	30
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	8 vuotta 0 kuukautta	1
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	3 vuotta 11 kuukautta	4
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	5 vuotta 10 kuukautta	6
Luusto- ja nivelsairaus	8 vuotta 1 kuukautta	4
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	6 vuotta 6 kuukautta	2
Muu sairaus, jota ei ole listalla	5 vuotta 3 kuukautta	2
Selkäsairaus	11 vuotta 5 kuukautta	3
Sydänsairaus	9 vuotta 7 kuukautta	1
Tapaturma tai liikennevahinko	4 vuotta 3 kuukautta	5
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	12 vuotta 7 kuukautta	23
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	13 vuotta 9 kuukautta	1
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	9 vuotta 3 kuukautta	9
Kaikki yhteensä	9 vuotta 4 kuukautta	94

Taulukko 42. Karkeakarvaisten kuolinsyyt, poimittu 15.01.2025 (Lähde: KoiraNet)

Lyhytkarvaisten kuolinsyyt

Lyhytkarvaisen muunnoksen yleisin kuolinsyy on luusto- ja nivelsairaus n. 11 % ilmoitetuista. Luuston vuoksi lopetettujen keski-ikä on 6 vuotta 4 kuukautta. Lähes yhtä suurelle osalle lyhytkarvaisista kuolinsyyksi on ilmoitettu käytös- tai käyttäytymishäiriöt (n. 10 %) sekä kasvain- ja syöpäsairaudet (n. 10 %). Suurin yksittäinen ryhmä, yli 21 % kuolinsyytilastosta on kuitenkin lyhytkarvat, joiden kuolinsyytä ei ole ollenkaan ilmoitettu. Lyhytkarvaisten keskimääräinen elinikä tilaston mukaan on 7 vuotta 8 kuukautta.

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Hengitystiesairaus	6 vuotta 1 kuukautta	3
Hermostollinen sairaus	4 vuotta 1 kuukautta	5
Iho- ja korvasairaudet	6 vuotta 2 kuukautta	1
Immunologinen sairaus	4 vuotta 1 kuukautta	6
Kasvainsairaudet, syöpä	8 vuotta 9 kuukautta	31
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	10 vuotta 2 kuukautta	2
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	8 vuotta 6 kuukautta	24
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	4 vuotta 8 kuukautta	30
Luusto- ja nivelsairaus	6 vuotta 4 kuukautta	33
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	6 vuotta 6 kuukautta	5
Muu sairaus, jota ei ole listalla	6 vuotta 8 kuukautta	9
Pennun synnynnäinen vika tai epämuodostuma	0 vuotta 10 kuukautta	1
Selkäsairaus	8 vuotta 1 kuukautta	23
Silmäsairaus	9 vuotta 10 kuukautta	3
Sisäeritysrauhasten sairaus	10 vuotta 6 kuukautta	1
Sydänsairaus	12 vuotta 4 kuukautta	2
Synnytysvaikeus	2 vuotta 4 kuukautta	1
Tapaturma tai liikennevahinko	3 vuotta 1 kuukautta	14
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	12 vuotta 11 kuukautta	43
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	7 vuotta 2 kuukautta	4
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	7 vuotta 2 kuukautta	66
Kaikki yhteensä	7 vuotta 8 kuukautta	307

Taulukko 43. Lyhytkarvaisten kuolinsyyt, poimittu 15.01.2025 (Lähde: KoiraNet)

Pitkäkarvaisten kuolinsyyt

Pitkäkarvaisessa muunnoksessa yleisin listattu kuolinsyy on kasvainperäiset sairaudet ja syöpä (n. 18 %). Toiseksi yleisin on tapaturma tai liikennevahinko (n. 7 %) ja selkäsairaus (n. 4 %) ja luusto- ja nivelsairaus (n. 4 %). Kuten lyhytkarvaisilla, myös pitkäkarvaisilla suurin yksittäinen ryhmä ovat koirat, joiden kuolinsyytä ei ole ilmoitettu; 13% tilastosta. Pitkäkarvaisten keskimääräinen elinikä on 8 vuotta 6 kuukautta. Pitkäkarvaisilla on karvamuunnoksista määrällisesti eniten ilmoitettu koiria kuolleeksi.

Kuolinsyy	keskimääräinen elinikä	yhteensä
Hengitystiesairaus	6 vuotta 9 kuukautta	2
Hermostollinen sairaus	7 vuotta 4 kuukautta	5
Iho- ja korvasairaudet	2 vuotta 5 kuukautta	3
Immunologinen sairaus	6 vuotta 6 kuukautta	6
Kadonnut	1 vuotta 9 kuukautta	1
Kasvainsairaudet, syöpä	9 vuotta 3 kuukautta	56
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	10 vuotta 5 kuukautta	4
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	8 vuotta 4 kuukautta	18
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	3 vuotta 10 kuukautta	12
Luusto- ja nivelsairaus	5 vuotta 11 kuukautta	14
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	8 vuotta 0 kuukautta	7
Muu sairaus, jota ei ole listalla	7 vuotta 8 kuukautta	19
Pennun synnynnäinen vika tai epämuodostuma	1 vuotta 1 kuukautta	1
Selkäsairaus	8 vuotta 1 kuukautta	14
Silmäsairaus	7 vuotta 5 kuukautta	5
Sisäeritysrauhasten sairaus	10 vuotta 10 kuukautta	4
Sydänsairaus	7 vuotta 5 kuukautta	6
Tapaturma tai liikennevahinko	4 vuotta 11 kuukautta	21
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	11 vuotta 11 kuukautta	72
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	6 vuotta 8 kuukautta	8
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	7 vuotta 10 kuukautta	41
Kaikki yhteensä	8 vuotta 6 kuukautta	319

Taulukko 44. Pitkäkarvaisten kuolinsyyt, poimittu 15.01.2025 (Lähde: KoiraNet)

4.3.4 Lisääntyminen

KARKEAKARVAINEN	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
pentuekoko	9,0	3,7	6,2	2,8	7,0	2,0	6,0	4,3	5,0	6,0
LYHYTKARVAINEN	2015	2016	2017	2018	20219	2020	2021	2022	2023	2024
pentuekoko	7,8	6,4	6,8	7,6	6,9	6,0	6,2	6,0	5,9	7,3
PITKÄKARVAINEN	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
pentuekoko	3,5	5,6	3,8	5,5	6,2	6,9	4,7	4,6	5,8	9,6

Taulukko 45. Kolmen eri karvamuunnoksen keskimääräinen pentuekoko vuosittain (Lähde: KoiraNet)

Karkeakarvaisessa muunnoksessa keskimääräinen pentuekoko on 5,2 pentua, lyhytkarvaisilla 6,7 ja pitkäkarvaisilla 5,6. Kaikissa kolmessa muunnoksessa keskimääräinen pentuekoko on hivenen pienentynyt aiemmasta JTO:sta, jossa oli vuodet 2010-2019. Lyhytkarvaisella muutos on -9,5% ja pitkäkarvaisella muutos on -5 % ja karkeakarvaisella muunnoksella muutos on vain -2 %.

Hollanninpaimenkoirien lisääntymiskyvystä on varsin vähän tilastotietoa, ja tämän JTO:n viisivuotiskauden yhtenä tärkeänä tavoitteena onkin terveystarkastuksen teettäminen ja mahdollisten lisääntymisongelmien

kartoittaminen. Rodulla ei esiinny lisääntymistä haittaavia anatomisia piirteitä, joten rodun lisääntymiskykyä on pitkään pidetty hyvänä. Pienen geenipoolin vuoksi narttuja siemennetään paljon ulkomaisten urosten spermalla ja näin ollen yhdistelmistä melko suuri osa keinosiemennetään, joten kaikkien jalostukseen käytettyjen yksilöiden lisääntymiskyvystä ei ole täyttä varmuutta.

Rodun kotimaasta saadun tiedon mukaan karkeakarvaisten pentueiden keskikoko on pysynyt vakiona vuosina 1998 - 2012 ollen n. 5 pentua, eli karkeakarvaisen muunnoksen osalta ollaan pitkälti samalla tasolla rodun kotimaan kanssa. Karkeakarvaisilla ei ole raportoitu tiinehtymisvaikeuksista tai synnytykseen tai pentujen hoitoon liittyvistä ongelmista. Astumisongelmista kuulee joskus puhuttavan. Synnynnäisistä vioista, epämuodostumista tai pentuekuolleisuudesta ei ole raportoitu. Yksittäisistä kuolleena syntyneistä pennuista on ilmoitettu jalostustoimikunnalle. Muutamassa pentueessa pennut ovat olleet niin isoja, ettei synnytys olisi onnistunut ilman keisarinleikkausta.

Lyhytkarvaisessa muunnoksessa keskimääräinen pentuekoko on suuri. Tiinehtymisessä tai synnyttämisessä ei myöskään pääsääntöisesti ole ollut ongelmia, yksittäisiä poikkeuksia esiintyy. Kuolinsyytilastossa yksi narttu on merkitty menehtyneen synnytysvaikeuteen tai –komplikaatioon ja yhden pennun kuolinsyyksi on merkitty synnynnäinen vika tai epämuodostuma. Pentuekuolleisuudesta ei ole raportoitu.

Pitkäkarvaisilla kuulee silloin tällöin puhuttavan astutus- tai tiinehtymisvaikeuksista, pääsääntöisesti koirat kuitenkin lisääntyvät hyvin. Yleisesti pitkäkarvaisilla on hyvät äidinvaistot ja pentujen hoito sujuu hyvin. Viimeisen vuoden aikana on raportoitu kahdesta pentueesta, joissa kaikki pennun syntyivät kuolleena. Jalostustietokantaan on myös merkitty yksi koira menehtyneen pennun synnynnäisen vian tai epämuodostuman vuoksi.

Kivesvikaisuutta esiintyy kaikissa karvamuunnoksissa, ei kuitenkaan niin laajasti, että asiasta olisi syytä suuremmin huolestua.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Hollanninpaimenkoiralla ei ole sellaisia anatomisia piirteitä, jotka altistaisivat sairauksille tai lisääntymisongelmille.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Rodun terveystilanne on yleisesti ottaen hyvä. Koiria tutkitaan paljon ja kasvattajat ovat valveutuneita terveystutkimusten tärkeydestä.

Karkeakarvaisen muunnoksen suurin ongelma on muunnoksen harvalukuisuus ja pieni tehollinen populaatiokoko. Kannan sisäsiittoisuus altistaa autoimmunisairauksille ja syövälle. Lonkkatulokset ovat jonkin verran heikentyneet viimeisen kymmenen vuoden aikana, mihin tulee kiinnittää erityistä huomiota jalostuksessa. Karkeakarvaisilla esiintyy suhteellisen yleisesti kammiokulmamuuutoksia, mutta maailmanlaajuisesti glaukoomaan sairastuneita ei tiettävästi ole kuin muutamia viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Lyhytkarvaisilla suurimpana ongelmana ovat selkämuutokset, spondyloosi ja välimuotoinen lanne- ja ristinihama. Spondyloositilaston mukaan tilanne ei näytä huolestuttavalta, mutta edelleen kuolinsyytilastossa selkäongelmat ovat yksi merkittävimmistä yksittäisistä lyhytkarvaisten hollanninpaimenkoirien kuolinsyistä.

Pitkäkarvaisten ongelma ovat kilpirauhasen vajaatoiminta, joka kuuluu autoimmuunisairauksiin sekä lonkkatuloksissa runsas B- ja C-lonkkaisten osuus. Lonkkatuloksissa näyttäisi olevan pienoista parannusta viimeisten vuosien aikana. Pitkäkarvaisten kuvausprosentti on karvamuunnoksista selkeästi kaikkein alhaisin. Pitkäkarvakasvattajien tulisikin panostaa siihen, että kasvatinomistajat saataisiin paremmin tekemään koirille rodulle tyypilliset terveystutkimukset.

Koko rotua ajatellen yleisin sairaus, johon hollanninpaimenkoira kuolee tai joudutaan lopettamaan, on kasvainsairaudet tai syöpä (n. 16 %) ja seuraavaksi yleisin on luusto- ja nivelsairaus (n. 7 %). Näihin sairauksiin kuolleiden koirien keski-ikä näyttäisi kuitenkin olevan verrattain korkea, kasvainsairauksien osalla lähes 9,3 vuotta ja luusto- ja nivelsairauksissa 6,4 vuotta.

Tavallisimmin hollanninpaimenkoirien lisääntyminen sujuu hyvin. Kuitenkin etenkin pentueissa, joissa on korkea sisäsiitosaste, on saatettu huomata ongelmia kiima-aikojen, synnytyksen tai pentukuolleisuuden suhteen. Rodun rakenne on pysynyt liioittelemattomana, työ- ja paimenkoiralle ominaisena ja rakenteelliset viat ovat vähäisiä. Jokaisessa muunnoksessa on kuitenkin omat ongelmakohdat, joita on syytä tarkkailla ja huomioida jalostuksessa. Karvamuunnosristeytysten osalta on tärkeää tuntea jalostuskoirat ja niiden taustat hyvin, ettei terveysongelmia siirretä muunnoksesta toiseen.

4.4 Ulkomuoto

4.4.1 Rotumääritelmä

Rotumääritelmän uusi käännös hyväksytty 1.12.2010 SKL

HOLLANNINPAIMENKOIRA (Hollandse herdershond)

Alkuperämaa: Alankomaat
 Käyttötarkoitus: Seura- ja paimenkoira
 FCI:n luokitus: Ryhmä 1 lammas- ja karjakoirat
 Alaryhmä 1 lammaskoirat
 Käyttökoetus vaaditaan (FCI 21.12.2019)

LYHYT HISTORIAOSUUS: Hollanninpaimenkoira oli alkujaan maaseudun lammaspaimenten koira. Varhaisista ajoista lähtien hollantilaisen maatalouden yhtenä perustana oli lampaiden kasvatusta, ja koirien työnä oli pitää lammasmaat poissa pelloilta vartioimalla tienvarsilla ja peltojen reunoilla. Koirat paimensivat laumoja myös kun niitä siirrettiin yhteislaitumille, karjamarkkinoille ja satamiin. Maatiloilla koirat pitivät kanat poissa keittiöpuutarhasta, kokosivat lehmät yhteen lypsämistä varten, vetivät maitokärryjä ja tiedottivat talon asukkaille, jos pihaan ilmestyi vieraita. Vuoden 1900 tienoilla lammasmaat olivat jo suurelta osin historiaa, mutta koirankoulutus oli juuri noihin aikoihin nousemassa suosioon ja monipuolisuutensa ansiosta hollanninpaimenkoira soveltui hyvin koulutettavaksi. Näin rodulle löytyi uusia tehtäviä poliisikoirana, etsintä- ja jälkikoirana sekä sokeiden opaskoirana, mutta

hollanninpaimenkoira kykenee kuitenkin yhä edelleen myös paimentamaan lampaita. Ensimmäinen rotumääritelmä hyväksyttiin 12.6.1898.

YLEISVAIKUTELMA: Keskikokoinen ja keskivoimakas, lihaksikas, rakenteeltaan voimakas ja tasapainoinen. Rotu on hyvin kestävä, temperamentiltaan eloisa ja ilmeeltään älykäs. Rodussa on karvapeitteen laadun mukaan kolme eri muunnosta: lyhyt-, pitkä- ja karkeakarvainen.

TÄRKEITÄ MITTASUHTEITA: Ravaajatyypille ominaiseen tapaan rungon pituuden (lavan kärjestä istuinluun kärkeen) suhde säkäkorkeuteen on suunnilleen 10:9. Kallo ja kuono ovat suunnilleen yhtä pitkät.

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE: Hyvin uskollinen ja luotettava, aina valpas, tarkkaavainen ja aktiivinen, itsenäinen ja sinnikäs, älykäs, tottelevainen ja luonteeltaan todellinen paimenkoira. Hollanninpaimenkoira työskentelee halukkaasti ohjaajansa kanssa ja suorittaa itsenäisesti sille annetut tehtävät. Suuria laumoja paimennettaessa sen täytyy pystyä työskentelemään yhdessä useiden muiden koirien kanssa.

PÄÄ: Sopusuhtainen suhteessa runkoon. Ylhäältä ja sivulta katsottuna kiilamainen, muodoltaan pitkänomainen, kuiva ja poimuton. Litteät posket, poskiluut eivät ole ulkonevat. Karvasta johtuen karkeakarvaisilla yksilöillä pää vaikuttaa todellista neliömäisemmältä.

KALLO-OSA:

Kallo: Litteä

Otsapenger: Vähäinen mutta selvästi erottuva.

KUONO-OSA:

Kuono: Hieman kallo-osaa pitempi. Kuononselkä suora, kallon ylälinjan kanssa yhdensuuntainen.

Kirsu: Musta

Huulet: Tiiviit ja hyvin pigmentoituneet.

Leuat / hampaat / purenta: Leikkaava purenta. Voimakas, säännöllinen ja täydellinen hampaisto.

Silmät: Väriltään tummat ja keskikokoiset, mantelinmuotoiset ja hieman vinot. Eivät liian etäällä toisistaan eivätkä ulkonevat.

Korvat: Keskikokoiset. Koiran ollessa tarkkaavainen, korvat ovat korkea-asentoiset ja pystyt.

KAULA: Ei liian lyhyt. Kuiva, ei löysää kaulanahkaa, liittyy sulavasti runkoon.

RUNKO: Kiinteä, ei raskas.

Ylälinja: Kaula liittyy sulavasti ja asteittain rungon ylälinjaan, pää ja kaula asennoituaan luonnolliset.

Selkä: Suora ja vakaa.

Lanne: Kiinteä, ei pitkä eikä kapea.

Lantio: Hieman laskeva, ei lyhyt.

Alalinja ja vatsa: Hieman nouseva vatsaviiva.

Rintakehä: Syvä ja riittävän pitkä, ei kapea. Hieman kaartuvat kylkiluut.

Eturinta: Melko hyvin kehittynyt.

HÄNTÄ: Levossa riippuu alaspäin suorana tai hieman kaartuneena, ulottuu kintereeseen. Liikkeessä asennoituaan kauniisti hieman koholla, ei koskaan kiertyvä tai sivulle kääntyvä.

RAAJAT

ETURAAJAT: Voimakkaat, pitkähäköt, lihaksikkaat. Luusto on vahva mutta ei raskas. Eturaajat ovat aina suorat, mutta välikämmen kuitenkin riittävän joustava.

Lavat: Tiiviisti rintakehän myötäiset ja viistot.

Olkavarret: Suunnilleen lapaluun pituiset, hyvin kulmautuneet.

Kynnärpäät: Tiiviisti rungonmyötäiset.

Etukäpälät: Soikeat. Tiiviit, hyvin kaareutuneet varpaat. Mustat kynnet, joustavat tummat päkiät.

TAKARAAJAT: Voimakkaat ja lihaksikkaat. Luusto on vahva mutta ei raskas. Takakulmaukset eivät ole liioitellun voimakkaat.

Reidet / sääret: Suunnilleen yhtä pitkät.

Kintereet: Pystysuorat ja suoraan istuinluun alapuolella.

Kannukset: Ei kannuksia.

Takakäpälät: Kuten etukäpälät.

LIIKKEET: Hollanninpaimenkoira on ravaaja, jonka liikkeet ovat vapaat, sulavat ja joustavat. Askelpituus ja takaraajan työntö eivät liioitellut.

KARVAPEITE

KARVA:

Lyhytkarvainen: Karva kaikkialla rungossa varsin kovaa, tiiviisti rungonmyötäistä, ei liian lyhyttä. Villava aluskarva. Selvä kaulus, housut ja häntähapsut.

Pitkäkarvainen: Karva kaikkialla rungossa pitkää, suoraa, rungonmyötäistä, karhealta tuntuvaa, ei kiharaa eikä laineikasta. Villava aluskarva. Selvä kaulus ja housut. Runsaskarvainen häntä. Karva lyhyttä ja tiheää päässä, korvissa ja käpälissä sekä takaraajoissa kintereestä alaspäin. Eturaajojen takapuolella on runsas hapsutus, joka lyhenee käpäliä kohti. Ei hapsuja korvissa.

Karkeakarvainen: Karva kaikkialla rungossa tiheää, karkeaa ja pörröistä. Aluskarva tiheää ja villavaa päätä lukuun ottamatta. Karvapeite ei saa olla avonaista. Kuonossa runsas karva (viikset ja parta) ja päässä selkeästi erottuvat, karkeat ja kovat kulmakarvat, jotka eivät kuitenkaan ole liioitellut. Hapsut eivät ole laadultaan pehmeät. Päälaella ja poskissa karva ei ole yhtä runsasta kuin muualla. Sivusta katsoen pää vaikuttaa todellista neliömäisemmältä. Runsaat housukarvat ovat toivottavat. Häntä on kauttaaltaan karvainen. Turkin pörröisyyden vuoksi juovikas väri voi näyttää epäselvältä. Karkea karva tulee nyppiä käsin pari kertaa vuodessa.

VÄRI: Juovikas (brindle), jossa pohjaväri on kullan- tai hopeanvärinen. Kullanväri vaihtelee vaaleasta hiekanruskeasta kastanjanpunaiseen. Koira on kauttaaltaan juovikas, juovia on myös kauluksessa, housuissa ja hännässä. Liian tumma yleisvaikutelma ei ole toivottua. Musta maski on toivottava. Suuret valkoiset merkit rinnassa tai käpälissä eivät ole suotavia.

KOKO

Säkäkorkeus: Urokset 57–62 cm, nartut 55–60 cm.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja sen vaikutukseen koiran terveyteen, hyvinvointiin ja työkykyyn.

HYLKÄÄVÄT VIRHEET:

Vihaisuus tai selvä arkuus

Puutteellinen rotutyyppi

Selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittyntä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin.

Hollanninpaimenkoiran rotumääritelmä sallii vielä tänä päivänäkin melko suuren ulkomuodollisen variaation, joka on rodun rikkaus ja pelastus. Huomioiden monessa muussa rodussa umpikujaan päätyneen ulkomuotojalostuksen korostamisen, hollanninpaimenkoiran rotumääritelmän nojalla on täysin mahdollista säilyttää rotutyyppillinen ja silti terverakenteinen ja -luonteinen koira. Hollanninpaimenkoiran rotumääritelmässä ei ole sellaisia vaatimuksia, jotka altistaisivat tämän rodun hyvinvointiongelmille, jotka on mainittu Kennelliiton epäterveiden piirteiden listalla.

Karkeakarvainen muunnos

Koko: Suomessa koirien koko on pääsääntöisesti rotumääritelmän rajoissa, joitakin uroksia on aivan koon ylärajalla tai sen yli ja taas joitakin narttuja aivan koon alarajalla. Rodun kotimaassa on joitain selvästi rotumääritelmän rajoja kookkaampia yksilöitä, jopa 66 cm korkeita.

Rakenne ja mittasuhteet: Rakenteeltaan ja mittasuhteiltaan koiramme ovat varsin hyvin rotumääritelmän mukaisia. Pehmeitä selkälinoja esiintyy jonkin verran. Luisut lantiot yleisiä, kuten koko rodussa.

Pää: Pään mittasuhteet ovat parantuneet, lyhytkuonoisuuden esiintyminen on nykyään harvinaisempaa. Tämä on kuitenkin asia, joka pitää edelleenkin pitää mielessä.

Silmät: Pääsääntöisesti silmät ovat rodunomaisesti tummia ja mantelinmuotoisia. Liian vaaleita ja pyöreitä silmiä esiintyy jonkin verran.

Häntä: Hännän pituus on usein hieman liian lyhyt. Yksittäisiä koukkuhäntäisiä yksilöitä tiedetään syntyneen. Useat yksilöt kantavat häntäänsä liikkeessä selkälinjan yläpuolella.

Liikkeet: Liikkeet ovat pääsääntöisesti rotumääritelmän mukaiset.

Karvapeite ja väritys: Karvapeitteen laadussa tai värissä ei ole merkittäviä virheitä. Joitakin liian pehmeäturkkisia yksilöitä on. Osa ulkomuototuomareista toivoisi selvempää raidoitusta.

Purenta ja hampaat: Rodunomainen, leikkaava purenta. Hammaspuutokset ja virheelliset purennat ovat harvinaisia, mutta niitä esiintyy.

Lyhytkarvainen muunnos

Koko: Lyhytkarvaisessa muunnoksessa tulee kiinnittää huomiota koirien kokoon, jottei se kasva liian suureksi ja raskaaksi. Liian korkeita ja raskaita koiria esiintyy. Hollanninpaimenkoiran tulee olla keskikokoinen ja keskivahva, kestävä koira.

Rakenne ja mittasuhteet: Tulee pitää huolta rodulle tyypillisestä rakenteesta ja mittasuhteista. Tyypillisimmin lyhytkarvaisten hollanninpaimenkoirien mittasuhteet ovat hyvät. Liian ryhdikkäitä ja lyhytrunkoisia ”belgianpaimenkoiramaisia” koiria esiintyy, samaten liian pitkärunkoisia yksilöitä. Luusto on keskivahva, mutta liian raskaita ja satunnaisesti myös liian siroja koiria esiintyy.

Pää: Pään mittasuhteet yleisesti ottaen oikeat. Lyhyttä kuonoa esiintyy. Korvien koossa ja asennossa on jonkin verran vaihtelua, liian suuret korvat ovat tavallisia. Kuonon pigmentti on yleensä ottaen hyvä. Liian vaaleita silmiä esiintyy.

Raajat ja liikkeet: Yleensä ottaen rodunomaiset. Niukkaa polvikulmaa esiintyy jossain määrin, mikä vaikuttaa takaliikkeiden tehokkuuteen. Myös liioitellun voimakkaita takakulmauksia esiintyy.

Karvapeite ja väritys: Karvapeitteen värytyksessä on runsaasti variaatioita hyvin voimakkaasta brindlestä (lähes musta) vain kevyesti raidoituneeseen. Värivirheellisiä, yksivärisiä soopeleita tai sinisiä koiria esiintyy. Rotumääritelmän mukaisessa villavassa aluskarvassa esiintyy puutteita.

Häntä: Rodunomainen, tuuhea ja hapsuinen, tyypillisesti levossa rennosti alaspäin hieman kaartuen riippuva, liikkeessä koholla. Virheellisesti yli selkälinjan nousevia esiintyy.

Purenta ja hampaat: Rodunomainen, leikkaava purenta. Voimakkaat leuat ja hampaisto. Hammaspuutoksia esiintyy. Virheelliset purennat ovat harvinaisia, mutta niitä esiintyy.

Pitkäkarvainen muunnos

Koko: Hyvä, vaikka joitakin uroksia on säkäkorkeudeltaan rotumääritelmän ylärajoilla.

Rakenne: Rodunomainen. Liian luisut lantiot ovat hyvin yleisiä, ei ainoastaan Suomessa, vaan myös muualla maailmassa.

Mittasuhteet: Valtaosa koiristamme vastaa varsin hyvin rotumääritelmän mukaisia. Koirien rungon pituus on yleisesti oikea. Koirien pituuteen tulee kiinnittää huomiota, jotta ne eivät pääse lähestymään neliötä eivätkä myöskään pitene liikaa. Roturisteytystaustaisten koirien kohdalla tai muunnosristeytyksiä tehdessä tulisi kiinnittää huomiota siihen, että jalostukseen käytettävillä koirilla on hollanninpaimenkoiran mittasuhteet.

Pää: Pään mittasuhteet ovat yleisesti ottaen hyvät. Osalla koirista on hieman raskas kallo, lyhyehkö kuono-osa, pyöreä ja/tai leveä kallo sekä haja-asentoiset, tyvestään liian leveät korvat. Päiden muoto on selvästi parantunut viimeisten vuosien aikana, mutta sitä esiintyy myös muissa maissa ja rodun kotimaan koirissa. Osalla koirista on liian vaaleat silmät.

Raajat ja liikkeet: Yleisesti ottaen hyvin rodunomaiset. Etuosissa tavataan jonkin verran rintakehästä ulospäin kääntyviä, löysiä kyynärpäitä, takaosissa jonkin verran kintereen ahtautta. Lantion luisuuden takia monilla pitkäkarvoilla on liian lyhyt taka-askel, ja ne seisovat takaraajat korostetusti rungon alla. Osalla koirista on niukat takakulmaukset ja tehottomat takaliikkeet. Yksilöitä, joilla on liikaa takakulmauksia, esiintyy enenevässä määrin.

Karvapeite ja väritys: Suurimmalla osalla koiristamme on erinomaiset rotumääritelmän mukaiset pitkät turkit riittävällä alusvillalla ja säänkestävällä, karkealla petinkarvalla. Kaikkialla maailmassa yhteisenä ongelmana on pitkäkarvojen liian tumma väri. Mustan maskin puute on yleinen pitkäkarvoissa, tummalla koiralla maskin puute on vaikeammin määriteltävissä kuin vaaleahkolla tai hyvin raidoituneella yksilöllä.

Häntä: Maassamme on koukkuhäntäisiä koiria, joista joitakin on käytetty jalostukseen. Kasvattajat ovat valveutuneita koukkuhännän mahdollisista vaikutuksista jalostuksessa.

Purenta ja hampaat: Yleisesti ottaen maamme pitkäkarvoilla on hyvät purennat. Yhden tai kahden etuhampaan tasa- ja alipurentoja esiintyy jonkin verran ja asia tulee huomioida mahdollisuuksien mukaan jalostuksessa. Hammaspuutokset ovat harvinaisia, mutta niitä esiintyy.

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Oheisen taulukon mukaan hollanninpaimenkoirien näyttelykäyntejä tehdään vuosittain n. 290 kpl. Aiemmassa JTO:ssa, vuosina 2010 - 2019, vastaava luku oli n. 325 kpl. Koronavuodet vaikuttavat tilastoon. Karkeakarvaisen muunnoksen näyttelyaktiivisuus on kasvanut vuosista 2015-2019. Lyhytkarvoilla käyntimäärät jotakuinkin samana. Pitkäkarvoilla määrät ovat hiljaisten vuosien jälkeen hienoisessa nousussa.

Jalostuksen kannalta merkittävin näyttely on kerran vuodessa järjestettävä erikoisnäyttely.

Erikoisnäyttelyissä esitetään vuosittain n. 60 - 90 hollanninpaimenkoiraa, mikä vastaa viidettä osaa koko vuoden näyttelykäynneistä. Erikoisnäyttelyissä arvosteleva tuomari on lähes poikkeuksetta hollantilainen rodun erikoistuomari, joka on arvostellut rotua rodun kotimaan jalostustarkastuksessa ("nestendag") tai vuosittaisessa erikoisnäyttelyssä. Erikoisnäyttely tarjoaa mahdollisuuden saada kattava arvostelu omasta koirasta, ja nähdä koiran tason suhteessa karvamuunnoksen/rodun tasoon kokonaisuutena.

Karkeakarvaiset	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Erikoisnäyttely	23	31	20	15	25	0	23	24	32	35
Kaikkien rotujen näyttely	1	0	10	10	2	0	3	15	18	4
Kansainvälinen näyttely	19	32	33	17	33	9	17	38	34	34
Ryhmänäyttely	5	6	12	10	9	7	14	12	24	11
Yhteensä	48	69	75	61	83	22	69	116	125	97
Lyhytkarvaiset	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Erikoisnäyttely	11	18	16	21	19	0	13	18	8	30
Kaikkien rotujen näyttely	21	10	14	11	9	1	10	45	18	22
Kansainvälinen näyttely	56	47	54	24	41	22	15	39	46	40
Ryhmänäyttely	24	19	21	13	22	15	30	22	25	33
Yhteensä	112	94	105	78	112	41	80	142	109	159
Pitkäkarvaiset	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Erikoisnäyttely	19	22	24	16	26	0	22	14	17	33
Kaikkien rotujen näyttely	23	23	20	10	8	1	5	20	27	18
Kansainvälinen näyttely	78	63	80	21	29	5	15	38	31	36
Ryhmänäyttely	29	20	27	14	19	7	15	21	41	31
Yhteensä	149	128	151	73	105	14	66	123	132	135
Kaikki yhteensä	309	291	331	212	300	77	215	381	366	391

Taulukko 46. Näyttelykäynnit näyttelytyypeittäin 2015-2024. (Lähde: KoiraNet)

Karkeakarvainen muunnos

Useat karkeakarvaisen muunnoksen koirista ovat käyneet näyttelyissä ja menestyneet erinomaisesti.

KoiraNetin tilaston mukaan vuosina 2015-2024 näyttelyissä käyneistä karkeakarvaisista

hollanninpaimenkoirista 73% on saanut laatuarvosanan erinomainen, 21 % on saanut erittäin hyvän ja 4 %

on saanut hyvän. Kovatasoisimmat luokat ovat olleet valio- ja veteraaniluokat sekä käyttöluokka,

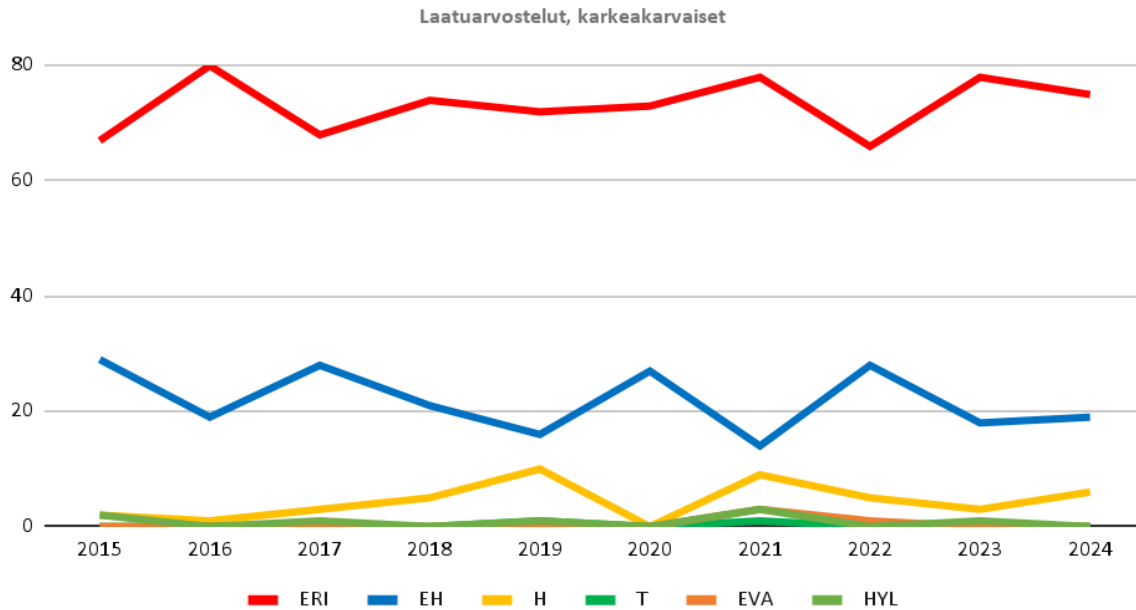
vastaavasti eniten koiria on esitetty avoimessa luokassa. Arvosanan tyydyttävä, ei voida arvostella tai

hylätty on saanut muutama koira alle 2%. Yhtä EVA:a lukuunottamatta (limbig), kahdella hylkäyksen syytä

ei ollut nähtävillä. Suurin osa arvosteluiden T-HYL ovat johtuneet ilmiäsusta/turkista, joka selittyy vuonna

2017 syntyneen karvamuunnosristeytyspentueen ja näiden jälkeläisten näyttelykäynneillä.

Suomessa kasvatetut karkeakarvaiset hollanninpaimenkoirat ovat pärjanneet erinomaisesti maamme rajojenkin ulkopuolella, myös rodun kotimaan erikoisnäyttelyissä sekä rodun kotimaan järjestämissä Euroopan Voittaja ja Maailman Voittaja -näyttelyissä sekä Pohjoismaiden Voittajanäyttelyissä.

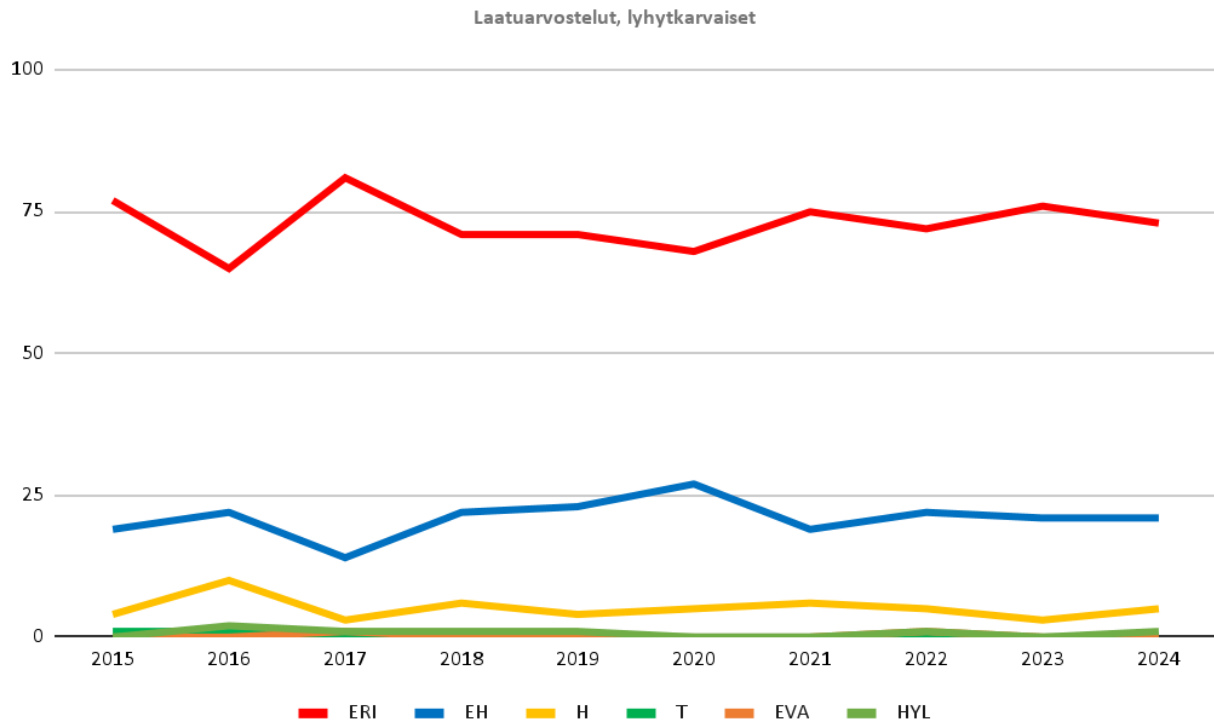


Kaavio 9. Karkeakarvaisten laatuarvostelut vuosittain. (Lähde: KoiraNet)

Lyhytkarvainen muunnos

KoiraNetin tilaston mukaan vuosina 2015-2024 näyttelyissä käyneistä lyhytkarvaisista hollanninpaimenkoirista 73 % on saanut laatuarvosanan erinomainen, 21 % on saanut erittäin hyvän ja 5 % on saanut hyvän. Eniten koiria on esitetty juniori- ja avoimessa luokassa. Eniten erinomaisia arvosanoja on kerätty valio- ja veteraani sekä käyttöluokassa. Kaikista kolmesta muunnoksesta hienoisesti eniten käyttöluokassa käyntejä on lyhytkarvaisilla. Arvosanan tyydyttävä (=T), ei voida arvostella (=EVA) tai hylätty 1% (=HYL) saaneita on muutama koira. EVA syiksi mainittu "shy" ja "limping", kolmannen osalta arvostelu ei ollut saatavilla. Yhtenkään kuudesta hylätty arvosanan saaneen arvostelua ei ollut saatavilla.

Erinomaisten arvosanojen määrä on ilahduttavasti kasvanut, sillä vuosien 2004-2013 vastaava luku oli 65 %. Samaan aikaan kuitenkin lyhytkarvaisten vuosittaiset näyttelyikäynnit ovat jatkaneet vähentymistään (1720 -> 1150). Lyhytkarvaisten rekisteröintimääriin nähden näyttelyikäyntejä tapahtuu vähemmän kuin muilla muunnoksilla.

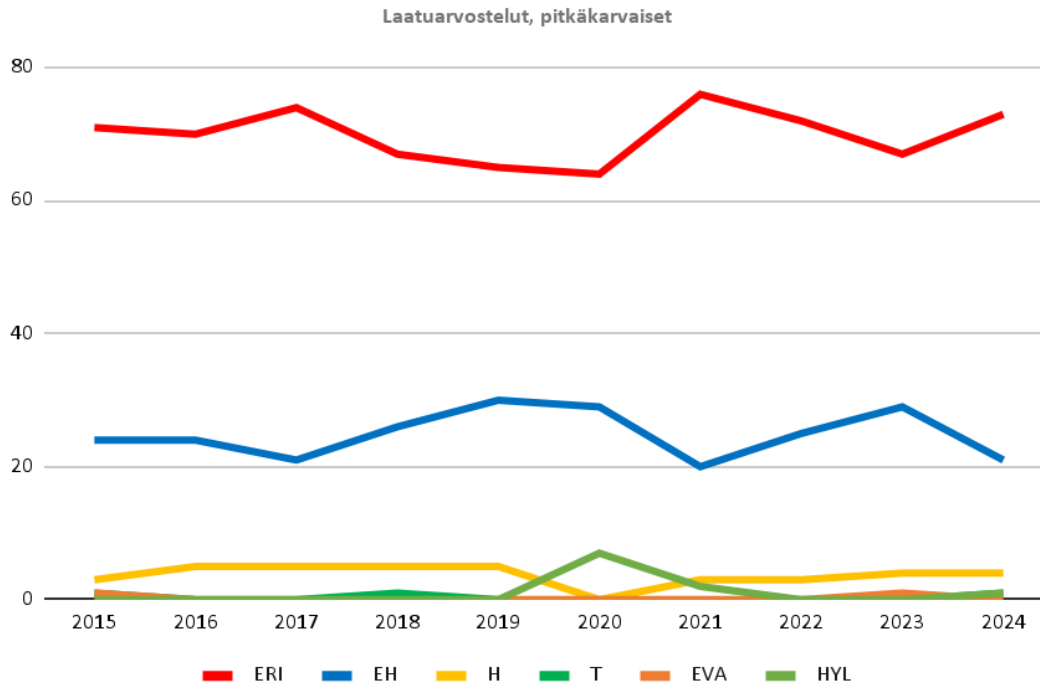


Kaavio 10. Lyhytkarvaisten laatuarvostelut vuosittain. (Lähde: KoiraNet)

Pitkäkarvainen muunnos

Alla olevan KoiraNetin tilaston mukaan vuosina 2015-2024 näyttelyissä käyneistä pitkäkarvaisista hollanninpaimenkoirista 70 % on saanut laatuarvosanan erinomainen, 24 % on saanut erittäin hyvän ja 4 % on saanut hyvän ja arvosanan tyydyttävä /ei voida arvostella/hylätty on saanut 2 % koirista. EVA:n saaneilla syyksi merkitty kahdesti purenta ja tietävästi epäpuhdas liike. Hylätyistä yksi kastroidu ja yhdellä aggressiivinen käytös, kolmella arvostelu ei ollut saatavilla.

Erinomaisten määrä on selvästi noussut, vuosina 2004-2013 erinomaisten osuus oli vain 55 % kaikista saaduista laatuarvosteluista. Vastaavasti erittäin hyvien ja hyvien määrä on laskenut. Voidaan todeta, että valio- ja veteraaniluokassa taso on ollut kova tällä 2015-2024 kaudella. Näyttelykäyntien määrä on pitkäkarvaisilla laskenut huomattavasti vuodesta 2012 alkaen, eikä koronapandemian jälkeenkään näyttelykäynnit ole saavuttaneet huippuvuosien lukemia. Pitkäkarvaiset urokset ovat viime vuosina loistaneet koiranäyttelyrintamalla poissaolollaan.



Kaavio 11. Pitkäkarvaisten laatuarvostelut vuosittain. (Lähde: Koiranet)

Hollannissa järjestetään keväisin ja syksyisin nestendag eli pentuepäivät, jossa jalostustarkastetaan kokonaisia pentueita kerralla. Nestendagiin voi viedä yli 12-18 kuukauden ikäisen tai sitä vanhemman koiran ja tarkoituksena olisi esittää mahdollisimman monta pentueen pentua vanhempien kera. Pentuepäivien yhteydessä järjestetään myös inventaario (inventarisatie keuring), jonne voi viedä yksittäisiä aikuisia koiria ulkomuodon jalostustarkastukseen. Suomalaisia ja Suomessa kasvatettuja koiria on käynyt Hollannissa jalostustarkastettavana sekä nestendagissa että inventaariossa.

Suomessa on järjestetty hollantilaistyylinen nestendag erikoisnäyttelyn yhteydessä vuosina 2016 ja 2019. Täällä järjestetyt pentuepäivät eivät kuitenkaan ole saaneet sitä suosiota, mitä niiden olisi toivonut saavan. Molempiin pentuepäiviin osallistui yhteensä 5 pentuetta kaikista kolmesta karvamuunnoksesta.

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Hollanninpaimenkoirilla ei esiinny rakenteessa ominaisuuksia, jotka voisivat haitata rodun työskentelyä käyttötarkoitusta vastaavissa tehtävissä. Rakenteellisesti hollanninpaimenkoirat ovat pysyneet hyvin pitkälle samoina rodun alkuaajoista lähtien ja soveltuvat ulkomuodollisesti hyvin työ- ja harrastuskoiriksi. Joitakin liian raskaita ja kookkaita koiria esiintyy erityisesti lyhytkarvaisessa muunnoksessa.

4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Rotuunottotaukaisuilla lyhytkarvaisilla on huomioitava mahdolliset rodulle kuulumattomat piirteet esimerkiksi pään, silmien ja korvien muodossa ja koossa, sekä kehon mittasuhteissa ja koirien koossa.

Näiden koirien jalostuskäyttö lyhytkarvakannassa, ja yhdistäminen edelleen muihin muunnoksiin lisää ei-rodunomaisten piirteiden esiintyvyyttä kaikissa muunnoksissa. Jos asiaa ei huomioida, on riskinä rotutyypin muuttuminen.

Liian luisut lantiot ovat yleisiä kaikissa kolmessa muunnoksessa, ei ainoastaan Suomessa, vaan myös muualla maailmassa. Luisu lantio vaikuttaa koiran selän ja takaosan käyttöön sekä yleisesti liikkeisiin ja askelpituuteen. Joillakin yksilöillä on takaosassa vahvat kulmaukset ja maatavoittavat ja lennokkaat liikkeet, jonka ansiosta ne saattavat menestyä hyvin näyttelyissä. On kuitenkin muistettava, että hollanninpaimenkoira on yleisvaikutelmaltaan, rungoltaan ja kulmauksiltaan tasapainoinen ja liioittelematon ja siten myöskään kulmauksia ei kuulu olla liikaa.

Osalla koirista on liian vaaleat silmät kaikissa kolmessa karvamuunnoksissa. Mustan maskin puute on yleinen pitkäkarvoissa, tummalla koiralla maskin puute on vaikeammin määriteltävissä kuin vaaleahkolla tai hyvin raidoituneella yksilöllä. Sekä karkeakarvaisessa että lyhytkarvaisessa muunnoksessa näkyy liian korkealla kannettuja häntiä.

Vuoden 2019 erikoisnäyttelyssä tuomari kävi normaalia tarkemmin läpi koirien hampaat. Jokaisesta karvamuunnoksessa löytyi muutama hammaspuutos. Karkeakarvaisilla kahdella koiralla puuttui P1, pitkä- ja lyhytkarvaisilla yhdellä puuttui P1 ja yhdellä P2 hammas. Hammaspuutoksia ei ole kuitenkaan koettu rodun ongelmaksi isossa mittakaavassa, vaikka niitä esiintyy satunnaisesti ja hammaspuutoksiin tulee kiinnittää huomiota jalostusvalintoja tehdessä. Rotumääritelmän mukaan hollanninpaimenkoiralla tulee olla leikkaava purenta sekä täydellinen hampaisto.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Alla esiteltynä vielä muunnoksittain ja perustietoineen tilastointiaikana 10 käytetyintä jalostusurosta ja narttua. Kunkin yksilön nimen edessä ilmoitettu maatunnus on koiran alkuperämaa.

Suomen Hollanninpaimenkoirat ry:n jalostussuosittelun mukaan luonnetesti on suoritettu hyväksytyksi, kun loppupistemäärä on vähintään +75 ja osiot terävyys, luoksepäästävyys, hermorakenne ja laukauspelottomuus positiivisia, ja MH-luonnekuvaus on ilmoitettu hyväksytyksi, kun koira on saanut ampumisosiosta arvon 1-4 (5 ei hyväksytty) sekä sosiaalisuutta mittaavista kohdista 1a 2-5 (1 ei hyväksytty) ja 1c 2-5 (1 ei hyväksytty).

5.1.1 Karkeakarvainen muunnos

	syntymävuosi, -maa, nimi			pentueita	pentuja	2.polvi	HD	ED	SP / LTV	Silmät	LTE / MH	näyttely	PK
1.	2009	FI	MEEVALLER BOOSWICHT	2	15	19	A/A	0/0	SP 0 LTV 1	Todettu	184 HYV.	MVA	EK3 HK3 JK1
2.	2012	NL	HÄJY DE BLAUWE PASTORIE	3	10	18	B/B	0/0	SP 0 LTV 1	Terve	142 HYV.	MVA	JK2, FH1
3.	2009	FI	ZEMIN ENNE-STAR	1	9	17	B/B	0/0	SP 0 LTV 0	Todettu	112 HYV.	C.I.B.	FCI-BH
4.	2015	NL	YTSEN	1	8		A1	0/0		Terve	ZZL		
5.	2017	FI	WOODENSHOE'S SIMPLY STARTLING	1	7		B/B	0/0	SP 0 LTV 0	Terve	142 HYV.	MVA	FCI-BH
6.	2012	SE	POKENAS FONZZY	1	7	6	C/C	0/0		Terve	118 HYV.	MVA	
7.	2016	NL	YBE SIBOLD V.D BOTHOF	1	7		A/A	0/0			MH	MVA	SPH 3
8.	2016	NL	IJWALD V.D. MERSCHBERGH	1	7		A/A	0/0		Terve			
9.	2012	FI	MEEVALLER DEUGNIET	1	6		C/C	0/0			204 HYV.	SE MVA	SÖKH 2
10.	2012	FI	MEEVALLER DOLBLIJ	1	6		A/A	0/0		Todettu	172 HYV.	MVA	

Taulukko 47. Jalostukseen eniten käytetyt karkeakarvaiset urokset viimeisen 10 vuoden aikana. (Lähde: KoiraNet)

	syntymävuosi, -maa, nimi			pentueita	pentuja	2.polvi	HD	ED	SP / LTV	Silmät	LTE / MH	näyttely	PK
1.	2016	FI	MEEVALLER EEFJE VAN EILANDJE	2	13		B/B	0/0	LTV 1	Todettu	98 HYV.	MVA	
2.	2015	FI	HANTAYWEE MAIARA	1	8		B/B	0/0	SP 0 LTV 0	Todettu	103 HYV.	MVA	
3.	2010	CH	ALOHA KAKOU NALANI ALMA	6	16	22	A/A	0/0		Todettu	205 HYV.	MVA	
4.	2012	FI	WOODENSHOE'S STARDUST	2	9	24	B/B	0/0	SP 0 LTV 0	Todettu	189 HYV.	MVA	
5.	2011	SE	CANINE FOR USE DARRA (LK)	1	8	33	A/A	0/0	SP 1 LTV 0	Terve	154 HYV.	C.I.B.	
6.	2012	FI	WOODENSHOE'S SILVERSTAR	1	7	6	B/B	0/0	SP 0 LTV 1	Todettu	128 HYV.	MVA	
7.	2010	FI	MEEVALLER CAATJE CHOCOLAATJE	1	7	2	B/B	0/0	SP 0 LTV 0	Terve	144 HYV.	MVA	
8.	2017	FI	WOODENSHOE'S SIMPLY DAZZLING	1	7		B/B	0/0	SP 0 LTV 0	Terve	13 HYL. MH	SERT	
9.	2017	FI	IT IS DOUBLE SAPPHIRE	1	7		A/A	0/0	SP 0 LTV 0	Todettu	MH	MVA	KVA-PEKO
10.	2017	FI	HOLLANDROY AS GOOD AS IT GETS	1	6		B/B	0/0	SP 0 LTV 0	Terve	190 HYV.	MVA	

Taulukko 48. Jalostukseen eniten käytetyt karkeakarvaiset nartut viimeisen 10 vuoden aikana. (Lähde: KoiraNet)

Jalostukseen käytettyjen karkeakarvaisten lonkkatilanne on pysynyt samana edellisestä JTO:sta. 20 käytetyimmän jalostuskoiran joukossa on kaksi C-lonkkaista. A- lonkkaisten osuus on 40% ja B- lonkkaisten osuus 50%. Jalostuskoirista kaikki ovat olleet kyynäriltään täysin terveitä. Virallinen selkälausunto (LTV & SP) löytyy n. 60 % jalostukseen käytetyistä koirista, suositus selän kuvaamiseen tuli kaikille muunnoksille vuonna 2021.

20 % käytetyimmästä jalostuskoirista on raportoitu menehtyneen syöpään. Suuri osa koirista on luonnollisesti edelleen elossa. Karkeakarvaisen muunnoskohtainen terveysongelma silmän kammiokulmien muutokset, jota seurataan gonioskopiatutkimusten avulla, on pyritty pitämään hallinnassa ja useita silmätutkimusten perusteella täysin terveitä koiria on onnistuttu käyttämään jalostukseen. Ei ole kuitenkaan mahdollista asettaa silmiä tärkeimmäksi jalostuskriteeriksi, koska vika on niin yleinen populaatiossa ja rajaisi kohtuuttomasti muutenkin kapeaa geenipoolia.

Kaikilla Suomessa vakituisesti asuvilla käytetyimmällä karkeakarvaisilla jalostuskoirilla on yhdistyksen suositusten mukaan joko luonnetesti tai MH-luonnekuvaus suoritettuna hyväksytysti. Huomattavan suuri osa koirista on muotovalioita, ja ylipäättään vain kolme yksilöä ei ole muotovalioita. Karkeakarvaisia jalostuskoiria tutkitaan erittäin kattavasti niin terveyden kuin luonteenkin osalta.

5.1.2 Lyhytkarvainen muunnos

	syntymävuosi, -maa, nimi			pentueita	pentuja	2.polvi	HD	ED	SP/LTV	Silmät	LTE/MH	näyttely	PK
1.	2012	FI	KARE-SARAN ÄLLIKKÄMIES (ER)	2	23		B/A	0/0	SP 0 LTV 0		169 HYV.	H	IP2
2.	2011	FI	SANTOS'SOURIANT CRISTOPHE (ER)	3	21	3	A/A	0/0	SP 0 LTV 0	Terve	112 HYV.	MVA	
3.	2008	FI	KARE-SARAN Z'SPIKE (ER)	2	16	19	C/B	0/0	SP 0 LTV 0	Terve	118 HYV. MH HYV.	MVA	IP3, FH2
4.	2015	FI	IGNITIA BULLET (ER)	2	16		A/A	0/0	SP 0 LTV 0		98 HYL.	SERT	FCI-BH
5.	2018	FI	JÄBÄ	2	15		B/B	0/0	SP 0 LTV 0	Terve	209 HYV.	MVA	
6.	2018	FI	KARE-SARAN FRANCO (ER)	1	13		B/B	0/0	SP 0 LTV 1	Terve	209 HYV		IGP3
7.	2012	SE	HAVREINGENS KODA (ER)	2	13	15	A/A	0/0	LTV 0			ERI	IP3, FH1
8.	2012	SE	HAVREINGENS ICE	1	11	7	B	0			MH HYV.	ERI	SKH III SÖKH III
9.	2013	AU	AUSTRIAN HIGH SPIRIT AGENT AYK	1	11	8	A	0					
10.	2012	FI	AZURICOYOTES ON LYCANTHROPY	2	10	13	A/A	0/0	SP 0 LTV 0	Terve	MH HYV.	ERI	

Taulukko 49. Jalostukseen eniten käytetyt lyhytkarvaiset urokset viimeisen 10 vuoden aikana. (Lähde: KoiraNet)

	syntymävuosi, -maa, nimi			pentueita	pentuja	2.polvi	HD	ED	SP/ LTV	Silmät	LTE/ MH	näyttely	PK
1.	2019	FI	KARE-SARAN GECKO	2	21		B/A	0/0	SP 0 LTV 0	Terve	184 HYV.	MVA	FCI-BH
2.	2012	FI	KARE-SARAN ÖVERI	2	20	17	A/A	0/0	SP 0 LTV 0	Terve	205 HYV.	MVA	FCI-BH
3.	2017	LT	QUINEXIA	2	17	30	B/B	0/0	SP 0 LTV 0	Terve	171 HYV.	EH	JK3
4.	2012	FI	KASTAALIN WITCH	2	15	10	A/A	0/0	SP 0 LTV 0	Terve	112 HYV.	C.I.B.	
5.	2014	AT	JUST IN CASE OF FLYING ATTACKS (ER)	2	15	8	B/B	0/0	SP 0 LTV 0				
6.	2014	BE	N'NAVARRA	2	13	29	B/B	1/0	SP 0 LTV 0		239 HYV.	H	FCI-BH
7.	2013	FI	KIILANKULLAN VELLAMO	2	13		B/B	0/0	SP 0 LTV 0	Todettu	55 EI HYV.	CACIB	
8.	2011	SE	CANINE FOR USE DARRA	2	12	33	A/A	0/0	SP 1 LTV 0	Terve	154 HYV.	C.I.B.	
9.	2015	FI	DRAK'ERA BLAZE	1	12		A/A	0/0	SP 0 LTV 0		168 HYV.	MVA	IGP1 HK1
10.	2015	FI	IGNITIA BLACKBRIAR (ER)	2	12	14	B/A	0/0	SP 0 LTV 0		190 HYV.	SERT	

Taulukko 50. Jalostukseen eniten käytetyt lyhytkarvaiset nartut viimeisen 10 vuoden aikana. (Lähde: KoiraNet)

Lyhytkarvaisten jalostuksessa käytetyimmät koirat ovat kyynäriltään erinomaisia. A-lonkkaisten osuus 20 käytetyimmän lyhytkarvaisen jalostuskoiran keskuudessa on laskenut edelliseen JTO: n verrattuna, aiemmin luku oli 68 %, nyt vain 45%. Ainoa käytetty C-lonkkainen uros on yhdistetty A-lonkkaisiin narttuihin jalostussuositusten mukaan.

20 käytetyimmästä lyhytkarvasta yhdellä on todettu SP1 vanhemmalla iällä. Suomalaisista käytetyimmistä jalostuskoirista kaikilla on selkätutkimustulokset, sekä SP- että LTV-lausunto. Kennelliiton KoiraNet -jalostustietojärjestelmään kuolleeksi on ilmoitettu seitsemän käytetyimmistä lyhytkarvaisista jalostuskoirista.

Puolet suosituimmista lyhytkarvaisista jalostusnartuista on muotovalioita ja uroksillakin enimmäkseen vähintään ERI näyttelyistä. Selvästi suurimmalla osalla käytetyimmistä jalostuskoirista on Suomen Hollanninpaimenkoirat ry:n jalostussuositusten mukaisesti joko hyväksytty luonnetesti, MH tai käyttötulos.

5.1.3 Pitkäkarvainen muunnos

	syntymävuosi, -maa, nimi			pentueita	pentuja	2.polvi	HD	ED	SP / LTV	Silmät	LTE/MH	näyttely	PK
1.	2020	BE	THOR DU BOIS DU MANIL	3	21		A/A	0/0	SP 0 LTV 1	Terve	MH HYV.		
2.	2011	FI	HOLLANDROY UKKO	2	19	48	A/A	0/0		Terve	127 HYV.	MVA	
3.	2016	FI	NUTTANDALE'S ARTHUR	2	19		B/B	0/0	SP 0 LTV 0	Terve	131 HYL.	CACIB	
4.	2015	FI	TARITA'S QUANTUM OF SOLACE	2	17		A/A	0/0	SP 0 LTV 0	Terve	173 HYV.	EH	
5.	2011	NL	VICTO PALOUK V. KEVIN'S COT	2	14	27	A	0/0					
6.	2020	FR	RYSER DES CH'TIS CROCS	2	12								
7.	2021	SE	CANINE FOR USE LÉON	1	11		B/B	0/0					
8.	2020	RU	X'ZORRO	1	11					Terve			
9.	2014	NL	IVAR DI-FAMKE V. NEERLANDS ERF	1	11	11							
10.	2013	FI	KONNAMUORIN PERTSA	2	11	37	A/A	0/0	SP 0 LTV 0	Terve	145 HYV.	SERT	2013

Taulukko 51. Jalostukseen eniten käytetyt pitkäkarvaiset urokset viimeisen 10 vuoden aikana. (Lähde: KoiraNet)

	syntymävuosi, -maa, nimi			pentueita	pentuja	2.polvi	HD	ED	SP / LTV	Silmät	LTE/MH	näyttely	PK
1.	2012	NL	HERTOGIN HADEWYCH V.D. ROZEBORGH	3	21	55	A/A	0/0		Terve	159 HYV.	C.I.B	
2.	2019	FI	SPACETIME BOMBARDIER (ER)	2	21		B/A	0/0	SP 0 LTV 0	Terve	188 HYV.	ERI	IGP1
3.	2017	FR	NEBULA DU MONT BRABANT	2	20	34	A/A	0/0	SP 0 LTV 0	Terve	225 HYV.	MVA	IGP3
4.	2016	FI	HOLLANDROY XTRA SPECIAL	2	19	32	A/A	0/0	SP 0 LTV 0	Terve	174 HYV.	MVA	
5.	2014	FI	TARITA'S OH SO PRETTY	2	18	25	B/B	0/0	SP 0 LTV 0	Terve	174 HYV.	MVA	
6.	2013	FR	IMOLA-KATO DU HAMEAU DES TROIS FONTAINES	2	16	11	B	0/0		Terve	172 HYV.	MVA	
7.	2015	FI	SOMATUULEN DOMINA	2	14	10	B/A	0/0	SP 0 LTV 0	Terve	127 HYV.	SERT	
8.	2017	FI	AMIDOS VÄN JOLT RUBY	2	14	7	A/A	0/0	SP 0 LTV 1	Todettu	MH HYV.	C.I.B	
9.	2018	FI	TARITA'S VALID FOR GOLD	2	13		B/A	0/0	SP 0 LTV 0	Terve	MH HYV.	SERT	
10.	2019	FI	HOLLANDROY YNDI	2	12		C/B	0/0			95 HYV.	SERT	

Taulukko 52. Jalostukseen eniten käytetyt pitkäkarvaiset nartut viimeisen 10 vuoden aikana. (Lähde: KoiraNet)

Pitkäkarvaisessa muunnoksessa viimeisen 10 vuoden aikana suosituimmista jalostuskoirista suurin osa on ollut B-lonkkaisia. A-lonkkaisia on n. 45 % 20 käytetyimmästä jalostuskoirasta. Vain yhtä C-lonkkaista narttua on käytetty jalostukseen, ja yhdistelmiin käytetyillä uroksilla toisella on ollut A-lonkat jalostussuositusten mukaan, toista urosta ei oltu tutkittu. Kynärvikaa ei esiinny yhdelläkään suosituimmalla jalostuskoiralla.

Pitkäkarvaisten muunnoskohtainen terveysongelma, kilpirauhasen vajaatoiminta näkyy riesana suosituimpien jalostuskoirien sukulaisissa. Monella jalostuskoirista on joko sisarus, vanhempi tai jälkeläinen, joka on sairastunut, tai viimeistään sairas koira löytyy toisen asteen sukulaisissa, esimerkiksi puolisisaruksissa tai sedissä ja tädeissä.

Selkätutkimusten määrä on noussut huomattavasti ja lähes kaikki suomalaiset koirat on selkäkuvattu. Kuolinsyytiedot on saatavilla vain muutamasta koirasta, loput jalostuskoirista lienee vielä elossa.

Ulkomuodoltaan suosituimmat jalostusnartut ovat korkeatasoisia, kaikilla on tulos näyttelyistä ja suurin osa on valioita. Uroksista suurin osa on ulkomaisia, joten näyttelytuloksia ei ole saatavilla. Rodun keskitasoon ja jalostussuositukseen verrattuna suosituimpien pitkäkarvaisten jalostuskoirien taso on ollut erittäin hyvä, joskin terveystutkimusten määrää tulee nostaa.

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

Suomen Hollanninpaimenkoirat ry:n ensimmäinen jalostuksen tavoiteohjelma on vuodelta 2000. Silloin yhdistys ei ollut vielä virallinen rotua harrastava yhdistys, joten ehdotus meni Suomen Palveluskoiraliittoon, josta se palautettiin hyväksymättömänä. Rotua harrastavan yhdistyksen oikeudet Suomen hollanninpaimenkoirat ry sai vuonna 2003. Seuraava versio jalostuksen tavoiteohjelmasta hyväksyttiin Suomen Hollanninpaimenkoirat ry:n yleiskokouksessa 2006 ja Palveluskoiraliiton kevätkokouksessa 2007. Jalostustieteellinen toimikunta ei kuitenkaan hyväksynyt tätä versiota. Jalostustoimikunnan kokoonpanon muuttuminen johti siihen, ettei korjattua versiota koskaan toimitettu eteenpäin.

Hollanninpaimenkoirien ensimmäisen virallisen JTO:n 2015-2019 voimassaoloa jatkettiin vuoden 2020 loppuun asti. Toinen JTO on kattanut vuodet 2021 - 2025. Rodulla ei ole PEVISAA, mutta jalostussuositukset on otettu hyvin käyttöön. Hollanninpaimenkoiria terveystutkitaan kattavasti ja vaikka silmät ja selkä eivät ole kuuluneet kaikkien karvamuunnosten jalostussuosituksiin, viime vuosina kasvattajat enenevässä määrin ovat tutkituttaneet jalostuskoiransa myös näiltä osin. Lisäksi kasvattajat käyttävät geenitestejä kuten MyDogDNA:ta geneettisen monimuotoisuuden sekä DM:n ja SDCA2:n kantajuuksien selvittämiseksi.

Aiemmassa JTO:ssa suositeltiin että rodun pienuudesta johtuen jalostukseen ei tule käyttää yksilöä, jolla on Suomessa yli 20 alle 5 vuoden ikäistä tai yli 10 alle vuoden ikäistä jälkeläistä. Karkeakarvaisilla suositus on yli 10 alle 5 vuoden ikäistä jälkeläistä. Kotimaassa tätä on noudatettu erittäin hyvin. Etenkin lyhytkarvaisessa muunnoksessa käytetään paljon ulkolaisia uroksia jalostukseen ja useassa maassa ei ole rajoituksia kansainvälisille pentumäärille, joten tätä kautta joidenkin urosten maailmanlaajuiset pentumäärät saattavat nousta korkeiksi.

Ensimmäisessä JTOssa hahmoteltiin ajatusta ja käytäntöjä karvamuunnosristeytyksistä. Karvamuunnosristeytykset saatiin rotukohtaisiin erityisohjeisiin vuonna 2016 ja tämän jälkeen niitä on

Suomessa tehty muutama pentue. Karkeakarvaisia risteytyspentuja on tehty maailmanlaajuisesti vain 3 kpl, joista yksi Suomessa. Pitkäkarvaiset ovat saaneet helpotusta korkeaan sukusiitokseen niin risteytyksistä kuin maailmalla lyhytkarvaisiin pentueisiin syntyneistä pitkäkarvaisista yksilöistäkin. Pitkäkarvaisen muunnoksen sukusiitos onkin laskenut 2010-luvulla.

Kyynärpää tutkimukset ovat osoittaneet hollanninpaimenkoirien olevan erittäin terveitä tämän ominaisuuden suhteen. Yksittäisiä sairaita tapauksia on tullut ilmi, mutta kuvauksilla on pystytty estämään ongelman leviäminen. Hollanninpaimenkoirien lonkkien terveystilanne on pysynyt lyhytkarvaisilla todella hyvänä. Pitkäkarvaisen muunnoksen lonkkatilanne näyttäisi olevan paranemaan päin. Karkeakarvaisen muunnoksen lonkat ovat hieman heikenneet, vaikka jalostussuosituksia onkin noudatettu hyvin. Muunnoksen suurin ongelma on äärimmäisen pieni populaatio. Jalostuskumppanin löytäminen on haastavaa ja kasvattajat joutuvat tekemään kompromisseja terveyden, luonteen ja sukusiitosasteen välillä. Myös eri maiden tutkimuskäytännöt aiheuttavat haasteita, sillä kaikkien maiden lonkkatulokset eivät ole keskenään täysin vertailukelpoisia. Vuonna 2021 jalostussuosituksiin lisättiin selän osalta spondyloosi ja LTV tutkimukset. Pääsääntöisesti jalostukseen käytetyt koirat ovat laajasti luustotutkittuja.

Aiempi JTO ei ole toteutunut laajemman terveys-/luonnekyselyn osalta. Tämä kysely onkin äärimmäisen tärkeä toteuttaa mahdollisimman pian. Kyselyn tulee selvittää hollanninpaimenkoirien terveyttä muilta osin, kuin mitä KoiraNetin viralliset tulokset kertoo, sekä avata hollanninpaimenkoirien luonnetta ja käytöstä arjessa sekä yleisimpiä ongelmia ja edesmenneiden koirien tarkempia kuolinsyitä. Myöskin hollanninpaimenkoirien lisääntymiskäyttäytymisestä tulee kerätä nykyistä kattavampaa tietoa.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Hollanninpaimenkoira on aktiivinen ja monipuolinen harrastuskoira, mutta myös perheenjäsen. Jalostuksen tärkein tavoite on pyrkiä pitämään rotu sekä luonteen että rakenteen puolesta sellaisena, että sen kanssa on miellyttävä sekä elää normaalia arkea että harrastaa, rodun alkuperäistä käyttötarkoitusta unohtamatta.

Rotumääritelmän mukaiset luonneominaisuudet sekä rakenteelliset ominaisuudet, kuten liioittelematon, keskivahva ja keskikokoinen, tulee säilyttää. Jalostuksessa tulee kiinnittää huomiota koirien yhteiskuntakelpoisuuteen, hermorakenteeseen ja sosiaalisuuteen. Ideaali hollanninpaimenkoira on rauhallinen kotiololoissa silloin kun ei mitään tapahdu, mutta täysillä mukana silloin, kun pitääkin. Tämä on erittäin tärkeä ominaisuus vaalia.

Suurin haaste on rodun geneettisen monimuotoisuuden lisääminen ja tehollisen populaatiokoon kasvattaminen. Erityisesti karkeakarvaisen muunnoksen jalostusvalinnoissa tulee edistää lonkkaterveyttä. Lyhytkarvaisessa muunnoksessa jalostuksessa tulee kiinnittää huomiota selkätuloksiin, pitkäkarvaisessa muunnoksessa kilpirauhastuloksiin ja muihin autoimmuunisairauksiin. Kaikkien karvamuunnosten mutta erityisesti karkeakarvaisen osalta tulisi seurata ja pyrkiä välttämään syöpien yleistymistä.

Rotuunotettujen koirien ja niiden jälkeläisten jalostuskäytössä tulee olla tarkkana, ettei rotuun leviä sairauksia, joita rodussa ei aiemmin tavattu tai rodulle kuulumattomia rakenne- tai luonneominaisuuksia. Lyhytkarvaisen muunnoksen kohdalla tulee huomioida, että polveutumisten luotettavuudessa saattaa

esiintyä puutteita, ja onkin erityisen tärkeää, että kasvattajat selvittävät huolellisesti jalostukseen käyttämiensä koirien taustat.

Harkittuja risteytysyhdistelmiä tulisi tehdä geneettisen monimuotoisuuden parantamiseksi, ja huolehtia risteytysten takaisinjalostamisesta omaan karvamuunnokseensa. Linjajakoa muunnosten sisällä tulisi välttää.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Suomen Hollanninpaimenkoirat ry:n mukaan yhdistelmien tulee olla Kennelliiton voimassa olevan yleisen jalostusstrategian mukaisia. Jalostussuosituksissa on yleinen osa, joka koskee kaikkia muunnoksia. Tämän lisäksi karkeakarvaisella ja pitkäkarvaisella muunnoksella on muunnoskohtainen suositus.

Jalostukseen käytettävien yksilöiden tulee olla ulkomuodoltaan ja luonteeltaan rodunomaisia sekä terveitä. Jalostuksen tulee tähdätä rodun elinkelpoisuuden ja riittävän populaatiokoon säilyttämiseen.

Käytettyjen yksilöiden tulee kyetä lisääntymään ja synnyttämään normaalisti. Mikäli uros ei astu normaalisti tai narttu ei salli normaalia astumista tai synnyttää toistuvasti keisarinleikkauksella, ei tällaista yksilöä saa käyttää jalostukseen.

Jalostukseen ei suositella käytettävän alle 24 kk ikäistä yksilöä.

Rodun pienuudesta johtuen jalostukseen ei tule käyttää yksilöä, jolla on Suomessa jo yli 20 alle 5 vuoden ikäistä jälkeläistä tai yli 10 alle 1 vuoden ikäistä jälkeläistä. Karkeakarvaisella muunnoksella jalostukseen ei tule käyttää yksilöä, jolla on yli 10 alle 5 vuoden ikäistä jälkeläistä muunnoksen harvalukuisuuden vuoksi.

Rotumääritelmässä hylkääviä ja siten myös jalostuksesta pois sulkevia virheitä ovat:

- Vihaisuus tai selvä arkuus
- Selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen
- Puutteellinen rotutyyppi

Kaikki muut poikkeamat rotumääritelmästä luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja sen vaikutukseen koiran terveyteen, hyvinvointiin ja työkykyyn ja niitä tulee arvioida samalla tavalla jalostuksessa.

Suomen Hollanninpaimenkoirat ry:n asettamat vähimmäissuosituksot jalostukseen käytettäville yksilöille ovat:

Yleistä

Molempien vanhempien tulee olla lonkkakuvattu ja lonkkien tulee olla joko A tai B. Jalostussuosituksot täyttyvät, jos lonkkatuloksen C saanut paritetaan tuloksen A saaneen koiran kanssa.

Jalostukseen käytettävän koiran kyynärniveltä tulee olla terveet.

Jalostukseen käytettävän koiran selkä tulee olla virallisesti kuvattu spondyloosin (SP) ja välimuotoisen lanne-ristinikaman (LTV) osalta terveeksi. SP1 (lievä) tuloksen saanut koira voidaan parittaa SP0 (ei muutoksia) tuloksen saaneen koiran kanssa. Selkeitä tai vaikeita SP2-SP4 muutoksia omaavia koiria ei tule

käyttää jalostukseen. LTV1-LTV4 tuloksen saanutta koiraa voidaan käyttää jalostukseen vain normaalin LTV alueen (LTV0) omaavalle koiralle.

Molempien vanhempien tulee olla virallisesti silmätarkastettuja (ECVO). Virallinen silmätarkastus ei saa olla yli 3 vuotta vanhempi ja yli 7-vuotiaana tehty tarkastus voidaan katsoa lopulliseksi. Silmäpeilauksen osalta jalostussuositukset noudattavat ECVO:n voimassa olevia jalostussuosituksia eri silmätauteille.

Jalostukseen käytettävältä koiralta vaaditaan tulos jostakin seuraavista: Luonnetesti TAI MH luonnekuvaus sisältäen ampumaosion, keskeytettyjä ei hyväksytä. TAI Kennelliiton hyväksymä palveluskoirakoe sisältäen laukaisuvarmuuden osion.

SKL:n luonnetesti (loppupistemäärä vähintään +75 ja osiot terävyys, luoksepäästävyys, hermorakenne ja laukauspelottomuus positiivisia) TAI suoritettu MH-luonnekuvaus, jossa ampumisosiosta koiran tulee saada arvo 1-4 (5 ei hyväksytä) sekä kohdasta 1a 2-5 (1 ei hyväksytä) ja 1c 2-5 (1 ei hyväksytä).

Vihaisen käyttäytymisen vuoksi kilpailu- tai osallistumiskiellon saanut koira ei täytä jalostussuosituksia kiellon voimassaoloaikana.

Vanhemmilla tulee olla näyttelystä joko EH tai erikoisnäyttelystä H aikaisintaan 15 kk iässä.

Jos toiselta vanhemmalta puuttuu hampaita tai on lievä purentavirhe, tulee toisella olla täysi hampaisto ja normaali leikkaava purenta. Jos koiralla on vakava purentavirhe, ei koiraa saa käyttää jalostukseen.

Uusintayhdistelmä ei täytä jalostussuosituksia, jos ensimmäisessä pentueessa on ollut enemmän kuin 3 pentua.

Koiraa, jolla on epilepsia, allergiaa, autoimmuunisairaus tai toistuvia suolistotulehduksia ei saa käyttää jalostukseen.

Koukkuhäntäistä koiraa voi käyttää jalostukseen vain hyvin perustellusta syystä.

Sukusiitosasteen tulee olla alle 6 % laskettuna viidellä sukupolvella.

Jos yhdistelmän sukutaulusta 50 % tai yli on tyhjää, jalostussuositukset täyttääkseen kasvattajan tulee esittää selvitys yhdistelmän sukutaulusta sukusiitosasteen laskemista varten.

HUOM! Jos terveystulos ei näy Koiranet:issä, tulee sen olla liitettävissä tiettyyn koiraan virallisen nimen, sirunumeron tai rekisterinumeron avulla, muussa tapauksessa terveystulosta ei voida hyväksyä.

Lisäksi karvamuunnoskohtaiset ohjeet:

Karkeakarvainen muunnos

Karkeakarvaisella muunnoksella tavataan silmien kammiokulmissa epänormaalia rakennetta (ICAA), joka pahimmillaan altistaa silmänpainetaudille.

Jalostukseen käytettäville koirille tulee suorittaa silmätarkastuksen yhteydessä virallinen gonioskopiatutkimus.

- Yksilöitä, joilla on enintään lievät muutokset, voidaan käyttää jalostukseen.
- Koira, jolla kammiokulman epänormaali rakenne on asteeltaan kohtalainen, tulee parittaa koiran kanssa, jolla gonioskopiatutkimuksen tulos on terve.
- Jos muutokset on merkitty vakavaksi, ei koiraa suositella käytettäväksi jalostukseen.

Kammiokulman tila kehittyy iän myötä. Gonioskopiatutkimus ei saa olla yli 3 vuotta vanhempi, ja yli 7-vuotiaana tehty tutkimus voidaan katsoa lopulliseksi.

Pitkäkarvainen muunnos

Pitkäkarvaisella muunnoksella esiintyy kilpirauhasen vajaatoimintaa enemmän suhteessa muihin karvamuunnoksiin. Kilpirauhasen vajaatoiminta eli hypotyreoosi on autoimmuunisairaus, joka aiheuttaa koirassa elimistöllisiä muutoksia, jotka vaurioittavat sen elin- ja hermotoimintoja ja tuhoavat kilpirauhaskudosta. Perinnöllinen muunnos on idiopaattinen vajaatoiminta. Pitkäkarvaisilla tulee olla kilpirauhastutkimukset tehtynä. Tutkimustulokset eivät saa olla yli 24 kk vanhat. Kilpirauhastutkimuksen tulee sisältää kaikki seuraavat:

- TSH ja T4 -verikoe (T4 tai vapaa T4); määrittelee veren tyroksiiniarvot
- TgAA -verikoe; määrittää onko koiralla veressään kilpirauhasen vajaatoiminnan vasta-aineita.

Sairastuneita koiria ei saa käyttää jalostukseen. Koira, joka on kliinisesti terve, mutta jokin sen kilpirauhasarvoista on viitearvojen ulkopuolella ja koira, joka on TgAA-positiivinen täyttää jalostussuositukset, mikäli se yhdistetään yksilöön, jolla nämä arvot ovat normaalit.

Ulkomaiset koirat

Ulkomaisen koiran tulee täyttää oman maansa jalostussuositukset (maakohtaiset jalostussuositukset voivat olla hyvinkin erilaisia kuin Suomessa).

Tämän lisäksi koiralla tulee aina olla lonkka- ja kyynärlausunto, joihin sovelletaan Suomen Hollanninpaimenkoirat ry:n asettamia jalostussuosituksia.

Ulkomaiseen koiraan, joka on aikuisiällä (yli 1 v) Suomen Kennelliiton rekisterissä sekä ulkomaiseen koiraan, joka on suomalaisen omistuksessa, sovelletaan Suomen Hollanninpaimenkoirat ry:n asettamia jalostussuosituksia.

Muunnosristeytykset

Suomen Kennelliiton rotukohtaiset erityisohjeet: Seuraavat muunnosten väliset risteytykset eivät ole sallittuja: pitkäkarvainen x karkeakarvainen. Muut muunnosten väliset risteytykset sallitaan poikkeusluvalla; ks. koirarekisteriohjeen kohta 6.2. Muunnosten välisestä risteytyksestä syntyneet pennut rekisteröidään ilmiänsä mukaisesti, paitsi yhdistelmästä lyhytkarvainen x karkeakarvainen syntyneet pennut, jotka rekisteröidään karkeakarvaisiksi. Karvanlaatua koskevat muutokset ks. koirarekisteriohjeen kohta 5.3. Muutos voidaan tehdä myös Kennelliitossa omistajan anomuksesta rotujärjestön puoltavan lausunnon perusteella, kun koira on täyttänyt 9 kk tai Kennelliiton hyväksymän DNA-testituloksen perusteella missä tahansa iässä. Muutos on mahdollista myös tehdä koiranäyttelyssä, kun koira on täyttänyt 9kk.

Rotujärjestön / rotua harrastavan yhdistyksen lausunto perustuu siihen, täyttävätkö koirat/yhdistelmä Kennelliiton yleisen jalostuksen tavoiteohjelman suositukset ja rotukohtaisen jalostuksen tavoiteohjelman

(JTO) terveyteen liittyvät suositukset (kts. Suomen Kennelliiton koirarekisteriohjeen kohta 6). Ensimmäisen polven risteytykseen käytetyistä yksilöistä toisella tulee olla aiempi luonnollisesti synnitetty tai siitetty pentue omassa muunnoksessaan. Huom! Yhdistelmän tulee täyttää jalostussuositukset molempien risteytettävien muunnosten osalta.

Toisen polven pitkäkarvainen x lyhytkarvainen -risteytyksiin valittaville koirille ei vaadita jälkeläisnäyttöä, muuten poikkeuslupakäytäntö on sama kuin ensimmäisen polven risteytyksillä. Karkeakarvainen x lyhytkarvainen -risteytyksistä syntyneitä koiria voidaan käyttää jalostukseen yksinomaan karkeakarvaisten kanssa. Rodun kotimaan ohjeen mukaisesti risteytyksistä syntyneitä koiria ei tule yhdistää muista risteytyksestä syntyneiden koirien kanssa, eikä risteytyskoiralle tule anoa uutta risteytystä (ellei kyse ole 2. polven pitkäkarvainen x lyhytkarvainen -risteytyksestä) ennen kuin koiralla on täysi sukutaulu (2 sukupolvea eli 6 koiraa) omassa karvamuunnoksessaan. Suomen Hollanninpaimenkoirat ry haluaa kunnioittaa rodun kotimaan rotujärjestön kantaa tässä asiassa.

Mikäli kasvattaja haluaa käyttää pitkäkarvainen x lyhytkarvainen -risteytyksestä syntynyttä lyhytkarvaiseksi rekisteröityä koiraa jalostukseen lyhytkarvaisen kanssa, tai karkeakarvainen x lyhytkarvainen -risteytyksestä syntynyttä karkeakarvaiseksi rekisteröityä koiraa jalostukseen karkeakarvaisen kanssa, ei uutta poikkeuslupa-anomusta tarvita.

6.3 Rotuyhdistyksen toimenpiteet

Suomen Hollanninpaimenkoirat ry:n tärkein tehtävä on rodun nykytilanteen säilyttäminen ja parantaminen terveyden, luonteen, rotutypillisen ulkomuodon sekä käyttöominaisuuksien suhteen. Yhdistys tekee yhteistyötä Suomen Palveluskoiraliiton, Suomen Kennelliiton, rodun kotimaan sekä muiden maiden rotuyhdistysten kanssa. Yhdistyksen jalostustoimikunnan tulee toimia puolueettomasti rodun edun hyväksi sekä kannustaa jäseniään viemään koiriaan terveystutkimuksiin, luonnetesteihin ja MH-kuvauksiin, näyttelyihin sekä osallistumaan monipuoliseen harrastus- ja koetoimintaan.

Yhdistyksen pitkäaikaisena tavoitteena on ollut muun kuin jalostustietojärjestelmässä virallisena olevan terveys-, käyttäytymis- ja lisääntymistiedon kattava selvittäminen. Yhdistys on pyytänyt seuraavia terveystuloksia: DM-, SDCA1- , SDCA2- ja von Willebrand-geenitestien tuloksia, kilpirauhastutkimuksen tuloksia sekä tietoja autoimmuunisairauteen sairastuneista koirista. Ilmoitetut tiedot on omistajan luvalla joko julkaistu julkisella terveystulostalla tai saatettu jalostustoimikunnan tietoon, jolla pyritään madaltamaan kynnystä ilmoittaa terveystuloksia. Yhdistys jatkaa tiedonkeruuta terveys-, lisääntymis- ja käyttäytymiskyselyiden keinoin sekä ottaa vastaan terveystuloksia.

PEVISA eli perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelma on rotukohtainen jalostusta ohjaava säännöstö, jolla pyritään varmistamaan etteivät rodussa ilmenevät perinnölliset sairaudet pääse runsastumaan. Samalla saamme sairauksia hallintaan ja voimme välttää jalostuksessa yhdistelmiä, joilla on keskimääräistä suurempi riski periyttää koirien elinikää ja hyvinvointia heikentäviä sairauksia ja vikoja. Rodun koiria on tutkittu jo todella kattavasti ja rodun parissa toimivat kasvattajat ovat pääosin erittäin vastuuntuntoisia ja valveutuneita terveystutkimusten tärkeydestä. Suurimpana ongelmana on rodun pieni populaatio, jossa sopivia jalostuskoiria on vaikea löytää. Jalostussuosituksilla pyritään ohjaamaan kasvattajia tekemään jalostusvalintoja, jotka ovat linjassa JTO:n jalostustavoitteiden kanssa.

Jalostussuosituksissa on huomioitu rodun kannan pienuus. Suosituksilla pyritään kannustamaan sekä kotimaisten että ulkomaisten yksilöiden mahdollisimman monipuoliseen jalostuskäyttöön. Lisäksi eri yksilöiden mahdollisimman laajaa ja monipuolista hyödyntämistä jalostuksessa pyritään edistämään päivittämällä jalostusurostia siten, että listalle uroksen ilmoittaminen olisi mahdollisimman helppoa ja kynnys ilmoittamiseen mahdollisimman matala.

Yhdistys pyrkii edistämään risteytysyhdistelmien toteuttamista. Poikkeuslupien anomista tullaan sujuvoittamaan ja yhdistyksen jalostustoimikunta tarvittaessa neuvoa kasvattajia anomusten tekemisessä. Yhdistyksen lausunto perustuu siihen, täyttävätkö koirat/yhdistelmä Kennelliiton yleisen jalostuksen tavoiteohjelman suositukset ja rotukohtaisen jalostuksen tavoiteohjelman (JTO) terveyteen liittyvät suositukset (kts. Suomen Kennelliiton koirarekisteriohjeen kohta 6).

Yhdistys pyrkii lisäämään tietoa hollanninpaimenkoirien luonteista. Yhdistyksen nettisivuilla olevaa tietoa rodun luonteesta ja ominaisuuksista lisätään, jotta rotuun tutustujat saisivat helpommin ajankohtaista tietoa rodusta. Tällä edesautetaan koirien päätymistä niiden tarpeita vastaaviin koteihin. Yhdistys pyrkii yhä järjestämään luonnetestejä vuorovuosina MH-luonnekuvausten kanssa. Näin mahdollistetaan entistä useampien yksilöiden luonneominaisuuksien kartoittaminen ja saadaan enemmän tietoa jalostukseen käytettävien yksilöiden ja niiden sukulaisten luonteista. Lisäksi vuosittain järjestetään rotumestaruuskilpailuja, eri lajien koulutustapahtumia sekä leiri hollanninpaimenkoirien omistajille. Näitä tapahtumia pyritään järjestämään tasapuolisesti eri puolilla Suomea. Yhdistyksen järjestämien koulutustilaisuuksien ja rotumestaruuskilpailuiden voidaan katsoa palvelevan myös jalostusta, sillä näissä tilaisuuksissa voidaan saada tärkeää tietoa koirien koulutettavuudesta ja luonteesta, sekä kannustaa koirien omistajia eri harrastusten pariin koiriensa kanssa.

Rodun erikoisnäyttely on eniten hollanninpaimenkoiria yhteen keräävä vuosittainen tapahtuma. Erikoisnäyttelyn tuomariksi pyydetään jatkossakin rotuun erikoistunut tuomari pääsääntöisesti rodun kotimaasta. Erikoisnäyttelyn yhteydessä on noin joka toinen tai kolmas vuosi järjestetty rodun kotimaan mallin mukainen jalostustarkastus (Nestendag), johon arvioijat pyydetään Hollannista. Jalostustarkastus on pidetty vuosina 2016 ja 2019, tapahtumaa pyritään kehittämään ja tarvittaessa eriyttämään erikoisnäyttelystä. Kotimaisille tuomareille järjestetään vuosittain ulkomuototuomareiden koulutus sekä koearviostelu ja näyttö kollegialle tarvittaessa.

Yhdistys haluaa tukea rodun harrastajien ja kasvattajien välistä yhteistyötä. Tavoitteena on järjestää keskustelutilaisuus rodun kasvattajien kesken. Keskustelutilaisuuden tavoitteena on selvittää, mitkä ovat keskeisimmät vahvuudet ja haasteet rodun kasvattajien keskuudessa, millaisena kasvattajat näkevät rodun nykytilanteen ja tulevaisuuden sekä millainen merkitys yhdistyksen toiminnalla nähdään olevan ja miten sen toimintaa voitaisiin kehittää. Myös yhdistyksen tapahtumat palvelevat kasvattajien ja harrastajien välistä yhteistyötä. Lisäksi yhdistys jatkaa tiedonkulkua sekä vuorovaikutusta rodun kotimaahan Hollantiin.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet

	Vahvuudet	Heikkoudet	Mahdollisuudet	Uhat
Populaatio	Kasvattajien valveutuneisuus. Tasainen urosten käyttö suhteessa narttuihin.	Pieni tehollinen populaatio. Ulkomaisia kokonaan erisukuisia tuontikoiria vaikea löytää.	Muunnosristeytykset, rotuunotot, vähemmän käytettyjen sukujen tuominen esiin.	Tehollisen populaation pieneneminen entisestään. Geneettisen monimuotoisuuden väheneminen.
Luonne	Suuri osa koirista on toiminnallisessa käytössä ja aktiivisilla omistajilla. Rodulle tehdään luonnetestauksia ja MH-luonnekuvauksia.	Rotu ei sovellu kaikille. Rodussa esiintyy käytösongelmia.	Tietoa populaation ja yksilöiden luonteista kerätään luonnetestausten ja MH-luonnekuvausten sekä käyttäytymistutkimusten avulla.	Luonne- ja käytösongelmat lisääntyvät.
Terveys	Koiria terveystutkitaan vapaaehtoisesti. Kasvattajien valveutuneisuus ja aktiivisuus. Yleisesti ottaen terveystilanne hyvä.	Perinnölliset luusto- ja autoimmuunisairaudet. Jalostustietokannan ulkopuolisten terveystietojen puute.	Kasvattajat ja harrastajat ovat avoimia rodun terveysasioista.	Sairaudet lisääntyvät entisestään. Kaikissa maissa ei olla yhtä avoimia tiedonjaossa. Eri maiden tutkimustulokset eivät välttämättä keskenään vertailukelpoisia.
Rakenne ja ulkomuoto	Rodussa ei esiinny liioiteltuja piirteitä. Vakavia rakennevikoja esiintyy hyvin vähän.	Erit. lyhytkarvaisilla osalla puutteellinen rotutyyppi.	Rotumääritelmän mukainen rakenne terve ja käyttöä kestävä. Avoimuus ja rehellisyys ulkomuotoasioista rodun sisällä.	Rodulle epätyypillisten piirteiden yleistyminen.

Rodun markkinapotentiaali	Kasvava kiinnostus terverakenteisiin käyttökoiriin.	Harrastajien liiallinen kriittisyys omia ja muiden koiria kohtaan. Vähäinen julkinen tieto rodusta ja eri muunnosten eroista. Rodun haastavuus, ei sovellu kaikille.	Kiinnittämällä jalostuksessa huomiota etenkin luonteeseen ja käyttöominaisuuksiin löydetään jatkossakin potentiaalisia hyviä koteja.	Pentuja päätyy sopimattomiin koteihin, jolloin mm. käytösongelmat lisääntyvät.
----------------------------------	---	--	--	--

6.5. Varautuminen ongelmiin

Populaatio: Yhdistys ja sen jalostustoimikunta auttaa ja neuvoa harrastajia ja kasvattajia. Populaatiokoon huomioiminen jalostussuosituksissa ja eri yksilöiden jalostuskäytön edesauttaminen. Muunnosristeytysten helpottaminen.

Luonne ja käyttäytyminen: Luonnetestausten- ja kuvausten osuuden kasvattaminen, jalostusyksilöiden tarkka harkinta, sekä pennunostajien tarkka valinta ja ohjaus. Tiedon lisääminen rodusta.

Terveys: Tutkitaan jalostuskoirat suositusten mukaisesti, kannustetaan tutkimaan myös jalostuksen ulkopuolelle jääviä yksilöitä. Kasvattajien välisen vuorovaikutuksen lisääminen. Terveystiedon lisääminen myös niistä asioista, jotka eivät näy jalostustietojärjestelmässä. Terveyskyselyt.

Rakenne: Tiedotuksen lisääminen julkaisuilla ja luennoilla. Tuomarikoulutukset.

Rodun markkinapotentiaali: Pidetään rodun maine hyvänä panostamalla etenkin luonteeseen ja terveyteen sekä pennunostajien ohjaamiseen.

6.6 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Alla on esitetty toimintasuunnitelma jalostuksentavoiteohjelman seuraavalle viisivuotisjaksolle 2026-2030.

	2026	2027	2028	2029	2030
Toimenpide	Jalostusuroslistan ohjeistus päivitetään	Jalostusuroslistaa täydennetään	Jalostusuroslistaa täydennetään	Jalostusuroslistaa täydennetään	Jalostusuroslistaa täydennetään
	Luodaan terveys- ja käyttäytymiskysely	Toteutetaan terveys- ja käyttäytymiskysely	Mahdolliset toimenpiteet kyselyn valmistuttua	Jatkuva terveystulosten kerääminen ja tilastointi ja tulosten hyödyntäminen seuraavassa JTO:ssa	Jatkuva terveystulosten kerääminen ja tilastointi ja tulosten hyödyntäminen seuraavassa JTO:ssa
	Jatkuva pentuetietojen kerääminen ja tilastointi	Jatkuva pentuetietojen kerääminen ja tilastointi	Jatkuva pentuetietojen kerääminen ja tilastointi	Jatkuva pentuetietojen kerääminen ja tilastointi	Jatkuva pentuetietojen kerääminen ja tilastointi
				PEVISAn tarpeellisuuden arviointi / PEVISA-keskustelu	
	Erikoisnäyttely	Erikoisnäyttely	Erikoisnäyttely	Erikoisnäyttely	Erikoisnäyttely
			Nestendag		Nestendag
	Kennelliiton jalostustarkastuksen tarjoamien mahdollisuuksien selvittäminen (ulkomuoto + käyttäytyminen)				
	MH	MH	MH	MH	MH
	Luonnetesti	Luonnetesti	Luonnetesti	Luonnetesti	Luonnetesti
	Rotumestaruuskilpailut (esim. PK, agility, toko, rally-toko)	Rotumestaruuskilpailut	Rotumestaruuskilpailut	Rotumestaruuskilpailut	Rotumestaruuskilpailut
	Ulkomuototuo-marikoulutus ja -kolleegio	Ulkomuototuo-marikoulutus ja -kolleegio	Ulkomuototuo-marikoulutus ja -kolleegio	Ulkomuototuo-marikoulutus ja -kolleegio	Ulkomuototuo-marikoulutus ja -kolleegio
	FI MVA -sääntöjen päivitys				

Taulukko 53. Jalostuksen tavoiteohjelman toimintasuunnitelma 2026 – 2030

7. LÄHTEET

Genoscooper oy, MyDogDNA-tulokset

Eläinsairaala Aisti, www.aisti.info

Engel, James R.: The Police Dog Evolution, History and Service

Helmers, Lia & Nauta, Gea & Prijs, Jolanda: Allemaal Hollanders. Herdershonden van eigen bodem. Jubileumboek ter gelegenheid van 100 jaar Nederlandse Herdershonden Club

Holländischer Schäferhund Club Deutschland

Jalomäki, Sari ELL, pieneläinsairauksien erikoiseläinlääkäri, silmätarkastuseläinlääkäri, Suomen Oftalmologieläinlääkärit ry: Virallinen silmätarkastus, Suomen Oftalmologieläinlääkärit ry, tiedotteet. Saatavissa: <http://www.softry.fi/>

Lappalainen, Anu ELL, Suomen Kennelliitto: Lonkkanivelen kasvuhäiriö

Lappalainen, Anu ELL & Vanhapelto, Päivi ELL: Yleisimmät perinnölliset silmäsairaudet

Mäki, Katariina, MMT, Suomen Kennelliitto: Perinnöllinen monimuotoisuus ja jalostuspohja

Mäki, Katariina MMT, Suomen Kennelliitto: Sukusiitos

Mäki, Katariina MMT, Suomen Kennelliitto: Tehollinen populaatiokoko

Mäki, Katariina & Mujunen, Salme. Koiranjalostus – perinnöllisyyden ja jalostuksen perusteet. 2018.

Nauta, Gea & Schmid-Clemens, Mieke & Vermeeren, Miriam. Allemaal "Hollanders". Herdershonden van eigen bodem. Nederlandse Herdershonden Club. 2011.

Nederlandse Herdershonden Club (NHC)

Norsk Kennel Klub Dogweb

Dutch Breeds. Raad van Beheer, Alankomaiden kennelliitto

Saikku-Bäckström, Anu ELT. Saatavissa: <http://www.kennelliitto.fi/perinnolliset-selkamuutokset>

Suomen Hollanninpaimenkoirat ry: Toimintakertomukset

Suomen Kennelliitto: Jalostuksen tavoiteohjelman malli

Suomen Kennelliitto: Koiranet -jalostustietojärjestelmä

Suomen Kennelliitto: Luonnetestin arvosteluohje

Suomen Kennelliitto: Yleinen jalostusstrategia 2018–2022, <https://www.kennelliitto.fi/en/media/1029>.

Suomen Palveluskoiraliitto ry, www.palveluskoiraliitto.fi

Svenska Kennelklubben Hunddata

ZooEasy -tietokanta, sukusiitosprosentit 10 polvella

Suomen Pelastuskoiraliitto ry: koetulokset

Suomen Pelastuskoiraliitto ry: koeportaali

8. LIITTEET

vuosi	jäseniä yhteensä	varsinaisia jäseniä	perhe-jäseniä	juniori-jäseniä	nuoriso-jäseniä	pentue-jäseniä	kunnia-jäseniä	kannatus-jäseniä	muutos ed. vuoteen
1993	40	28	8	4					-
1994	65	51	11	3					+25
1995	86	67	14	5					+21
1996	68	52	13	3					-18
1997	96	79	15	2					+28
1998	109	94	9	6					+13
1999	85	78	4	3					-24
2000	84	73	9	2					-1
2001	157	147	8	2					+73
2002	174	165	7	2					+17
2003	160	146	11	3					-14
2004	187	170	11	6					+24
2005	162	149	10	3					-25
2006	161	146	12	3					-1
2007	136	126	7	3					-25
2008	143	131	9	3					+7
2009	172	151	16	5					+29
2010	153	133	13	7					-19
2011	145	135	8		0	0	2	0	-8
2012	176	143	13		1	17	2	0	+31
2013	164	134	10		0	18	2	0	-12
2014	201	164	12		0	23	2	0	+37
2015	209	158	12		0	37	2	0	+8
2016	207	179	10		2	14	2	0	-2
2017	180	158	9		2	9	2	0	-27
2018	170	143	9		2	14	2	0	-10
2019	207	154	7		2	42	2	0	+37
2020	192	160	17		2	17	5	0	-14
2021	203	153	8		2	35	5	0	+11
2022	220	189	6		0	20	5	0	+17
2023	200	177	9		0	9	5	0	-20
2024	230	201	12		1	11	5	0	+30

Taulukko 54. Suomen Hollanninpaimenkoirat ry:n jäsenmäärät vuosina 1993 - 2024 (Lähde: Suomen Hollanninpaimenkoirat ry:n toimintakertomukset)

karkeakarvainen, 129 kpl	-3	-2	-1	1	2	+3
lyhytkarvainen, 324 kpl	%	%	%	%	%	%
pitkäkarvainen, 274 kpl	%	%	%	%	%	%
toimintakyky						
KK	0	2	27	58	8	0
LK	0	0	15	56	25	0
PK	0	2	23	64	8	0
terävyys						
KK	0	1	1	60	3	31
LK	0	0	0	36	16	44
PK	0	0	0	62	4	32
puolustushalu						
KK	0	2	11	35	4	43
LK	1	3	3	13	24	53
PK	0	0	19	33	4	42
taisteluhalu						
KK	1	1	7	1	70	16
LK	0	2	7	5	51	32
PK	0	3	23	0	63	8
hermorakenne						
KK	0	2	7	83	4	0
LK	0	0	6	84	7	0
PK	0	1	8	86	3	0
temperamentti						
KK	0	0	6	28	23	38
LK	0	0	3	41	13	39
PK	0	0	3	21	42	32
kovuus						
KK	0	12	0	67	1	16
LK	0	4	0	62	1	31
PK	0	6	0	81	0	11
luoksepäästävyys						
KK	0	0	2	0	26	68
LK	0	0	1	0	28	67
PK	0	1	1	0	33	63
ampuminen						
KK		0	4	1	29	62
LK		1	6	9	21	60
PK		4	15	2	38	40

Taulukko 55. Hollanninpaimenkoirien luonnetesteissä vuosina 2005-2024 saamien arvosanojen prosenttiosuudet kunkin karvamuunnoksen arvosanoista (Lähde: KoiraNet, Lemmikkipalstat)